

9.2 Příloha B – Rozhovor s respondentem číslo 1

- **Čím se vyznačuje krizová intervence u dětí, které jsou oběti domácího násilí, na Vašem pracovišti?**

Tak aaa v první řadě je nutný poznamenat, že ve skrze, když my se za sociálně-právní ochranou dětí dostaneme aa k domácímu násilí aaa ve skrze to, když přijde k nám na kancelář, tak ve skrze přichází oběť toho domácího násilí, nebývá v doprovodu rodičů aa, takže my.. nebo není to ten rodič v doprovodu dětí, ták, takže my se s těmi dětmi setkáváme pouze v tech krizových situacích, kdy jsme voláni na našem dosahovém telefonu. To jenom do závorky uvedu, že aa čert a sociálka nikdy nespí. Takže my sloužíme 24 hodin denně, 365 dní v kuse aa a ono to domácí násilí je takový specifický v tom, že tyhle ty nehezky věci se dějou aa ne úplně v úředních hodinách městského úřadu. Takže ve skrze například do té domácnosti, kde se to domácí násilí děje, přicházíme v doprovodu policistů. Už to je taková vypjatá situace, kdy v domácnosti se najednou vyskytnou nějaký „uniformy“ a ještě ve skrze cizí paní. V tuhle chvíli na sociálně právní ochraně u nás pracují pouze ženy. Máme tady kurátora pro dospělé, ale toho se ta agenda netýká. Možná v budoucnu tady aa protože tady máme jedno výběrové řízení, tak tady pán bude, ale to je všechno aa hudba budoucnosti. Takže říkám přijde nějaká cizá paní a ta v první řadě prostě musí vymonitorovat, jak to v tý domácnosti vypadá, jestli ty dětičky vůbec aa jako jsou k tomu, aby si povídaly, jak je to velký dítě. Jestli to je malej ňufan do třeba dvou let věku, tak tomu je samozřejmě nejlíp v náručí maminky a ta, pakliže je zdravotně a psychicky v tom stavu, že se o něj ještě může postarat, tak samozřejmě se postará nejlépe. Joo? Pakliže to jsou děti, které jsou už nějakým způsobem komunikativní, aa tak samozřejmě zvolit nějakou komunikaci vyhovující věku, joo? Aaa použít k tý komunikaci třeba hračku, kerou to dítě má třeba tam někde po ruce nebo v ruce, joo? Aa ve vši podstatě odpoutat tu jeho pozornost od toho nehezkyho co se u něj tam doma děje, joo? Protože v těch úplně nejvypjatějších chvílích tam probíhá nějaké zásah policie, kdy může se ta situace a zažila jsem to tak aa tak nějak vyšroubovat, až do toho, kdy ta násilná osoba a já už jsem to v tuhle chvíli trošku i nastínila, ve skrze ta násilná osoba je muž. Joo? Máme tu zkušenost takhle aa tak a ty chlapi jsou takový bojovnější, takže mnohdy to může sklouznout k použití donucovacích prostředků. Aaa at' už je to verbální zklidňování ze strany policie a nebo potom už přiložení služebních pout a tak a to jsou situace, který jako když to dítě vidí, že policajt v uniformě tátovi aaa dává pouta, tak je to hrozně vyhocený. Joo? Takže ta krizová intervence v tom smyslu není ani tolik o utěšit, joo? Ale spíš odpoutat tu pozornost aa, když to prostory umožňují a když to dítě chce, tak s ním jít do nějaký vedlejší místnosti. Všechno nenásilnou formou, nelámat to dítě proti jeho přesvědčení, joo? Chce bejt u maminky, tak at' si je u maminky, Kristova noho. Opravdu ta

přirozenost vodsledovat to není vůbec jednoduchá záležitost. Když přijde člověk do nějaký prostory, do nějakýho obydlí vysledovat tam, co je to dobře, kde se to dítě cítí dobře aa mnohdy jako když se tam křičí a tak, tak to dítě i kdyby bylo ve vedlejší místnosti, tak neví, co se vedle děje a může ho to stresovat daleko víc, než když u toho bude, joo? Takže říkám, to je ve vteřině, je to neuvěřitelně citlivá věc. Taky samozřejmě ne každý ten zaměstnanec prostě tu vlohu toho monitoringu tý situace má. Ona ta vloha aa buďto to je to aa prostě věc osobnostní výbavy toho zaměstnance a nebo taky samozřejmě se to prohlubuje léty praxe, joo? Takže při představě, že kolegyně, kerá je u nás čtrnáct dnů i s cestou, když to přeženu, by měla přijít do takovýhle situace, tak je to teda velmi špatně. Aaa u nás i krom jinýho na tom dosahovým telefonu neslouží nikdo, kdo tady není dyl jak čtvrt roku, samozřejmě. A vždycky ty zaměstnanci vědí, aa kdo z těch zkušenějších kolegů je může, kdyby takovýhle vypjatá situace přišla, no protože to samozřejmě a zaplat' pán bůh není běžnina našich úkonů, tak na koho z tech služebně starších se může obrátit, aby ho eventuálně třeba doprovodil do tý situace, joo? Aa nebo aby se tý situace ujal a ten člověk, kerý měl sloužit, ale nemá tu zkušenost, tak aby byl buďto tichým pozorovatelem a nebo do tý situace vůbec nejde, protože zase aa přemíra takových těch jako služebních osob v uvozovkách, ať je to uniforma nebo teda představitel nějaký týdletý přenesený působnosti státu, tak nepřispívá když je tam najednou pětadvacet lidí, žejo?

- **V čem se liší od krizové práce s dospělým?**

Liší se právě tou přirozeností tý komunikace, jo? Protože aa sama jsem si ted'ka vědoma, že na vás jako na studentku vysoké školy hovořím už poměrně v odborných termínech aa kdybych takhle hovořila na nějakýho pětiletýho caparta, tak na mě kouká jako na nějakou paní asi z nějakýho úplně jinýho vesmíru. Joo? Přiměřenost komunikace jak verbální, tak samozřejmě i tý nonverbální. Protože kdyby aa jenom příkladmo uvedu aa tam přišel někdo, kdo má vyloženě aa vyjadřování takzvaně rukama nohama a před dítětem, který asi třeba nejspíš jako vidělo i nějaký fyzický násilí, někdo najednou přehnaně mával rukama, tak to dítě totálně vyděsí. Joo? A když bych já na pětiletý dítě ze svýho metru sedmdesáti pěti hovořila ze stoje, tak ta komunikace taky probíhá úplně jinak, než když si k němu dřepnu a mluvím s ním z voka do voka. Jo? Takže ta přiměřenost aa tý komunikace s tím dítětem to je primární. To je opravdu primární.

- **Jakým způsobem se k Vám děti dostanou?**

Ve vši podstatě, já už jsem to řekla na samém začátku. Aa ty děti nepřichází sem k nám na kanceláře městského úřadu. Aa ve vši podstatě se dostáváme my k nim. Samozřejmě po vypjatý situace, třeba kerá je opravdu i aa s de facto vystěhováním toho člověka na těch deset dnů, notoricky známá věc, tak jsou sekundární úkony, přičemž je tam určitě nějaký vyšetřování

police ve skrže, když už to mělo takový charakter, že se ta násilná osoba vyexpeduje z toho domu nebo bytečku, tak to má známky trestného činu nebude to mít znaky nějakýho přestupku i když někdy domácí násilí jako mnohdy a někteří policisté rádi, pro zjednodušení, nabírají takzvaně na přestupek. Já jsem toho veliký odpůrce, protože přeci jenom aaa když už i ta oběťová osoba v sobě najde tu sílu vyventilovat prostě to co se jí děje, mnohdy samozřejmě není aa ta oběťová osoba tím člověkem, který tu policii volá. Můžou to být dobře poučení sousedé. I když teda mne vždycky nesmírně zaráží, že aa měsíce a měsíce mnohdy roky a roky probíhá někde v panelovém domě, kde jsou úplně papírové zdi domácí násilí a nikdo si toho nevšimne...to je zvláštní, žejo. Protože ta slepota lidí vůči okolí, radši se do ničeho nebudu míchat, abych z toho sám neměl nějaký opletačky, jak ty lidi říkaj, tak je smutná, protože ne vždycky ty lidi chápou to, co se za těmi zdmi může dít. Jo? Můžou to bejt samozřejmě dva lidi, který maj italskej způsob života. Aa já vždycky i jako pro takovou legraci, možná i trochu říkám, že třeba v romské komunitě domácí násilí neexistuje, protože tam je to folklór. Eržika od Deža potřebuje dostat přes držku, protože jinak to manželství nefunguje. Jo? A stejně tak týrané děti úplně jako u romáků nebejavaj. Ale říkám na druhou stranu, když aa v tom většinovém obyvatelstvu se něco takovýdlehého schumelí a jsou děti v tý domácnosti, tak jim to dobře nedělá. Mě pak vždycky umí zarazit, že když i třeba ty dva partneři i během třeba toho zásahu tý policie spolu nějakým způsobem a samozřejmě v obrovských emocích komunikují, řvou na sebe, a to dítě je vizuálně takřka klidné, tak z tohodle vyplívá to, že to bylo na denním pořádku a je na to zvyklé, a to je strašně smutný. Jo? To, jak se děti dostávají víme.

- **Jaký typ domácího násilí se nejčastěji u dětí objevuje? (tělesné, psychické, sexuální, ...)**

Aaa u těch dětí ve skrže to domácí násilí, protože tam je potřeba odfiltrovat to, jestli je to dítě týrané a mezi těma partákama je v pohodě, mezi těma rodičema, a nebo jestli teda to domácí násilí probíhá mezi těma dvěma osobami, tak veskrze z naší praxe vyplívá, že to je to psychické domácí násilí, protože ty děti jsou v těch situacích účastny. Aa to fyzický domácí násilí probíhá mezi těmi partnery, ale oni jsou v tom útlaku. Samozřejmě, aa pakliže je tam velmi dominantní násilná osoba, která vyžaduje prostě nějaké aspekty chodu domácnosti, příkladmo nějaký pořádek doma. To bývá poměrně časté. Aa tak když to děťátko samozřejmě nechtěně, ale třeba já nevím rozsype chipsy nebo něco takovýho, tak takzvaně výchovnou taky dostane, ale jako větší část, a to horší je skutečně ten charakter toho psychického domácího násilí na tom dítěti. Jo? Z naší praxe. Říkám vám to prostě za nás. Neříkám vám nějaký vyčteniny, ale říkám vám zážitky.

- **Jak dlouho tato krizová intervence přibližně trvá?**

Aa z toho našeho pohledu trvá v té situaci. My pak to dítě aa z logiky věci sociálně-právní ochrany dětí aa říkám úkony té policie, pak někdy i aa ty partneři jdou od sebe a je potřeba učinit úpravu výchovy, výživy. Aa většinou ta oběťová osoba podává si návrh k soudu na stanovení tčdletčch záležitostí. Takže my v rámci sociálně-právní ochrany dětí s tím dítětem aa pracujeme i odsledováváme eventuálně potřebu nějaké následné psychologické pomoci. Kterou my tady samozřejmě nikdo nejsme vystudovanej psycholog a nemíníme si na to hrát, takže nasměrováváme. Aa u nás vždy aa při aa de facto těch skutčích charakteru domácího násilí nasměrováváme na intervenční centrum oblastní charity v H. S oblastní charitou máme opravdu dlouholetou pracovní dobrou zkušenost, kdy aa máme to najeto i tak...protože přeci jenom pro některé ty klienty naše a oběti domácího násilí je i cesta do H. dramatická. Třeba prostě opravdu je ten psychický stav té oběťové osoby tak špatnej, že cesta hromadným dopravním prostředkem je sci-fi, tak máme najeto to, že pracovníci intervenčního centra přijedou do Jaroměře, aby se setkali s klientem na neutrální půdě a eventuálně i za účasti nějakého známého obličejje, tudíž pracovníka našeho odboru, tak my máme tady takovou malou jednací místnost. Ono to zní hrozně vznostně, ale je to poměrně sympatický obyvak, kde tyhlensty první koordinační schůzky aa konáme. Říkám za doprovodu někoho teda, koho ta oběťová osoba zná, protože říkám, když se potom kolem té oběti motá 1065 cizejch ksichtů, tak je to prostě strašně nekomfortní situace. Aa takže nasměrováváme na to intervenční centrum, tam samozřejmě i u nich psychologická pomoc je dostupná. Je dostupný aa právní poradenství, protože když se to šine k rozvodu, když se to šine k té úpravě výchovy a výživy, aa aby se vědělo, jak často, kdy, jak se s kterým rodičem to dítě bude vídat, tak to jsou věci, které už jsou opřeny o silný paragrafy a pak ta právní pomoc je potřeba. Pak samozřejmě i nasměrováváme, mnohdy je to potřebné, na aa pomoc úřadu práce – dávek hmotné nouze, příspěvku na bydlení a tak. Protože pakliže je třeba ta násilná osoba živitel té rodiny a najednou teda není v té rodině nebo ta rodina se vyexpeduje bez toho násilníka někam jinam, tak ten finanční zdroj umí, na nějakou dobu, chybět a je to i prostor pro poskytování dávek mimořádné okamžitě pomoci. Jo? Takže my se opravdu snažíme k tomu přistupovat holisticky-celostně, aby třeba i ta oběťová osoba, aa když už se rozhodla oznámit, když už celý ten sylabus s tou policií, s tím vykázáním, s tím vším proběhnul, tak aby najednou nezůstala jako nahej v trní. Aby prostě ta dostupná pomoc, která tam je, tak dorazila a nebo ta oběťová osoba na ní byla nasměrovaná. Jo? Protože jenom tak příkladmo aa se setkávám i s tím, že ta oběťová osoba nechce setrvat v tom obydlí, protože k němu má už velmi nehezké zážitky a vzpomínky a opravdu odtamtu odejde i s jednou kreditkou. Takže třeba i nasměrování na sociální službu – sociální šatník, kterou taky máme

dostupnou v H., aby vůbec ten člověk měl co na sebe. Jo? Aa nebo třeba i azylový dům. Jako mně vždycky přijde smutný, když ta oběť opouští to svoje primární obydlí, protože ta oběť nic neudělala. Ale mnohdy jak říkám, to ta oběť cítí tak, že už mezi těmi zdmi, kde se jí dělo příkoří, nechce zůstat. A umím to pochopit! Jo? Takže krizová intervence z naší strany je opravdu mnohdy jednorázová, krátká, zklidnění situace. My většinou třeba ještě setrváme v tý domácnosti po odchodu policie. Protože i ta oběťová osoba i ty dětičky, oni tam slyší strašně moc informací. A v tý stresový situaci to nejsou schopny zavnímat. Jo? Takže to tam ještě přiměřeně zrekapitulujeme. Jo? Když jsou to větší děti, tak i se snažíme, pakliže je to k tomu, tak opravdu přiměřeně vysvětlit a to kdyby, já nevím, tatínek házel šutry do oken, ihned prosím vás pěkně volejte policii, protože to je špatný. Jo? Takže i trošku ta edukativní stránka a aby věděli, že ty pomoci se jí dostane i následně. Že to není jenom o tom, teď nám vtrhli do baráku policajti, ještě s nějakou sociálkou, ale že se uvidíme a kdyby cokoliv, samozřejmě vizitky předáme. Jo? A aby ty lidi tu oporu cítili. A říkám, potom ta další aa intervence je ve skrze teda na odborných pracovnících. Pakliže to je obzvláště jako drsnej charakter tý věci, tak samozřejmě Policie České republiky disponuje svými krizovými interventy. Jo? U toho domácího násilí, přiznám se, že sem to nezažila. Zažila jsem to u jiných záležitostí z trestně-právní roviny, ale vím, že ty krizoví interventy prostě jsou. Říkám v jiné rovině jsem s krizovou interventkou paní doktorkou B. spolupracovala a tam to mívá charakter pěti-deseti sezení. Jo? Protože tam zas jako to je opravdu ta krizová intervence, a pakliže je potřebná nějaká následná, tak ono už to mnohdy sklouzává do terapie, a to už není úplně v náplni té krizové intervence. Jo?

- Používáte při této krizové intervenci nějaké speciální techniky či metody? A popřípadě jaké?

Já si myslím, že jsem to už taky tím, co jsem povídala, osvětlila. Aa tím, že u nás to je opravdu jako z mosta do prosta a hne jsme v tý situaci, tak že bysme s sebou vláčeli příkladmo nějaký kufr plný hraček aa a stihli nějaký dechový cvičení na místě, to prostě v tý naší podobě tý krizový intervence se neskrývá. Samozřejmě ano. Já sem řekla dechový techniky, tak mě to ihned napadlo. Úplně vystresovaná oběť mnohdy jako trpí hyperventilací, to je takový to předýchání, takže zklidnění té situace. Ono to je ve vší podstatě i zdravotnická první pomoc. Jo? Takový to nadejchání si do pytlíčku, aby člověk prostě ustálil ten svůj dech. Ono teďka vám řeknu jenom v takový hodně veliký závorce, ono třeba u mě to je o tom, že já jsem vystudovaná paní učitelka pro zdravotní sestry, takže si vim v takovýhlech situacích i z toho zdravotního hlediska rady. Ale říkám, speciální pomůcky a techniky ne. U nás to je opravdu spíš i o tom selským rozumu a citu pro tu situaci jako takovou.

- **Jak postupujete při tomto druhu intervence?**

Neumím zodpovědět. Viz výše.

- **V momentě, kdy dítě stabilizujete, jak postupujete dál?**

V momentě, kdy stabilizujeme, tak my se vždycky ptáme: *Už je to v pohodě? Už můžeme odejít?* Jo? Ověříme si tu stabilizaci. To stejný ve vší podstatě, to se netýká úplně domácího násilí, ale mnohdy aa u nás jsou ty rozhovory na odboru o citlivých věcech aa některý ty naše otázky, byť se musíme zeptat, tak nám tady ty klienty rozloží. Takže my se je snažíme poskládat zpátky, aby sme je na tu ulici mohli pustit a opět se ptáme: *Cítíte se na to? Nebo je potřeba zavolat zdravotnickou záchranou?* Jo? *Nebo zavoláme někomu z vašeho okolí, aby vás doprovodil domů? Dovezl domů?* Jo? Opravdu se ujistíme, že již z té situace můžeme. Jo? Nezažila jsem teda situaci, že by mě někdo poprosil, abych u něj přespala. To zaplat' pánbůh ne. Aaa zažila jsem situaci, kdy prostě ten člověk chtěl, abych ještě postála třeba před domem, než se doma zamkne. Jo? Ujistí se, že je všechno v pořádku, dobrý. Jo? Takže říkám aa my se o té stabilizaci ujistíme aa v žádném případě prostě do toho nejdeme na sílu. Protože já jsem neustále pamětná aa jednoho takovýho moc hezkýho povídání paní doktorky Č., to je neuvěřitelná autorita v oblasti policejní psychologie. Aaa byla jsem na jednom z jejích seminářů a ta právě aa hovořila o práci s obětí. Aa hovořila o přiměřenosti práce s obětí v tom smyslu, že nelze si říct ty si oběť, tobě se pomůže. Protože ne každá oběť pomoci chce. A to jsem si teda já sama v sobě musela jako hodně srovnat, protože já sem nastavená do toho hodně pomáhajícího módu. Já bych pomohla úplně každému, ale nemusí ten člověk úplně chtít, protože paní Č. to tam řekla naprosto jasně: „*Pojď já ti pomůžu, to uvidíš!*“ Tak v tomhle módu to bejt nemůže. Jo? Protože i třeba, já nevím, oběť znásilnění, uvedu to příkladmo. Aaa každá bysme, zase to vezmu v té ženské rovině, každá bysme reagovaly jinak. Některá by zalezla do koutku a už by v životě nechtěla vidět denní světlo. Aaa jina by zalezla do kláštera, protože už v životě nechce vidět chlapa. Jiná by se vydala na trestní výpravu a zabila by každého chlapa, kterýho by viděla nebo by minimálně bojovala za svoje práva. Jo? Takže ta každá oběť se skutečně chová jinak. Já jsem, ono to je i osobní zkušenosti, já jsem si to osahala u autonehody. Kdy jsem byla obětí, protože do mě narazil pán s jednaosmdesát čtyři promile v krvi. Aaa já jsem měla přesně tu potřebu za sebe zabojovat. Jo? Že jsem nechtěla bejt objímaná, litovaná. Mně to bylo všechno jedno. Já jsem prostě potřebovala za sebe zabojovat. Aa i sem jako nesmírně prahla po omluvě za tu situaci a ta se mi nedostala, tak sem se zařídila jinak, a to mimosoudním vyrovnáním škody a útrap, takže to pána stálo peníze. Jo? Říkám, každá ta oběť prostě se chová jinak. Nejde to vnucovat. Je to o nabídce. A o tom, co kdo chce. Jo? Když to

převrátím k těm dětem. Zase oni nám to nebudou umět úplně naformulovat, vyverbalizovat, ale my podle jejich reakcí uvidíme. Jo?

- **Jaké znalosti a dovednosti má mít krizový intervent?**

Tak v první řadě samozřejmě něco o znalosti vývojové psychologie, protože prostě a jednoduše zase se vracím k té přiměřenosti, a ta z něčeho musí vyplývat. Samozřejmě na tohle to krásně ve vši podstatě myslí i zákon o sociálních službách svým paragrafem 110, který přesně říká, jaké vzdělání má mít sociální pracovník. Ale buďme k sobě upřímní. Aa ono na těch vysokých školách nám aa říkají různé věci. Ale o tý praxi tam toho jako úplně mnoho není aaa takže aa každá škola, která zabezpečuje vydatné praxe, povinné, je fajnová. A každé pracoviště, které poskytuje praxe a nenechá studenty přerovnat archiv, protože tam se toho opravdu moc nezažijou, tak by se mělo pozlatit. Aa ve vši podstatě aa říkám, když někdo má vystudovanou speciální pedagogiku mohl by být sociálním pracovníkem jen to luskne, ale je potřeba k tomu nějaký dítě někdy taky vidět. Jo? Takže aa vývojová psychologie určitě. Samozřejmě aa když a to vrhnu k tomu, tak potom nějaký aa školení, ale hlavně výcvikové věci, protože odsezený školení na krizovou intervenci aa v rozsahu 8 hodin no tak to zas jako k sobě budem upřímný... to vyposlechnout si s bagetou a s kafem jako někde něco na osm hodin to jako je pěkný, ale 98% lidí, který si to tam vodseděj si z toho jako nic moc neodnesou. Jo? Je to o výcvikové věci. Vyloženě natrénovat si i ty situace aa ty tréninky, ty zážitky při těch tréninkách aa udělaj hodně i s lidma, který to v sobě úplně naprogramovaný nemaj. Tak to umí udělat zázrak, protože to zažítí si nějaký ty věci aa vlastně se převtělí ve svoji vlastní zkušenost, a pak to k něčemu umí vypadat. Ale tyhle ty výcviky, to je nesmírně časově náročná záležitost. Aa kdy zrovna na to intervenčko tuším, že ... No takhle, různé instituce to školej jinak, ale aa já si teďka úplně nevzpomenu jak se jmenuje ta instituce, která to u nás školí nejlíp a to je sylabus na tři až pět let. Jo? Má to tři stupně, ale říkám, teď si za boha nemůžu vzpomenout, jak se ta instituce jmenuje. Praha, ale nemůžu si vzpomenout. Já mám pocit, že to je jednou měsíčně, pátek-sobota dokonce. Jo? Takže pro toho člověka to je fakt jako raketa času, ona i finanční, teda krom jinýho, kdyby si to člověk chtěl udělat z plezíru, jako svýho nějakýho osobního rozvoje. Protože málo kterej zaměstnavatel jako nahned 36 prostě, tak nějak, myslím si, že ten první level se ta první částka tak nějak pohybuje. Já sem ji po svém zaměstnavateli chtěla a můj zaměstnavatel se mě ptal, jak využiju krizovou intervenci ve svym povolání a dál se k tomu asi nebudu vyjadřovat. Tak, takže říkám, znalost vývojový psychologie. Mnohdy i ta specka umí taky pomoc a samozřejmě i ta výcviková věc by byla fajnová.

- **Čeho by se tento pracovník měl vyvarovat při kontaktu s těmito dětmi?**

Ve vši podstatě aa když hodíme do negativa ty věci, který jsem řekla. Takže ta komunikační nepřiměřenost i nepřiměřenosti ve svym konání a jednání. Jo? Aa prostě netlačit na to dítě. Nechceš, nechceš. Pojd' si vybrat cestu. Chceš tady zůstat s maminkou? Jasný. Mně se třeba nesmírně osvědčilo, protože obzvláště chlapečci, mnohdy jako spočinou těma očima na tom policajtovi. A on má tu pistoli a on má tu vestu a on má tohlencto. A třeba si prohlížíme, co ten jeden jedinej policajt má na sobě. Jo? A aa dokonalá krizová intervence si myslim a ustání situace. My jsme se do toho policejního auta šli podívat a zablikali jsme si. Prostě to dítě nevědělo, co se kolem něj děje a zaplat' pánbůh za to. Jo? Takže vyvarovat se nepřiměřenosti, nějakýho direktivního jednání: „*Pojd' tady musíš sedět.*“ Ježíš Marja, tak to si nedokážu vůbec jako představit, že se mně ježej chlupy úplně všude.

- **Co Vám nejčastěji tuto práci komplikuje?**

No nad touhle otázkou jsem se tady usmívala. Protože mně tuhle práci nekomplikuje vůbec nic. Ono to je o tom, že já svoji práci tady dělám deset let. Ono už tím, že má někdo na nějakých dveřích napsáno vedoucí, se některý problémy ztratěj. Jako že by mi někdo třeba jako ty policajti neudělali to klima nebo neumožnili moji práci. A taky některý osobnosti nějaký věci vůbec nezažívaj. Mně se strašně špatně říká ne. Jo? Takže mně moji práci nekomplikuje takřka nic. Jenom občasné nepochopení pro sociální práci mého vedení. Tak. Jo? Protože aa sociální práce se nedá narvat do tabulek. Byť se o sociální práci v teorii říká že musí být MOK – měřitelná, ověřitelná a kontrolovatelná. Nevim. Protože mně rozhovor s každým klientem trvá různě dlouhou dobu, protože ten klient má i různě dlouhé reakční časy, třeba. Ten klient různě chápe, takže prostě a jednoduše, když pak aa člověk má eventuálně něco vykázat, co za den udělal. A já se celý den, no když den, tak to je fajnový, ale celý týden třeba zaobírám jednou vydatnou kauzou a prostě nic jinýho skutečně nemůžu udělat. Tak se to potom strašně špatně vysvětluje. Že se nějaké písemné vyjádření k nějakému neuvěřitelnému, ani ne problému, ale záležitosti prostě nestihlo v termínu. Nestihlo. Protože se odvážely děti na rychlý předběžný opatření, to se píše... Takovej výkon předběžného opatření umí člověka stát tři až pět dní. Protože je to následek nějaký neuvěřitelně svízelný situace, kterou se snažíte, snažíte, snažíte různými způsoby vyřešit jinak než odlivem dětí od rodiny. Pak to taky nějak musíte napsat, aby to mohlo jít na soud. To nějak musí vypadat. Pak komunikujete, komunikujete, komunikujete se soudem. Taky ještě předtím hledáte po celý republice místo, kam se ty děti ještě vejdou, protože kapacity jako dětských domovů, výchovných ústavů, to je žalost. No a pak ty děti tam třeba přes tu celou republiku musíte odvézt s těma soudníma vykonavatelema. No a pak upadáte

do bezvědomí a nenapišete žádný vyjádření. Nenapišete. Takže ano, drobná komplikace někdy by byla aaa, ale s tou si poradíme.

- **S kým (jakými organizacemi) spolupracujete?**

Já už jsem de facto vyjmenovala. Aa ve valné většině teda samozřejmě domácího násilí s intervenčním centrem, aa s Policií České republiky velmi dobře. My i s tím intervenčkem, de facto v režiji intervenčka minimálně jednou ročně se paní magistra H. snaží udělat nějaký multidisciplinární tým. Ono je totiž dobrý, když už si voláme, ani my, ty profesionálové, nejsme v tu chvíli v lehký situaci, že aspoň víme ten obličej, kterému voláme. Jo? Když je to štěstí a ty lidi na svých židlí sedí více než jeden rok, tak pak už i na základě těch setkání si k sobě můžeme dovolit nějaký neformálnosti a nějaký srandičky, a to se to vždycky dělá líp, samozřejmě. Jo? Takže Policie České republiky, aa intervenčko a velmi dobrou praxi, a i poměrně novátorský přístup aa A.N. Jo? Aa pan doktor B., jeho kolektiv supr! My jsme dokonce třeba, to je takový kazuisticky zajímavý, minulý rok, domácí násilí, maminka na půl Řekyně, vydatná. Tatínek tak ze třičtvrtě Rom bych řekla a aaa holčička ročka, chlapeček čtyřleták. Tatínek dostal zákaz styku s maminkou. Aaa dostal i s dětmi. Nicméně na těch dětech při naší kontinuální práci, protože tam přesně..úprava výchovy a výživy, aby mamince chodilo výživné a když jsme se s nima viděli, s každým zvlášť, samozřejmě. Tak tatínka jsme vedli k tomu, aby vyhledal psychiatrickou pomoc. Trošku tak jako omamný a psychotropní látky, ale tak marihuana, noo dobře. Jo? Nic drastickýho do žíly a tyhle srandy. Tak jsme ho vedli jako práce pana kurátora pro dospělé. Jo? Tak jsme ho vedli, aby teda nějakým způsobem si zcajkoval ten život. No ale při tý kontinuální práci jsme viděli, že skutečně těm dětem strašně ten táta chybí. Protože to bylo přesně to domácí násilí v tom smyslu, že bylo mezi těma dvouma dospělejma a děti, krom teda nějakých zvýšených hlasů, ale to bylo v jejich rodině normálně i když to bylo zalitý sluncem, taaaak jako ty děti trpěly tou nepřítomností toho táty. Tak my jsme se rozhodli být průkopníci a zkusili jsme, že bysme v N. nadrátovali asistované kontakty pro tatíka. Aaa přičemž jsme aa učinili prvotní schůzky za mí přítomnosti v Hradci, nejdřív s maminkou. Pak musela bejt půl hodinou pauza, protože maj ten zákaz styku, žejo. Pak dorazil teda tatínek. Aaa sepsali jsme z toho teda nějakou zprávu o eventuálně možném kontraktu a tu jsme posílali na okresní státní zastupitelství, které vydalo ten zákaz styku. Byli jsme moc moderní, ale zkusili jsme to. Protože já jsem ještě k tomu našla judikát ústavního soudu o tom, že by neměli být ty děti trestány tím nekontaktem s tím tatínkem za něco, na čem nemaj vůbec žádný zavinění. A přeci jenom Listina základních práv a svobod a Úmluva o právech dítěte aaa nám a jakožto obrovsky silné právní dokumenty, nám říkají jako něco jiného. Nicméně okresní státní

zastupitelství aa na tuhle průkopnickou cestu nebyl možné reflektovat. Ale my jsme to zkusili. Jo? Takže k tomu ještě teda a zlatým písmem dodávám k těm spolupracujícím institucím tu A.

- Každá životní krize je považována za jakýsi zlomový bod, ve kterém se rozhodne, jestli půjde o změnu k lepšímu či horšímu. Dokážete říci, v čem jsou podle Vás tyto děti silnější či schopnější právě díky tomu, že si prošly domácím násilím?

Já vám to neumím říct. Jedna věc je, že de facto institut vykázání za domácí násilí zas jako není v naší legislativě, a to uchopení ve vší podstatě toho domácího násilí není tak dlouho, takže aa ty děti, který zažily v tomhle chápání věci to domácí násilí, jsou ještě stále děti. Neumím predikovat. Křišťálovou kouli tady na odboru máme, protože jsme si ji opravdu už koupili, aby byla nějaká sranda, ale nebudu ji leštit na tohle téma, jak třeba se tyhle děti budou chovat partnersky, jak se tyhle děti budou chovat rodičovsky. Jo? Jestli ba naopak, a to je ale u každého strašně jiný. Někdo se bude tak strašně moc chtít vyvarovat těch chyb těch svých rodičů, a nebo i třeba ten hlas krve, ta genetika. U tý řecký maminky si to dovedu dost živě představit, že to dítě bude stejně vydatný jako ona. A že prostě bude jako partnerka ta holčička ideálním provokaterém, následně tou obětí, která...tahle mamina si ale jako ve finále jako oběť nepřipadala. Jo? Ona se jako oběť nevnímala. Tam to byla ta kauza, kdy to volali sousedi, že tam je hroznej bordel a tý paní hrozně vadil ten zákaz toho styku. Aa samotný, jo? Aa byť si uměla nadefinovat, že se u nich neděli hezký věci, ale nahned po tom jeho vystěhování...*“Ale on byl vždycky dobrej táta a ty děti by ho měly vidět“*...nahned to prostě verbalizovala a furt to říkala. Jo? Tak proto i aa ve mně, protože ta kauza ležela na mém stole, celá i v tý opatrovnický rodině, nejen v tom domácím násilím jako takovým. Tak tam ve mně byla ta veliká iniciativita tam pro ně najít to řešení. Právě s tou N. Ale jako nebylo reflektováno. Takže neumím říct aaa jestli ty děti jsou jako zocelenější aa protože to prostě odpozorovaný ještě furt nemám. Jo?

- Jak si myslíte, že bude vypadat život těchto dětí v budoucnosti?

Já si vždycky tak jako odpovím na ty další otázky, že jo?

- Jaká rizika a pozitiva vnímáte u těchto dětí do budoucna?

Aa rizika, tak to je přesně to, co sem teďka říkala. Jako sledujeme to i třeba u dětí alkoholiků. Jo? Někdo má neuvěřitelně tah na bránu, že se chce vymanit. Nebo mám teďka v živý paměti, protože se ta slečna byla na mě tady podívat. Aa slečna z takový tý ale echtovní josefovský cikánský rodiny prostě. Aa lednem ji klaplo osumnáct, už tenkrát byla takzvaně bílá vrána, protože studovala střední zdravotnickou školu. Jako jedna ze strašně mála měla mít maturitu, že jo? A ona byla premiantka a jak chytila osumnáct, tak se prstě nee prostě já v tomhle nechci

žit. Aa takže my jsme tady pro ni vymejšleli jak se teda vlastně může postavit na vlastní nohy, protože neměla vůbec nic. Rodiče: *No tak sis šla, tak si jdi, ale za svoje. Čau tvá Máňa.* No, takže tam samozřejmě vyživovací povinnost do dvaceti šesti let jako trvá, takže jsme slečnu naedukovali v tom, že si teda musí podat ten návrh. Aa byla vyplácena dávkama hmotný nouze, na nějaký naše vřelý doporučení mohla bejt na internátu celý týden. Nemusela jezdit na víkendy domů. Aa tohle děťátko dokonce jako v tuhle chvíli disponuje bakalářem aa jako všeobecná sestra a v mých očích pracuje na poměrně prestižním pracovišti. Protože to byla takovej drsnej Hulk, měla ty koule se aa odtrhnout. Takže to je takovej ten progres – nechci vůbec nic z toho života mejch rodičů. A nebo někdy byt', že by byla nějaká genetická predispozice k alkoholismu to ještě furt nemáme probádaný. Ale já bych to podepsala. U některých jedinců fakt jo. Tak nastoupěj přesně tu lajnu jo? A to stejný je u toho jako jestli ten člověk bude mít tu životní sílu, jestli třeba bude víc odolávat zátěži a tak podobně. Těžko říct no. Aa ta budoucnost. Ono to je mnohdy o tom, s kým se ten člověk potká jakýho má on sám partnera. Jo? Jestli opět zase je to kliše, ale chlapani si vybírají vzory svých matek. No tak to já bych v tom případě měla mít metr padesát a chodit na strašně vysokejch podpatkách. To si můj partner vybral špatně. Jo? Aa nebo si vybíraj potom ten naprostej opak. Tak jsou takový ty notoricky říkaný věci, že si skoro člověk říká, že to má bejt pravda a ono mnohdy ne.

- **Napadá Vás něco, co je ještě potřeba k tomuto tématu sdělit?**

Já už jsem toho tady řekla tolik navíc, že už nic říkat nebudu.

Konkrétní kazuistika

Já už sem ji taky trošku načrtla. Maminka Řekyně, tatínek teda třičtvrtě cikánek.

- **Proč došlo k páchání domácího násilí na tomto dítěti?**

No prostě a jednoduše ty děti říkám byly účastny hádek. Totálních hádek a teda jako něco málo z domácnostního vybavení aa doznalo nějakou škodu. Aa byly svědky teda i nějaký výměny názorů přes držku.

- **Jaký typ domácího násilí byl páchán na dítěti?**

Na tědlech dětičkách bylo páchaný to psychický, protože ten táta by na ně v životě nešáh. Tam zas jako na druhou stranu obrovská láska k těm dětem, jo?

- **Jak dlouho bylo dítě obětí domácího násilí, než se na to přišlo?**

Tam my máme takovej nesměleji odhad, že aa de facto díky věku tý holčičky aa tak těch, protože to bylo opravdu malý miminečko, tak zhruba těch pět měsíců. Jo? Jestli byl nějakej progres předtím my nevíme, protože se ty oznamovací sousedi tam přistěhovaly nedávno. Jo?

- **Proč si myslíte, že toto násilí vůbec začalo? Jak vzniklo?**

A de facto to byla finanční stránka. Jo? Protože jak ta mamina byla už na druhý mateřský, ty korunky se prostě nedostávaly. Aaa a dalším aspektem bylo, aby si ten tatínek z toho tlaku ulevil, tak si občas zahulil. Když on byl takzvaně najetej, tak byl pohodovej, ale když došlo a nebylo co zahulit, tak se to štengrovalo hodně. Jo? Tam prostě to mělo potom rychlej progres nahoru.

- **Jak se s tímto dítětem postupovalo při krizové intervenci?**

Tak tam to bylo úplně jednoduchý. Aa když přijely uniformy, tak se seznalo, že to je v prčicích aaa pan říkal, tak já mám asi vypadnout. Aa no tak asi joo. Maminka s dětma seznala, že v tu chvíli, kdy on se tam bude balit, tak tam nechtěj bejt, tak se šli projít. Nechala jsem je, šly samy. Tam nebylo, co krizově intervenovat. Tam ty děti chtěly bejt s mámou, tak šly a byly odstřižnutý od tý nehezký situace, která byla tak zvláštěně teatrálně dojemná, protože tatínek hlavně si s sebou bral aa fotografie dětí. Ale bylo to takový až trošku nahraný. Jo? Děsně demonstrativně líbal ty fotografie nooo. Já sem tomu tatínkovi povídala, co je potřeba zaopatřit. Hlavně to výživný, aby ta mamča měla prostě nějaký ty korunky. To stejný sem říkala samozřejmě tý mamce. Tam je ještě důležitý, byť to není předmětem tohodletoho povídání, ale i ta práce s tou násilnou osobou. Jo? Protože to je ve skrze zájmu těch dětí. V zájmu těch dětí je mít ty penízky na ty jogurty, že jo? No aa byť je to bídák, udělal nehezké věci, tak ta sociální práce se týká i jeho. Jo? Ne třeba ta krizová intervence, to ať klidně dostane krizovou intervnci obuškem, ale potom ta následná. Jo? Protože ty lidi, mnohdy i to domácí násilí je vlivem OPL a když dojde k vystřízlivění z jakýkoliv z těch všech dobrot, tak může dojít k dost dobrému sesypání toho člověka. Protože přijde to uvědomění .. Ježiš, co já sem to... Samozřejmě to není vůbec žádná polehčující okolnost, ba naopak, když prostě do sebe někdo něco nafutruje a pak teda tropí nějaký neuvěřitelnosti, tak o to menší slitování. Ale aa nejde prostě toho člověka na celý život načernit a už pro tebe nic nefunguje. To nejde. Jo? Takže tam přesně s tím citem pro tu přiměřenost. Ty děti na tý mámě vysely no tak co já tam budu dělat nějaký pumprliky. Jděte si na sluníčko a ahoj.

- **Jak dlouho tato krizová intervence trvala?**

Takže tahle krizová intervence netrvala vůbec dlouho. De facto, tam ještě podotknu ve veliký závorce, že aa zas je to o tý přiměřenosti. Tam potom policie svejma úkonama, já sem se tady moc zlobila na zástupkyni vedoucího služby kriminální policie a vyšetřování v N. Protože když uplynulo zhruba čtrnáct dnů. Protože tam byl i ten zákaz styku, ten pán tam nehrozilo že se

prostě vrátí do rozhodnutí samotný tý trestní věci, protože to má charakter předběžného opatření. Tak sem paní zástupkyni volala a říkám: vy na tom klukoj, protože ta holčička by jim nic neřekla, že joo? Malinká. Tak říkám *vy na tom klukoj plánujete nějaký úkony?* No možná joo, tak říkám, jestli možná, tak hned! Protože pojem sekundární viktimizace nám taky něco samozřejmě říká a když ten kluk měl za sebou už čtrnáct dní, že v něm ty aa zážitky slehávaly, otupovaly se hrany, asi už i zapomínáníčko přišlo do hry, tak to v něm zase probouzet, byť nějakým hezkým způsobem s maňáskama policajti v civilu, tak prostě to je blbý. Jo? Policie mě neposlechla nebo nenechala si poradit. Takhle bysme to řekli. A vyslechli to po šesti nedělích. Tak to jako sem pravila, že je jako obrovská sviňárna. Nicméně mamka byla totální obranářka a zhatila úkon. Jako ve veliký závorce, já sem tý paní fandila, protože jako prostě tohle je špatně. Přijeli za klukem do školky. Jo? Ono už i jako to může bejt, ve školce jako úplně nevím, ale když policajti přijedou třeba do školy, tak to je lejblink jako prase. To za tebou přijeli policajti? Co ti chtěli? Jo to je ten, co za nim přijeli policajti. No a pak to dítě má tu nálepku měsíc a každé den. No tak to je strašný.

- **Používala jste během této krizové intervence nějaké speciální techniky?**
Žádný speciální techniky.

- **V okamžiku, kdy jste krizi u dítěte stabilizovala, jak jste postupovala dál?**
Tatínek se pak rozloučil, oni se pak vrátili. Aaa já sem jim stabilizovala maminku, aby byla v pohodě pro ně. Takže jsme popovídaly prostě, protože to byl víkend aa nedělní dopoledne, kdy prostě tam to probíhalo celou noc, ale sousedi zavolali až ráno. To bylo taky dobrý. Takže my jsme si s maminou prostě daly na druhý den schůzku, tady. Aa kde jsme si řekly, co prostě je potřeba ukutat. Jaký jsou úkoly a tak. Aaa zase jo? Mluvila jsem s tou mamkou klidným hlasem, děti na nás tak jako koukaly, byly v klidu, v pohodě. Nebylo co s nima. Jo? Pak vim ještě, že mi ten chlapeček přišel ukazovat hračky, tak jsem udělala: *Ježíš Maria, to je ale hezký autíčko*. No a bylo to krásný.

- **Jak si myslíte, že bude vypadat život tohoto dítěte v budoucnosti? Jaká rizika či pozitiva vnímáte u tohoto dítěte do budoucna?**
No tak tam je to v tuhle chvíli o tom, že ty děti teďka bez toho táta jsou. Protože tam to pouto bylo tak silný, že ten táta ty děti potřeboval viděl, porušil ten zákaz styku. Ale my jsme se, jak sem vám říkala předtím, snažili to zlegalizovat. Fakt jsme se snažili. Jo? Na to konto mě to mrzí o to víc. Jo? Protože on prostě jako velmi emotivně založený člověk aa ne že by to uměl úplně vyhodnotit. Takže ten si teďka chvílku posed'ánuje, aa protože tím naplnil vazební důvody a v samotný trestní věci ještě není rozhodnuto. Takže tam je teďka negativum toho, že ta holčinka, byť jí ten táta má strašně rád, tak tam ta vazba nebude a složitě se bude aa lajnovat

zpátky. No a ten kluk má teďka prostě jako...separační úzkost už nemá, tu už má dávno za sebou, chudák. Nemusel mít. Nemusel. Jo? Takže to je takový prostě blbý už o tom, že tam chybí mužskej vzor v tý domácnosti. Mamina teďka dokonce aa nevím, jestli se už vrátila, ale dokonce teda jako skrz všechna tahle příkoří odletěla do Řecka za maminkou svojí. Jo? Aby aspoň nějakou oporu měla, protože tady v J. toho úplně moc neměla. No, takže tady v tom spíš ta negativa noo. Že by to v nich vybuďovalo nějakou, že budou víc odolnější nebo silnější jedinci to bohužel ne. V týhle kazuistice bohužel fakt ne. A i krom jinýho tady byla poměrně hodně silná ještě psychosomatická věc. Aaa u chlapce se díky teda tomu psychickému aa domácímu násilí aa propuklo poměrně silný astma. Jo? Protože astma je opravdu postavený na psychice hodně. Aa ono takřka všechny nemoci, ale zlomená noha trochu míň. Tam je prostě člověk jenom nešikovnej. Ale to je ještě další negativum z prostě prožitýho stresu. Jo?

- **Co se Vám při práci s tímto dítětem dařilo a co naopak nedařilo?**

Já si myslím, že se ve vši podstatě by to ty děti nezaznamenali, ale podařilo právě to, že ty instituce uměj spolu moc hezky spolupracovat. Že se tý mamce po tý hmotný stránce a po tomhlenctom všem, aby aspoň nějak byla ta pohoda, aby nebyl existenční stres, jo? Tak to se podařilo moc hezky. A myslím si, že už jenom ta snaha, nadržovat ty kontakty s tím tátou a třeba i pro tu N. i třeba pro to intervenčko, to že to může takhle jít, že tomu paragraf úplně nebrání. Ale je to na tom zástupci státním, jestli tu úvahu bude mít vyvrálenou nebo ne. Aaa tak to byla taková vlajková loď. Jestli už se to někomu v okolí povedlo, tu informaci nemám, byť mi ji pan magistr B. slíbil. Aa ale říkám, bohužel otce ty děti nezacejtily, snaha byla. Snaha byla. Takže to, to se nezdařilo, a to je vše přátelé.

9.3 Příloha C – Rozhovor s respondentem číslo 2

- **Čím se vyznačuje krizová intervence u dětí, které jsou oběti domácího násilí, na Vašem pracovišti?**

Já budu mluvit za sebe, ze svých zkušeností. Jak já pracuji s dětmi v těchto situacích a aa obecně můžu říct za naše celé pracoviště to, že aa jsme připraveni tady všichni, pokud nám zavolají většinou z OSPODu nebo z policie nebo se ozve rodič v nějaké krizové situaci ty aa rodiny, děti, klienty přijmout, tak abychom...cílem je vždycky nějakým způsobem stabilizovat ten akutní psychický stav klienta. To znamená na základě vyhodnocení toho, co se třeba odehrálo, tak mu pomoci zajistit nebo spíš zvládnout to emoční napětí aaa rozkolísanost emoční, která tam se k tomu nějakým způsobem váže a dostat to do takové roviny, aby to bylo pro toho klienta zvládnutelné. Aby prostě dokázal další dny fungovat, dokázal nějak aa být aa bez nějakých sebepoškozovacích třeba dejme tomu potřeb aa prostě žít normálně nějak dál s tím, že se hned plánuje většinou nějaká další práce s tím klientem. A u dětí, já nevím přesně jak na tu otázku odpovědět jakoby konkrétně, jestli vám jde o konkrétní metody? Co děláme? Nebo?

- **V čem se liší od krizové práce s dospělým?**

Tak rozhodně je nutný na základě aa podle věku dítěte zvolit takový přístup k tomu dítěti, aby se aa aby se nám podařilo k němu přiblížit v té aa emoční rovině. Abychom byli schopni s ním se naladit na tu jeho úroveň a jeho vlastně prožívání v té situaci, která ho do té krizové situace aa krizového stavu dostala. Jo? Takže jinak aa vždycky je hrozně důležité si umět představit, v jaké vývojové fázi to dítě se nachází. Jak na tom vývojově zhruba je. Od toho si zkusit odhadnout nebo počítat s tím v jaké i aa rovině je schopné prožívat, přemýšlet. Jak je schopné ty věci aa chápat, rozumět jim. Jinak na tom bude tříleté dítě, jinak na tom bude desetileté dítě a podle toho my zvolíme tu taktiku. Takže aa tam kde to bude dítě úplně malinké, které nebude ještě mít natolik rozvinuté intelektové schopnosti aa logické myšlení a podobně. Ta jeho úroveň porozumění té situace bude velmi nízká, tak budeme se snažit aa to dítě stabilizovat formou nějaké hry, uklidnění, formou nějakého velmi jednoduchého vysvětlení té situace a naplánování nějakých dalších krůčků, ale nebudeme už se tomu tolik po té racionální rovině věnovat jako víc po té emoční. U toho staršího dítěte, tam zas musíme i víc dbát na to, abysme i po té racionální rovině už mu to více vysvětlili, více se ujistili v tom, že i ono rozumí tomu, co se děje. Že aa jsou nějaké kroky, které budou třeba následovat a jak mu v tom je, ale také po té emoční rovině mu dodat nějakou podporu a povzbuzení. Takže já si myslím, že se to tam liší hlavně v tom přístupu, kterej my zvolíme pro to, abysme se s tím dítětem vůbec navázali. Abysme s ním navázali kontakt. Jakmile se podaří ten kontakt navázat, tak je šance, že se

můžeme vyladit na prožívání toho dítěte a umět někde jakoby najít to, co mu pomůže se stabilizovat. Aa je to stejné jako u toho dospělého, akorát u těch dětí se musí aa vždycky popřemýšlet, jak to je velké dítě a co mu asi v té hlavě běží a jak se může cítit v nějaké té krizové situaci. Co by zrovna prostě vzhledem k jeho věku potřebovalo. Aa určitě mi běží hlavou, že čím mladší bude dítě, tím důležitější bude i aa spolupráce s rodiči. Ale vidím tam spolupráci s rodiči jako vždycky velmi důležitou. Protože aa v některých těch stabilizačních aa taktik je fajn, když je tam ta bezpečná vazebná osoba a pomůže tomu dítěti se stabilizovat i tím, že ten rodič bude dělat to, co mu třeba nabídneme, že může udělat pro to, aby to dítě podpořil a pomohl mu se zklidnit a tu situaci zvládnout. Mnohdy, a to je možná, nevím jestli se na to třeba nebudete ptát pak, ale mnohdy aa je to stěžejní dokonce. Že ta dramatická nějaká situace krizová, která se odehraje pro dítě nebo se třeba odehrává opakovaně, je sama o sobě pro to dítě zatěžující, ale ještě pomalu stejně moc záleží taky na tom, jak to uchopí jeho pečovatelé, jeho rodiče nebo ti blízcí, kteří to začnou řešit. A začnou tu situaci nějakým způsobem teda aa zvládat aa nějak se k ní postaví, tak velmi často potom aa se může stát, že pro dítě je ještě dál, ještě víc zatěžující to řešení toho okolí. Jo? A ty reakce toho okolí a je potřeba myslet na to, že u krizové intervence dítěte je vždycky důležitý se podívat na to, jak tu situaci kolem něj řešej ti ostatní, nejbližší. Včetně ale třeba i OSPODu a aa dalších lidí, těch úředníků, který to maj na starost. Aa vyhodnotit to, jestli to je pro to dítě v pořádku, a nebo jestli by bylo vhodnější třeba zvolit nějaký jiný postup nebo upravit ten postup tak, aby to tomu dítěti pomohlo. Tak to je možná velkej rozdíl v té práci s dospělými, kde se málo kdy zakomponuje do té situace i to okolí, pokud se jedná čistě o nějakou jednorázovou krizovou intervenci dospěláka.

- **Jakým způsobem se k Vám děti dostanou?**

Hmm mohou se objednat sami rodiče na konzultaci aa kdykoliv uznají, že dítě potřebuje aa pomoci zvládnout nějakou situaci náročnou. Mohou dostat doporučení rodiče od různých institucí na to, aby si našli nějakou pomoc. To znamená..může to být škola, školka. Může to být OSPOD aa může to být jiný odborný lékař aa nebo jiný odborník. Nejčastěji to bývají psychiatři, když k nám odkazují klienty, může to být dětský lékař, který nějak vyhodnotí, že to dítě prožívá i psychicky náročnou situaci a mělo by být nějak terapeuticky ošetřeno. Ale i jakýkoliv jiný lékař, pokud aa uzná, že ten stav dítěte nějakým způsobem je možné i pomoci zvládnout psychologickou nebo psychoterapeutickou péčí. Může být nařízená péče pro dítě ze strany soudu aa kterou potom tu povinnost by měli rodiče nějakým způsobem naplňovat aa pomoc tomu dítěti sehnat. Může dítě samo vyhledat naši poradnu aa úplně nezávisle na rodičích či komukoliv jiném, tak v podstatě může zazvonit u dveří nebo nám napsat mail nebo něco. Pracujeme tady i anonymně s dětmi, které mají potřebu vyhledat pomoc a nechtějí o tom mluvit

s rodiči. Nestává se to tak často, ale stane se to někdy. A pokud se to tak stane, tak aa velmi často ta situace je komplikovaná pro to dítě i z důvodu nějaké rodinné komplikované situace, a tak se samozřejmě snažíme hmm domluvit s tím dítětem, jestli by nešlo zapojit do toho řešení té situace rodinu. Protože je to často velmi potřebné. Aaa pak jsou taky..mohou nastat situace, kdy to dítě oznámí aa nějaký trestný čin, který na něm byl spáchán nebo o kterém ví a my jsme vázaný oznamovací povinností, a pak to musíme teda nějakým způsobem taky řešit a vlastně oznámit. Zajistit tomu dítěti pomoc a ochranu. Noo.

- **Jaký typ domácího násilí se nejčastěji u dětí objevuje? (tělesné, psychické, sexuální, ...)**

Noo děti jsou aa naši dětští klienti z těch, co si vybavím, tak nejčastěji se jednalo o domácí násilí v podobě fyzického napadání, fyzických útoků. Buď vzájemných mezi rodiči nebo ze strany jednoho rodiče vůči druhému. Aaa častěji to jsou, pokud je to takhle, tak jednostraně, tak častěji to jsou aa ataky ze strany mužů vůči ženám. Nevybavuju si případ, kdy bychom to měli opačně. Mám na mysli fyzické útoky, fyzické napadání. S fyzickým napadáním, s fyzickým násilím je velmi často spojené i psychické násilí. V podobě aaa ať už verbálního nadávání, urážení, ponižování, vyčítání, tak aa i v podobě psychického nátlaku, manipulací a manipulativního chování. Aa takže tohoto jsou děti často svědkem v rámci různých partnerských sporů mezi rodiči nebo mezi rodičem a partnerem, dejme tomu, nevlastním rodičem. Děti bývají i vystaveni, máme tady klienty dětské, kteří jsou vystaveny fyzickému týrání nebo psychickému týrání ve smyslu ponižování, urážení, nadávání, nepřiměřeného křiku, trestání jakýmikoliv prostředky ze strany svých pečovatelů. Někdy rodičů, někdy prarodičů někdy jiných pečovatelů. Máme děti zneužívané sexuálně. Nevím, jestli tohle považujete za domácí násilí, jestli to tam řadíte nebo jestli máte na mysli domácí násilí mezi dospělými. Takže máme děti samozřejmě vystavené zneužívání sexuálnímu. Ať už ze strany širší rodiny někým nebo ze strany aa někoho cizího různého věku. Jedná se o děti opravdu všech možných věkových kategorií. Až po téměř dospělé. Častěji se jedná o dívky, o ženy aa holčičky. Méně často o chlapce a muže. Ale taky i o ně. Jo?

- **Jak dlouho tato krizová intervence přibližně trvá?**

To je různé. Nejčastěji se pohybuje délka sezení kolem jedné hodiny. Když běží sezení s celou rodinou, tak aa často i hodina a půl nebo dvě hodiny. Někdy se to sezení rozdělí na aa různé jakoby části, kdy se promluví zvlášť s rodiči, zvlášť s dítětem, částečně společně. Je to podle potřeby, podle kontextu té situace. Podle věku dětí a tak.

- **Používáte při této krizové intervenci nějaké speciální techniky či metody? A popřípadě jaké?**

Určitě jsou. Nevím, jestli je mam nějak popisovat, ale jsou to všechny možný stabilizační techniky pro dítě, které mu pomohou se zorientovat v situaci, uklidnit se v emočním rozkolísání. Které mu pomohou a ujasnit si jaké má opory ve svém okolí. To znamená a zorientovat se také v tom a o koho se může opřít, koho může požádat o pomoc z toho svého okolí. Kdo tam pro něj je. A pomoci mu objevit jeho vlastní zdroje. To znamená a většinou to, co to dítě má rádo a co mu funguje jako prostředek odpočinku, uvolnění a zábavy. Tak pomoci mu zvládnout některé, ty pro něj vypjaté, situace tím, že vlastně se nějak samo dokáže třeba v tom ošetřit. Velmi často při krizové intervenci se jedná o stabilizaci ve smyslu uzemnění a toho ujištění se toho, co se teďka děje. Co se stalo, proč se to stalo a co bude následovat. Jaké jsou ty další kroky. Co se bude dít další dny. Proč se to bude dít a takový opravdu zorientování se v tom akutním stavu. Upevnění se, aby to dítě vědělo, co se bude, jak bude, co bude. Tohle platí i pro dospělé. U toho dítěte je to a důležité velmi v tom, že mi opravdu musíme předpokládat a, že často to dítě vůbec neví, nerozumí tomu, co se odehrálo. Nebo neumí si v tu chvíli představit, co by mohlo být dál a proč. Dospělý člověk už si ve spoustě věcí ty svoje a další kroky umí nějak představit a nějak najde, ale malé dítě, často je velmi naprosto ztracené a fakt neví. A nesmíme zapomenout, že v době, v tom emočním rozčilení nebo emočním a rozhození, ono najednou jako kdyby... to, co mu jindy dojde, to, co ho jindy napadne, to, čemu normálně rozumí v tu chvíli nemusí fungovat tak, jak to funguje, když je v pohodě. Takže ono v tu chvíli může zapomenout na spoustu věcí. Neuvědomit si je. Neporozumět jim pod tíhou té emoční a toho emočního rozkolísání. Čili je dobré fakt trpělivě a postupně s ním tyhle různé věci jako probrat. Je důležité, hodně se využívá narativní techniky, kdy to dítě, jako kdyby se a pomohlo mu zorientovat v té situaci i tak, jak ono samo ji dokázalo vlastně zvládnout. Teď dám příklad a přesto, že to dítě třeba mohlo být vystavené a nějakému zneužití nebo fyzickému ataku nebo vidělo těžkou bitku mezi rodiči s nějakým opravdu následkem v podobě zranění a lékařského ošetření. Tak je hodně důležité nechat i to dítě uvolnit, aby mohlo i ten zážitek nějakým způsobem si a pokud to tak potřebuje, některé děti to tak nechtějí, ale pokud to tak potřebuje ze sebe dostat ven. A pomoci mu si i a vlastně zvládnout nebo všimnout toho, jak bylo v tom statečné, jak to dokázalo taky zvládnout tu situaci. Třeba že se schovalo, aby nebylo tak na ráně. Nebo že chtělo utéct a křičelo nebo že dokázalo o tom promluvit, jo? Najít tam prostě nějaké ty pozitivní, posilující momenty pro to dítě. Hodně důležité je v těchto krizových situacích to dítě odvinut. Pomoci mu si nějak jako všimnout toho, že to není jeho vina. Že to, co se odehrálo, že to jsou další okolnosti, který jsou ve hře, ale rozhodně ne jeho

vina. Když je tam úmrtí nějakého blízkého člověka toho dítěte, tak se zase pracuje s tím, aby našel nějaký aa rozlučkový rituál. Aby se tam našly nějaké krůčky pro to dítě, které budou aa mu moci pomáhat s tím se vyrovnávat. Postupně s tou ztrátou. U rozvodů a nějakých těžkých jakoby domácích rozepří, tak je důležitý pomoc tomu dítěti se zorientovat v té situaci. Co bude. Jak to bude dál. Odvinit ho. Protože každá ta situace, z toho pohledu toho dítěte, může mít nějaké ...pro nás už třeba jako třeba takový typický oblasti na který bychom neměli zapomínat a podle toho tu techniku zvolit. Nejčastěji je to rozhovor, ale jsou to velmi často projektivní techniky. Ať už je to kresba nebo vyrábění tvořivé z čehokoliv. Máme tady písek, takže pracujeme hodně s pískem. Metodou Sandplay aa máme tady herničku pro terapii hrou. Ale i dřív, když jsme ještě neměli, tak jakýkoliv vlastně hračky a vybavení. Potřeby ke hře jsou velmi dobrým prostředkem k nějakému aa uvolnění dítěte, stabilizaci, odžití si různých věcí. To už mluvím vlastně o těch technikách, ale to je asi hodně různý.

- Jak postupujete při tomto druhu intervence?

To dítě přijde, a pak se to začne odehrávat. Aa když k nám přijde samo dítě, tak hnedka s dítětem. Když přivede dítě rodiče, tak buď už dopředu trošku víme, co a jak. Nebo se teprve začneme vyptávat a podle toho o jaký problém se jedná, tak zvolíme ten postup. Buď mluvíme společně dohromady a tam je lepší ošetření toho dítěte formou toho, že tam jsou ty blízké osoby a dají mu tu podporu, tak to ponecháme v kontextu rodinného sezení, krizového. Tam kde se ukazuje, že ty rodiče třeba sami z nějakého důvodu nemůžou být podporou pro to dítě nebo jsou sami těmi agresory, tak pak zase se více pověnujeme individuálně tomu dítěti a individuálně těm rodičům. Je to různý. Podle toho problému, se kterým přijdou.

- V momentě, kdy dítě stabilizujete, jak postupujete dál?

Většinou se plánují další sezení, aby se navázalo na to první. Aby se mohlo dítě podpořit opakovaně. Ale i celá ta rodina. Aa někdy se dějou mezi těmi sezeními různé kroky. Ať už že zasahuje OSPOD, policie vyšetřuje, něco se děje dalšího. Takže...nebo probíhá rozvodový řízení. Takže aa na základě toho všeho, co je ve hře, se vyhodnotí, co je potřeba ještě zmapovat a jaké teda další kroky činit. Tedy když se vyhodnotí, že dítě potřebuje individuální terapii, tak bude chodit do individuální terapie. Ale je možné, že k tomu bude potřeba práce s rodiči, takže se domluví, že je potřeba rozšířit aa péči o tu rodinu o péči s těmi rodiči nebo se školou nebo něco dalšího. Noo.

- Jaké znalosti a dovednosti má mít krizový intervent?

Měl by mít rád děti. A měl by mít...mohl by mít aa..výhodou je, když má schopnost se vcítit do dětí, do toho dětského světa. Když aa má schopnost aa si představit různé věkové úrovně

toho dítěte aaa podle toho se přizpůsobit. Komunikaci s dítětem, hře s dítětem, navázání kontaktu všemi možnými prostředky. Aaa ať u se jedná opravdu o malinký dítě nebo pubertáka, tak umět se v té situaci přizpůsobit potřebám dle toho věku dítěte. Hmm myslím, že hodně výhodná je tvořivost v téhle práci. Protože aa na každé dítě funguje něco jiného a aa vždycky výhodou je hravost ve formě i tvořivosti, kdy tomu dítěti můžou být nabídnuty různé techniky aa napůl hravé, napůl terapeutické. V tom smyslu, že dítě v podstatě ani nevnímá tu práci jako nějakou terapii, ale bere ji samo jako svůj nějaký prostor, kde se může uvolnit. Kde si může jakoby hrát, a přitom si pořeší nějaký vážný věc. Čili tvořivost je určitě taky moc fajn. Myslím si, že ten, kdo chce pracovat s dětmi, tak by měl mít...výhodou je, když má i schopnost komunikovat s těmi rodiči. Protože dítě ty rodiče ve většině případů potřebuje k tomu, aby mu bylo dobře. Potřebuje s nima mít ty vztahy dobré, potřebuje mít jejich zázemí a oporu. A i když ti rodiče jsou zatíženi svými nějakými problémy aa nebo v té rodině běží něco špatně, tak aa je fajn, když se pomůže i těm rodičům to nějakým způsobem zvládnout líp. Pokud je nutná ochrana toho dítěte, jako že se to taky může stát, tak pak samozřejmě je přednější ochrana dítěte i třeba před rodiči. Když to tak je noo.

- **Čeho by se tento pracovník měl vyvarovat při kontaktu s těmito dětmi?**

Aaa tak jako z hlediska té naší přímé práce určitě aa by nemělo probíhat ze strany odborníků jakýkoliv nátlakový povídání. Ve smyslu vyslychání nebo návodného navádění v nějakém tématu k nějakým odpovědím. Ta práce s těmi dětmi by měla být hodně aa mělo by to být o vytvoření bezpečného prostoru tomu dítěti tak, aby se v něm mohlo cítit naprosto uvolněně, bezpečně. Aby bylo schopné si tam ty svoje obtíže pojmenovat a pustit. A nemělo by cítit ze strany toho terapeuta nebo krizového intervenanta nějaké napětí. Nemělo by cítit aa tlak na to, že má odpovídat nějakým způsobem nebo že má dělat něco nějakým způsobem. Aa žádný nárok na nějaký výkon, jo? Důležitý je opravdu velmi přijímající přístup. Čili jakýkoliv nárokový přístup může to dítě zabrzdit. Čeho se vyvarovat je aa je složité v tom, že je to různé u různých věkových kategoriích a u různé osobnosti toho dítěte. Takže když si už ten terapeut to dítě nějak malinko jako zažije a otypne, tak uvidí, jestli dítě je spíš uzavřené. A pokud je dítě více uzavřené, velmi opatrné, nedůvěřivé, tak ten terapeut by neměl tlačit. Neměl by se snažit ho nějakým způsobem rozpovídat, když ještě to dítě na to není připravené. Aaa naopak tam, kde to dítě bude zahlcující a bude nesmírně divoké, tak zase by ten terapeut se měl snažit to dítě zpomalit, zklidnit, aby se mohli někam spolu dostat. Ale bez jakéhokoliv nároku, jo? Je to spíš o nějakých technikách a podpoře toho dítěte. No napadá mě, že děti jsou velmi citlivé i vůči nám, terapeutům, na jakýkoliv sliby. Takže pokud my cokoliv slíbíme, že příště budem něco dělat nebo že si obrázek si někam dám, tak je důležité to ctít. Aa velmi důležitá je důvěra. A to

je u domácího násilí a všech možných trestných činů je to složité v tom, že opravdu někdy může převážit ta oznamovací povinnost nad udržením důvěry k tomu dítěti. Pokud to tak není, tak je vždycky ta důvěra velmi důležitá. Ctít ji pro dítě a aa na druhou stranu, když se stane, že je nutné to téma nějakým způsobem otevřít a začít o tom mluvit..ať už jako formou oznamovací skutečnosti nebo formou práce s těmi rodiči, aby se mohlo něco změnit, aby se vůbec něco mohlo posunout, tak aa vždycky po domluvě s tím dítětem, že jo? Domluvit se a proč to je potřebný, co se stane, co můžu říct, co nemůžu říct tomu rodiči, jo? Je to hodně důležitý ctít tyhle věci.

- **Co Vám nejčastěji tuto práci komplikuje?**

Pro vyřešení mnohých situací, spojených s domácím násilím, kterého jsou děti svědky nebo jsou samy oběťmi, tak aa z mého pohledu je nejkomplicovanější to, že velmi často, ochota ke spolupráci, potenciál na straně těch jeho pečovatelů, rodičů, příbuzných, širší rodiny, kterých se to nějak týká, tak že z téhle strany okolí toho dítěte někdy není dostatek podpory pro to dítě samotné nebo pro vyřešení té situace jako takové. To znamená... někdy chybí aa ochota ke spolupráci, snaha. Někdy chybí aa schopnost sebereflexe na stranách těch rodičů, pečovatelů. Aby si byli schopni uvědomit, čím ubližují svému dítěti. Často chybí v těch velkých partnerských rozvodových sporech aa chybí vůbec ochota se nějak slyšet vzájemně s tím partnerem. Jako kdyby to dítě přestali vnímat, že tam je a že mu ubližují. Takže za mě nejvíc podporu a pomoc pro děti v nějaké krizové situaci, když se tam něco komplikuje, tak to nejčastěji jsou ty vnější okolnosti vycházející z toho vnějšího prostředí dítěte. To znamená jeho nejbližšího okolí. Ať už to je ta nejbližší rodina, širší rodina a ty tlaky, které se tam z toho činí. Jo? Ať už je to to, že jdou ty rodiče proti sobě nebo že tomu nechtějí porozumět nebo že nemají ani tu svojí kapacitu, svůj potenciál k tomu, aby se změnili. Jo? Máme tady rodiny, kde opravdu sami rodiče jsou nesmírně zatíženi vlastními traumaty svých primárních rodin. Nebo tam jim aa jiná zátěž, která jim brání v tom, aby dokázali nějak se z toho vybabrat a tomu dítěti lépe pomoci. Aby přestali dělat to, co dělají, protože sami byli třeba týraní, tak potom ten vzorec mohou opakovat, jo? Čili aaa děti samotný, ty jsou v tom bezvadný, jo? Ale je mnohem složitější zpracovat v tom okolí toho dítěte. Ale přitom to je to nejdůležitější. My, když máme dítě v péči i v krizové intervenci i v terapii můžeme opracovat jenom nějakou část podpory pro to dítě, jo? Ale druhou velkou část aa zahrnují rodiče. Druhá velká část závisí na tom, jak moc budou ochotni spolupracovat rodiče, škola. Co já vim? Další instituce, jo? Takže nooo.

- **S kým (jakými organizacemi) spolupracujete?**

Soudy, OSPODy, školy, školky. Jiné poradenské, terapeutické instituce tady v H. Ať už to je manželská, rodinná poradna, Mozaika, pedagogicko-psychologická poradna. Aaa pak to jsou

aa odborníci z řad lékařů, odborníci z řad aa dalších třeba privátních terapeutů, psychologů. Učitelé samozřejmě, ale to spadá do té školy. Hmm spolupracujeme s členy širší rodiny, když je to potřeba. Hodně často psychiatři, ale ty patří do těch lékařů. Nevím, jestli sem na někoho nezapomněla...nevím.

- **Každá životní krize je považována za jakýsi zlomový bod, ve kterém se rozhodne, jestli půjde o změnu k lepšímu či horšímu. Dokážete říci, v čem jsou podle Vás tyto děti silnější či schopnější právě díky tomu, že si prošly domácím násilím?**

Ty děti mohou být silnější a často jsou. Není to pravidlem. Znáám děti, které si nesou svoji zkušenost s nějakou podobou násilí. Ať už na sobě nebo mezi třeba svými rodiči. Aaa tak si ji nesou jako velké břímě a velkou zátěž do toho dalšího života. Ale znám i děti, které se s tím dokázaly popasovat dobře. Aaa jestli... v čem jim to tu výhodu může přinést, byla otázka? Tak aa mám dojem, že u mnohých dětí dojde k takovému urychlení aa jejich aa sociálního vývoje. V tom smyslu, že jsou mnohdy postaveny do situacích, které musí nějak řešit nebo zvládnout. Které jejich vrstevníci vůbec se s nima nepotkali, nesetkali, nemohou, nijak nebyli konfrontovány a pro to dítě je to nutnost nějakým způsobem obstát aa v tom aa jakoby starším způsobem chování. Aaa setkávám se s tím, že některé ty děti opravdu jako kdyby rychleji, v některých oblastech, dospěly. A zároveň to neplatí tak, že by dospěly ve všech oblastech. Čili někdy se to tak s tím potkám, že oni jakoby v nějaké části toho svého vývoje něco přeskočí, za cenu velmi traumatického zážitku nebo zážitků, ale v jiných oblastech zůstávají stále třeba na té nižší úrovni. A někdy až třeba zase v těch jiných oblastech aa v podstatě jdou pomaleji. Třeba jakoby až regredují, jo? Čili ten sám o sobě ten traumatický zážitek aa může způsobit jakoby aa nějaký dozrání v jedné, ale málokdy ve všech oblastech. A někdy pak ta rozkolísanost v těch různých dozrání, v těch různých jakoby oblastech toho dítěte dělá neplechu, jo? Ale jakoby do dospělého života pak mnoho těch dětí s touhle zkušeností aa umí být aa hodně empatictí k tomu, když má někdo podobné trápení. Pokud to mají dobře zpracované. To znamená, už to není v té formě toho, že by jim to opakovaně otvíralo ty jejich rány a tu jejich bolest, ale už to zůstává v nějaké uzavřené, zpracované podobě. Tak pak to může být jim podporou pro navázání třeba blízkosti kontaktu s lidmi, kteří zažili něco podobného a aa velmi jako často snadno se umějí velmi v tomhle směru se jim empaticky přiblížit a pochopit je a podpořit je vlastně i díky tomu velkému napojení. Jo? Ale byla bych jako hodně opatrná tomu, že to je pravidlem a že to těm dětem pomůže vždycky. Jo? Znáám takové děti a určitě to neplatí tak, že jakékoliv dítě, které zažije domácí násilí aa bude mít do budoucna vždy nějaké obtíže. Takhle to rozhodně neplatí. Znáám i dospělé lidi, kteří si prošli těžkými traumaty v dětství v podobě domácího

násilí a maj to výborně zpracované a je jim to svým způsobem podporou. Určitě ano. Minimálně ty děti taky si mohou nést to, že to vydržely, že to přežily, že to dokázaly zvládnout. A že i těžké věci je nezlomily a oni nakonec to prostě všechno nechaly za sebou a dokázaly jít dál bez velkých zátěží.

- **Jak si myslíte, že bude vypadat život těchto dětí v budoucnosti?**

Asi sem odpovídala už částečně. Nooo myslím, že není potřeba k tomu něco dodávat. Riziko, které tady nepadlo je, že bohužel ta forma tendence k opakování podobného výchovného přístupu vůči vlastním dětem někde je. Ale vůbec to neplatí tak, že ten, kdo byl jako dítě fyzicky nadměrně trestaný až týraný, že musí to stejné dělat vlastním dětem. Nemusí to tak rozhodně být. Na druhou stranu aa ta tendence tam být může a je dobré, když aa sám ten rodič třeba potom už v dospělém věku... dítě, které dospěje do dospělého věku a má tuhle zkušenost, když je třeba i zdatné v tom, aby si to nějakým způsobem hlídalo a zvládlo to prostě jinak. Aaa je důležité... tím rizikem je, když je to nešetřené, pokud' aa vlastně ta spolupráce s tou rodinou se nedaří, a to trauma tomu dítěti se nedaří aa pomoci zvládnout zpracovat nebo to trvá dlouho a ty rodiče se nemůžou dohodnout. Co já vim. Tak aaa tam může být rizikem, že čím delší dobu to trvá, tím jakoby hůř se to dítě z toho nějakým způsobem bude dostávat. Může dojít k velmi hlubokému narušení vztahu mezi ním a jeho nejbližšími. Ať už matkou, otcem nebo jedním z nich nebo širší rodinou, které se pak těžko napravuje. Jo? Takže tam to riziko je i v tomhle tom.

- **Napadá Vás něco, co je ještě potřeba k tomuto tématu sdělit?**

Asi nee.

Konkrétní kazuistika

Aaa dospívající dívka. Osmá, devátá třída. Začala docházet, když byla v osmé, poté co v devíti letech byla sexuálně zneužita. Ale ten zážitek toho sexuálního zneužití byl v rámci širší rodiny ze strany příslušníka širší rodiny. Pachateli bylo asi 17. Nee teda nejbližší, primární. Aaa proběhlo to vlastně tajně. Aaa bylo to zasunuté v podvědomí dívky aa ve škole při vyučování, v rámci probírání nějakého tématu spojeného se sexualitou a pohlavním ústrojím a tak. Došlo vlastně k flashbacku. To znamená znovuotevření toho tématu takovým obrovským emočním propadem a rozhozením a vlastně se začala celá ta situace teprve takhle se zpožděním šetřit. Aa začalo probíhat policejní vyšetřování na popud školy a rodiny. Se to muselo samozřejmě oznámit, vyšetřovat a tak. A dívka docházela k nám do péče pro různé psychické obtíže. V péči byla v podstatě celá rodina nejbližší. To znamená oba rodiče. Některých konzultacích se zúčastnila i sestra, a i se školou jsem spolupracovala.

- **Kdo byl pachatelem? Jak se k tomu stavěl druhý z rodičů?**

Rodiče to do té doby nevěděli. Ani ta dívka to neměla ve vědomé paměti. Jí se to tam vrátilo opravdu na podkladě...ona to jakoby měla potlačené, vytěsněné, jo? A teprve na základě nějakých spouštěcích momentů se to tam jakoby vrátilo.

- **Jak dlouho bylo dítě obětí domácího násilí, než se na to přišlo?**

Stalo se to asi jednou nebo dvakrát, teď si nejsem jistá. Nebylo to vyloženo opakovaně po nějakou delší dobu. Ten flashback byl po čtyřech letech.

- **Jak se s tímto dítětem postupovalo při krizové intervenci?**

Tam jsme hned ze začátku začali pracovat s celou rodinou. Oba rodiče byli a ochotni ke spolupráci a bylo to velmi důležité, protože tím, že se to týkalo celé rodiny, tak aa tam běželo spousta jakoby takovejch skrytejš motivů, emocí mezi všemi těmi členy rodiny a bylo nutné tam pomoci i těm rodičům držet nějaká pravidla, hranice. V tom smyslu, jak o tom mluvit, jak to uchopit ve vztahu k dceři, ale i k těm dalším příbuzným, aby se stabilizovala ta situace, aby se ochránila ta dívka a zároveň aaa zklidnila celá ta situace. Protože najednou se jedním okamžikem dostalo do hry několik lidí, kteří byli těžce zasaženi. Emočně nejvíc byla ta dívka, samozřejmě. Ale to že se stane takováhle věc dítěti, vždycky emočně naprosto rozhodí oba rodiče. Ve většině případů teda, když to jsou teda milující rodiče. Plus se to dotkne, pokud se tam jednalo o někoho z širší rodiny dalšího příbuzného, se kterým byl nějaký kontakt, tak to ovlivní všechny další příbuzné, jo? Tu rodinu..to je jako když tam hodíte granát do té rodiny. Je to velmi složitá situace pro všechny členy rodiny. Aaa čili my jsme v té první fázi ošetřovali aa stabilizaci celé rodiny. Co? Kdo? Jak? Proč? Aaa nastavily se nějaká pravidla. Aa bylo hrozně důležité vysvětlit aa té dívce všechny kroky, který se budou dít a proč se budou dít. To, že o tom vůbec začali s rodiči více mluvit bylo velkou podporou, protože to bylo tak bolavé, že to nešlo o tom komunikovat. A bylo potřeba jim v tom pomoci, aby to vůbec nějak aa líp rozpohybovali v komunikaci doma. A druhá část práce byla s dívkou. A s dívkou se pracovalo na tom aaa na konkrétních psychických obtížích, které měla, které popisovala. A na tom, jak je zvládat. To znamená, hledaly se cesty a zdroje, jak zvládat návaly, obrovský emoční afekty, výkyvy směrem do agresivity a směrem do sebepoškozování. Jak ustávat tyhle jakoby propady emoční, do kterých se opakovaně dostávala, takže se aa...takže jsme budovali aaa síť těch jejích bezpečnejch blízkějch osob. Podporu ze stran i kamarádů, kamarádek, školy. Objevovali a posilovali se její zdroje, schopnosti, který ona má, který mohla využívat k tomu,

aby tyhle stavy mohla nějak zvládat. Hmmm noo a jezdila na intenzivní terapii. Noo nevím co k tomu říct víc.

- **Používala jste během této krizové intervence nějaké speciální techniky?**

Rozhovor aaa tvořivé projektivní techniky jsme dělaly. Aaa tam pro ni bylo důležitý takový tvůrčí psaní, takže jsme tam pracovali s tímhle. Aaa hodně jsme externalizovaly, což je taková speciální technika. Já sem jí tam nezmínila u těch všech předchozích otázek, ale to už si myslím, že asi není..nevím, jestli je to předmětem vaší práce. To už je speciální terapeutická technika, která patří do různých aa směrů terapeutických a pro děti..u dětí je nesmírně často využívána, takže jsme hodně externalizovaly s touhle dívkou. Používali jsme takové imaginace různé. S dechem jsme pracovaly hodně. Dechová cvičení jsme dělaly. To jsou všechno takový ty stabilizační, terapeutický techniky, ale to nevím, jestli je předmětem té vaší práce. Takže s tímhle jsme pracovaly. Pracovaly jsme s takovou i formou opravdu konkrétních aaa technik na uvolnění agrese. Ať už to byly pohybové techniky nebo právě třeba to tvůrčí psaní. Kameny jsem používala. Já pracuju ráda s kamenama. Písek máme, ale myslím, že tahle ani na písek nechodila, nechtěla. Nevím co dál.

- **V okamžiku, kdy jste krizi u dítěte stabilizovala, jak jste postupovala dál?**

Rok a půl k nám pak ještě jezdila.

- **Jak si myslíte, že bude vypadat život tohoto dítěte v budoucnosti? Jaká rizika či pozitiva vnímáte u tohoto dítěte do budoucna?**

Nemám kouli věšteckou, ale pevně věřím tomu, že to byla dívka, která aa byla velmi bojovná. Byla velmi šikovná a statečná. Dokázala aa dokázala velmi aktivně sama pracovat na tom, aby aaa různé obtíže a následky, které jí tahle zkušenost přinesla, aby je uměla s nimi zacházet. Aby je měla pod kontrolou, nebála se toho. Byla v tom fakt velmi aktivní. Já věřím, že to bude všechno dobrý, že to zvládne.

- **Co se Vám při práci s tímto dítětem dařilo a co naopak nedařilo?**

Tak dařilo se toho hodně. Dařilo se zapojit právě tu širší rodinu, což bylo velmi důležité pro ty rodiče, hlavně. Dařilo se se školou navázat výbornou spoluprací, protože ta škola v tom byla hodně důležitá. Jednak se to tam všechno odehrálo. Nějaké to první, prvotní aaa propuknutí. Jakoby znovu propuknutí toho traumatu aa jednak tam byla ta úzká vazba té dívky na některé učitele a byli jí podporou a zároveň aa sami potřebovali nějak vést v tom, jak tu podporu té dívce dávat, aby to nebylo kontraproduktivní. Teď si nevybavuju, jak konkrétně a případně co bych pojmenovala, že se nedařilo. Ale aa určitě to nebyla práce krátkodobá. Čili aa bylo potřeba dost času na to, aby ta dívka se stabilizovala. Aby si ty svoje zdroje dobře ošahala, rozpoznala, aby se s nima naučila dobře zacházet, když je potřeba. Aby se ty propady neděly tak často.

Nedokážu jako konkrétně říct. Nešlo to třeba tak rychle, jak bychom si všichni přáli, jak by bylo fajn. Ale na druhou stranu já vim, že to v tědlech věcech nejde rychle, takže nevím, jestli je to to, že se to nedařilo. Tady se dařila ta rodina zapojit. Velmi často se nedaří v takovejdlech situacích tu rodinu dobře zapojit. Nebo je to rodina, která je rozbitá. V tom smyslu už rozdělená. Pak je třeba složitější sehnat tomu dítěti takovou podporu, kterou potřebuje, jo?

9.4 Příloha D – Rozhovor s respondentem číslo 3

- Čím se vyznačuje krizová intervence u dětí, které jsou oběti domácího násilí, na Vašem pracovišti?

Takhle, abych to uvedla na pravou míru. Naše pracoviště není primárně zaměřené na vlastní práci s dětmi, který jsou oběťmi domácího násilí. Primárně zaměřená na to je tady ee ee no .. N. A vlastně, takže k nám se dostávají spíš tak jako děti, ee děti obětí domácího násilí. To znamená, že oběti, které dochází do intervenčního centra, se kterým máme velmi dobrou spolupráci, tak ee tak vlastně jsou doporučené k nám do naší poradny, protože zkrátka je dobrá spolupráce a máme s, společně dlouholeté jako dobré nějaké eee zkušenosti. Nevím jak bych to jinak řekla, dobré zkušenosti z té spolupráce něco se zkrátka několikrát podařilo a na základě toho už ee pracovnice z intervenčního centra dost často tyhle děti doporučují k nám, doporučují k nám, samo je to na nich, tohle rozhodnutí je opravdu na nich. A já si myslím, že klienti ee dostávají i možnost určitě objednat se do N., dětského krizového centra a tím pádem oni si sami vyberou, oni si vyberou aee ti, kteří přijdou k nám tak my se jim věnujeme, my je neodesíláme, neodháníme je, ale zkrátka věnujeme se jim. Já se tomu, já vám to vysvětluji proto, protože tady dochází občas ke střetům ee ze strany dětského krizového centra, který nám právě vytykají tuhlectu spolupráci. Jo, Že primárně ty děti skutečně by měli být tam, my to víme, jsme si toho vědomí, ale zkrátka někdy to takhle je a klienti si myslím, že mají možnost se rozhodnout sami. Oni mají možnost vyzkoušet, přijít sem, domluvit se na spolupráci, vyzkoušet tu spolupráci a potom třeba případně i spolupráci ukončit a ee zkusit někde jinde, to znamená i v tom krizovém centru. Takže takhle to je. Nevím, jestli to není úplně ošemetné pro vás trochu téma.

- V čem se liší od krizové práce s dospělým?

Tak to je asi zásadní věc, protože ty děti jsou stejně tak jako dospělý, jsou to individuality, každé je jiné a samozřejmě že přicházejí v rozdílném věku. Takže když přijde úplně malinkaté dítě ve věku 3,4,5 let, tak tam určitě to je jiná práce než s dítětem, kterému je, už školním dítětem. Jo, od té školy výš se to určitě značně liší. Takže práce krizová s tímhlečkým děťátkem malinkým, ehm je o tom, vlastně to dítě uklidnit. Už jenom z toho důvodu, že ono přichází do naprosto nového cizího prostředí. Je vystrašené už jenom z toho to z té podstaty, že je někde v cizím prostředí, třeba v dalším cizím prostředí, protože už předtím absolvovalo možná ee nějaký pohovor někde třeba na OSPODu. Nevím, takže uklidnit ee, ukázat tady všechno co tady máme. Prohlídnout si ty hračky ono to tady vypadá jako v dětském pokoji. V poměrně neuspořádaným dětském pokoji, což asi se často děje, žejo že doma to je neuspořádané, protože na to není příliš mnoho času. Tak, tak musím říct, že ee kromě opravdu málo výjimek ty děti se

velmi rychle uklidní tím, že tady si připadají jako doma, jako v tom svém dětském pokojičku, kde jsou prostě hromada hraček. Kde je to takový jako neuspořádaný. Takže uklidnit to děťátko a určitě ne na něj nastoupit jako otázkama, ale povídat si s ním. Vysvětlit mu, tak jako přiměřeně věku, co že to tady je, kde se to nachází, co budeme spolu dělat, o čem si budeme zhruba povídat. Ty děti už to stejně většinou trošku jako tušej, co se děje i když jsou maličký, tak ale přece jenom vědí, že mamka třeba je ee smutná, nešťastná, že táta se odstěhoval, že je pryč. Případně v těch ještě horších případech ty děti byli přímo přítomni tomu domácímu násilí, nebo samozřejmě že se i může stát, že oni sami byli ee byli vlastně nějakým způsobem týraný. Ale úplně jakože by primárně tady sem docházeli opravdu ty týraný děti. To ne, je to vždycky v souvislosti s tou matkou nebo s otcem jo. Abych teda to genderově vyrovnala, ale samozřejmě, že ve velký většině, spíš s tou mámou sem přijdou na základě toho doporučení. Ted nevím, jestli, jestli to pro Vás takhle bude taky zajímavý. Tak, takže takhle to je vlastně základní rozdílnost mezi tou prací s dospělým, že tam si s ním můžu povídat, samozřejmě, že aa když přijde úplně člověk zmatenej, jo? Je vlastně rád, že došel vůbec, že to tady našel. Tak taky vlastně je to dost podobný, že ho nejdřív uklidním, posadím, dám mu napít, mluvím na něj pomalu, klidně, určitě na něj rovnou nemírím otázkama jako týkajícíma se přímo teda ty problematiky, se kterou přichází, ale jdu na to hodně, hodně ze široka. Takže uklidnit toho člověka, zklidnit ho a pak teprve mu dát prostor k tomu aby, aby něk se třeba otevřel tak jak bude sám chtít. To dítě většinou, většinou tam je to o tom ehm zklidnění a přes ty hračky, přes různý jiný podněty se dostáváme k tomu, co se vlastně děje a jak na tom to děťátko vlastně je. Ehm. Jak se cítí, k pocitům. U dětí je to řekla bych trošku jednodušší, dostat se k jejim pocitům, oni to tak nějak ještě vědí, tušej, jestli maj strach, nebo jestli je něco trápí, bolí ee kdežto dospěláci ty si to často neuvědomujou, maj to prostě potlačený, ty pocity. Nerozlišej je. Není mě dobře, jo. Nevim prostě, A nic víc se člověk moc nedoví, u těch dětí to ehm je vlastně z mého pohledu jednodušší dá se říct.

- **Jakým způsobem se k Vám děti dostanou?**

To už jsem vlastně odpověděla, že jo.

- **Jaký typ domácího násilí se nejčastěji u dětí objevuje? (tělesné, psychické, sexuální, ...)**

No já si myslím, že tady u nás opravdu nejčastěji to psychický násilí jo? Že tady máme děti samozřejmě .. že to je tak, že když jsou rodiče ve stresu, jsou v tom neustálým napětí ať ty tátové nebo i ty mamky dokonce. Tak dost často jako sáhnout k častějším tělesným trestům. Čili když to dítě neposlouchá zrovna v tu chvíli, kdy je doma nějaká hádka, napětí, a to dítě se snaží tam třeba něco uklidnit ty rodiče od sebe odtrhnout, nedej bože což jako dost často ty děti

dělaj. Tak je možný že od těch rodičů jsou takzvaně jako srovnaný tým, že dostanou na zadek nebo přes pus. Ale úplně že by k nám primárně chodili děti, takhle po, který jsou tělesně týraný, to si teď vůbec nějak jako nevybavuju. Teď v poslední době vůbec ne. Pak se možná dostanem k nějakým konkrétním případům, už se mi vybavuje něco z minulosti, ale, ale, teďka konkrétně třeba úplně ne. Takže nejčastěji to psychický týrání, to že to dítě je opravdu v dlouhodobým, opravdu v dlouhodobým v stresu, protože to prožívá s těma rodičema, ono to jasně že vnímá, ikdyž se rodiče hádají třeba v noci, tak stejně ty děti to vědí. Vědí, že se tam něco děje, vědí že máma je ráno smutná minimálně a nebo dokonce zbitá že jo, že se tam a nebo tam přijede police takže oni moc dobře vědí, že to není ehm není jen tak.

Takže nejčastěji psychické.

- **Jak dlouho tato krizová intervence přibližně trvá?**

No, ta krizová intervence to já považuju vždycky tu krizovou intervenci za tu chvíli, kdy ten člověk tam přijde. Pokud už s ním navážu kontakt a domluví se třeba, že přijde příště, jo? Že bude chodit pravidelně za .. já nevím po čtrnácti dnech, tak ty další setkání už jakoby se mi nejevěj jako krizová intervence. Tak tu krizovou intervenci беру jako to první sezení Ehm.a pokud se domluvíme, odešleme .. skáču .. pokud pokud vidím, že to třeba není pro nás, ehm tak samozřejmě odesíláme někam jinam, doporučujeme, ale pokud se domluvíme vidím, že to půjde nějakým způsobem, že tu podporu dokážeme dát ehm terapeutickou, tak .. tak pak zkrátka pracujeme dál a pak už to nemám takhle ehm, jakože by to byla krizová intervence.

- **Používáte při této krizové intervenci nějaké speciální techniky či metody? A popřípadě jaké?**

Tak ano, používáme. Ehm Používáme toho spousty. Eee jak tady vidíte, tak tady máme aa ten Sand play. Tak to je takový ee jako hodně častý, ale jak říkám ee ze začátku to je opravdu spíš o tom uklidnění, ehm uvolnění, tak tam jakoby těch metod úplně speciálních hnedka se nedá moc použít. To jsou spíš takový lidský metody, bych řekla, jo? Ehm, jakože založený na intuici člověka jako co v tu chvíli je potřeba pro to dítě, co je pro to dítě teďka nejdůležitější. No a pak samozřejmě tady máme, vidíte bubny, djambe, takže muzikoterapeutický techniky, arteterapeutický techniky, potom práce s nějakýma emočníma kartama, jestli se chcete podívat. Maňasci se daj používat, jakože si povídaj ty maňasci spolu, na to ty děti dost často slyšej no, a to je teda pak v rámci až těch dalších sezení spíš tohleto. Většinou jo, jako úplně v tom prvním, nevím, málokdy se mi stane. A jo třeba se dostaneme k tomu, že to dítě se zklidní rychleji a že třeba můžeme začít malovat něco ehm, jo? Nebo si povídat a u toho, to děťátko něco dělá s pískem, začíná si tam něco stavět. To je pak supr, ehm, protože tam jakoby ty věci

pak vyplavávají na povrch velice rychle. Ale ta krizovka je přece jenom nejvíc o tom, aby se to dítě co nejrychleji zklidnilo, abychom došli k tomu, co vlastně je potřeba, co budeme dělat teď, co potom. Tak, takže kdybyste chtěla si něco tady pak prohlídnout. Jak říkám, je to v takovém stavu, včera tady byla ee skupinová terapie právě s dětma ehm, jakože do šesti hodin večer, a pak už jsme to moc moc nerovnali noo. Tak je to takový .. Nechali jsem to tak no, tak je to takový neuklizený.

- **Jak postupujete při tomto druhu intervence?**

S těma technikama teda. Ee i klidně bez těch technik, jako jak to třeba vypadá, že to dítě k vám přijde a co se třeba tak děje jako průběžně nebo .. Jenom teda to zklidnění nějak a snažit se s ním navázat ten kontakt. Snažit se navázat kontakt jako, uvést ho do té situace tady a teď, protože ty děti jsou vystrašený, vyděšený ee někdy se stane, je teda pravda, že to není pokaždý z intervenčního centra, ehm někdy se stane, že sem přijdou z fakultní nemocnice přímo z psychiatrie, protože ty děti můžou mít já nevím nákej takovej jako afektivní záchvat, ehm kterej třeba končí, nevím nechci říct rovnou bezvědomím, ale prostě takovým stavem toho dítěte ee se kterým si už zkrátka doma neporaděj. Takže vlastně je odvezou tam, takže takový to úplně prvotní dojde tam ehm .. k tomu úplně prvotnímu zklidnění dojde tam, přímo v té fakultce a pak už jakoby oni je odešlou, takže pokud někdo zavolá z fakultní nemocnice nebo i z toho intervenčního centra, že je potřeba rychle se věnovat nějakému dítěti ee tak určitě jsme, pokud jsme schopni a jsme tady, tak tak určitě se věnujeme, co to nejdřív jde. Ehm, takže oni dopoledne můžou být tam a nevím .. v poledne místo oběda už můžou být tady ehm, jo? Myslím si, že se to vždycky takhle povedlo, že jako opravdu jsme se věnovali těm dětem hned, ale není jich tolik jo. I kdyby to bylo každéj den, tak samozřejmě že jako .. samozřejmě, že na to naše síly asi nestačej, ale takhle jako jsme nějak jako schopný poskytnout tu krizovou intervenci. No ee. Jo. O čem to bylo? Že .. Jak to teda probíhá. Jo. Ehm. Takže takhle když přijdou už z té fakultní nemocnice tak tak už jsou vlastně tak jako trochu zklidněný, dost často tam třeba dostanou nějaký léky nebo nějaký doporučení, takový ty základní a dostanou doporučenou i teda nějakou terapeutickou práci navázat kontakt, zkusit navázat kontakt. Ehm. Tak tady je to pak opravdu o tom aa tím povídáním nebo tak jakoby představením toho co se tady odehrává, o čem to bude. Tak se dostat k jádru té věci no. To první setkání trvá většinou hodinu. Ehm. Hmm. Pokud samozřejmě, pokud by se dělo něco jako horšího, což jako když tak svedu do minulosti, tak se mi stalo snad jenom jednou jako, že by opravdu přivezli dítě v úplně jako v akutním stavu, a to nebylo to úplně asi správně, že jo. Měli bejt někde jinde, někam jinam. Ale když už se to takhle stalo, tak to jsme pak jako samozřejmě se věnovali jako dýl. To tady byli i rodič jeden a ještě někdo .. nějaký partner a to myslím, že trvalo třeba dvě hodiny, než jsme

vlastně dali doporučení i další jakože navštívit .. navštívit dětského lékaře a tak. Ehm. Takže. Jo, většinou tu hodinu no a během té hodiny skutečně je cílem jako stabilizovat to dítě a domluvit se s rodičem, protože s těma malejma dětma musí vždycky někdo přijít. Ehm domluvit se na tom, jak to bude vypadat dál, další spolupráce, případně kam jinde ještě třeba by bylo vhodné zajít, jakou jinou spoluprací by bylo třeba dobrý navázat. Dost často to jsou i sociální pracovníci, který se třeba zapojí pak je to vlastně žádoucí že jo, aby ta spolupráce, aby to byla spolupráce, aby to nebylo jenom jako že mi tady něco děláme, ale aby tam to bylo opravdu pokrytý, jak se dá, ehm, pokud to už není z těch předchozích předintervenční center, který to fakt jako berou hodně ze široka a tam já teda vidím, že ta péče je naprosto komplexní a oni okamžitě doporučují k těm dalším odborníkům, ehm, tak jak to oni sami poznají že je potřeba.

- **V momentě, kdy dítě stabilizujete, jak postupujete dál?**

Já jsem to tak trochu už jako řekla, že pak už vlastně můžeme na ee pomocí těchle technik. Ehm. Pak přichází na řadu většinou tyhle techniky, no. Ono je dobré aa když se to povede stabilizovat dřív, tak je dobré jako ukázat .. oni se dost často rozhlížejí, pokud už jako jsou lehce stabilizovaní, tak se začnou rozhlížet, tak je začne zajímat co kde tady je, ehm, a to už je dobrá známka. Takže pokud projeví nějaký zájem, tak okamžitě nabízím, že bysme to mohli vyzkoušet a oni si to osahají a většinou velmi rádi, velmi rády ee začnou nějak spolupracovat v tomhle případě. Kdybyste se chtěla pak přijít podívat jako přímo, je tam problém samozřejmě ehm s tím, že většina rodičů nesouhlasí, aby někdo byl přítomnej. A tak to je opravdu jeden .. opravdu jeden, nechci říct úplně nějaký blbý číslo, ale jako jeden z deseti, jako že dá souhlas. Spíš, spíš je to takový jednodušší na tu skupinovou terapii no. Ale tam nejsou opravdu všechny děti, že by byli nějak jako týraný. To ne, takhle tu skupinu opravdu zaměřenou nemáme. Tyhle skupinový setkání jsou jednou za čtrnáct dní, pravidelně v tom stejném čase, ve stejnej den ee jsme tam dvě terapeutky, nebo pak v těch jiných skupinách, protože tady fungují tři skupiny pro různý věkový odvětví, říkám to dobře? Jojo. Tak tam, tam je to pak lepší. My pro ty nejmenší děti jsme dvě a dvě ženy, a pak pro ty starší už je vždycky žena a muž. Ehm. Tak je to úplně supr si myslím, že se nám to takhle povedlo, že máme terapeutku, terapeuta. No a ty děti tam jsou v počtu šest sedm nejvýš osm dětí, tak aby se to sem všechno vešlo a vlastně se tam pracuje na tom, aby ty děti se naučily komunikovat, poznali trochu sami sebe, ehm. A vlastně začli tak trochu víc jako rozlišovat co se to vlastně děje mezi lidma. Že jo. Proč se jim třeba nedaří ve vztazích, jak maj věci řešit. Dost často to jsou potíže, který maj oni v kolektivu, ale i doma. Jsou tady takový jako zakázky, že i doma. Tak. A to teda máte tydlety setkání pro ty ee děti jako co k vám sem docházej nebo to jako může přijít i někdo cizí jako

z okolí. Jako takhle, dost často doporučují ee sociální pracovnice z ospodu ty děti, s nima máme teďka takovou hezkou spolupráci tam, s některými, potom to jsou školní psychologové, psychologové. A, ale můžou to být i psychiatři dětští. S doktorkou H. ehm ty o nás vědí, takže ty nám tak jako posílají ee i dokonce třeba jako v H. funguje Mozaika. To jsou jakoby zařízení primárně školský, že oni jako když se děje něco ve třídách, ve školních kolektivech, tak oni tam právě docházejí přímo do těch tříd. Aha. Ehm tak ee ty jsou na to opravdu zaměřené, takže když oni tam najdou někoho tak ňák najdou mladšího, protože oni mají skupiny pro starší děti, takže když najdou mladšího, mladší dítě, který by potřebovali skupinovou, který by potřebovalo skupinovou podporu, skupinovou terapii, tak vlastně doporučují i oni, a naopak taky i my jim, takže tam taky funguje dobrá spolupráce mezi tímhle tím střediskem Ehm. Mozaika. No, já jsem zas určitě odskočila někam jinam. Že jo? No, takže pak už vlastně je ta práce taková víceméně terapeutická. Ehm. Takže je to o navázání nějakýho kontaktu, vztahu aaa, a pak teda použitím .. s používáním těch technik všelijakých, pracujeme na tom, aby to dítě nějak víc poznalo samo sebe a vlastně to samí co ve skupinové terapii, akorát, že v tom individuálu je to víc o tom vztahu ehm terapeuta a toho klienta dětskýho. Tak. Na tom to je vlastně postavený. Ehm. Na tom vztahu. Takže já můžu jako dávat postupně zpětnou vazbu tomu děťátku, dítě mě a jde to velmi jako ee zase jde to velmi dobře, protože ty děti jsou otevřené většinou, jsou samozřejmě výjimky, kdy jsou ty děti ustrašené, úzkostnější, tak tam samozřejmě pak je zapotřebí zacílit na tu .. na tu úzkost, aby se to dítě trochu uvolnilo a možná aby začlo i jako víc vnímat ehm, tu svoji úzkost, protože dost často jsou děti v těch začátcích jsou odpojený od těch svých bolestí. Takže vlastně je důležitý je k tomu vrátit no. Ono to může začít víc takzvaně bolet, víc jako bejt víc začnou to všechno víc cítit, vnímat, takže se ten stav může krátkodobě trochu zhoršit, jako že to tak to dítě vnímá, jako víc začne znova plakat, pak tady říkaj maminky, nebo prostě. Jo začne si víc uvědomovat co se to děje a že tohle pro něj není dobrý, že je že je víc smutný než dřív a tak, ale o to jde, aby si začlo víc ty pocity uvědomovat a začlo je pojmenovávat. Ehm. Já jsem teď smutnej, já se zlobim, a tak. Ehm. Jsem unavenej, jako vono pak dítě, dospělý taky jo, ale to dítě je prostě .. mluvíme o dětech, takže to dítě je opravdu odpojený, je to hodně jako potlačený, hodně všechno smíchaný dohromady ty pocity, takže opravdu, taková prvotní záležitost je připojit znova to dítě k těm svým pocitům, aby je začlo vnímat a rozlišovat, pomáhat mu s tím. Ehm. A tohleto je teda pak v rámci spíš až těch dalších setkání. To je až v rámci těch dalších setkání ano ale určitě, určitě. Já mu nemůžu hnedka jako říct, že jako úplně přesně a chtít po něm, aby mi řekl hnedka jak se jako cítí. I když samozřejmě dobře to jde s těma malýma dětma, pomocí třeba tehle těch karet, když to tak řeknu, kde ty emoce jsou nějakým způsobem vyjádřené a oni se tam v tom tak jako nemůžou najít jo. Jsou to

hezky obrázky a oni tam když si to prohlídnou tak tak už začnou najednou říkat, aha, tak ona se bojí třeba, nebo tahlenca je smutná velrybka, tahle je spokojená, je s mamkou, jo i to je zajímavý aa, jakej příběh oni pak z těch karet .. kartiček pak třeba dokážou složit. Ehm. Jo, že tam jsou některý věci, který to dítě jako navedou vlastně, ale to už je jedna z těch technik no. Ale je jich spousta .. spousta takovejchle karet dneska. Ehm. Takže, je možnost prostě těm dětem pomoci v tomhle. Jo? Jsou opravdu pěkný, takový i na zamyšlenou, co se to tam děje na tom obrázku, a co mě to připomíná třeba z mého života, no. Ehm. No. No, tak takhle to je. Todle těm mrňatům si myslím pomáhá hodně, že oni to jako viděj na něčem jiným. Nebo jak říkám, práce s maňáskama, jo? Že opravdu já si natáhnu maňáska, něco začnu říkat. Oni nejdřív jako samozřejmě joo, to reflektují jako že co. Jako to není ten maňásek, to seš ty, to mluvíš ty. Ale za chvíli na to jako zapomenou a položej se do toho fantazijního svýho světa a začnou si vlastně povídat, povídat s tím maňáskem. To j dobrý. No, to pak je už dobrý. To už pak všechno jde líp. Najít zkrátka cestu k tomu dítěti, jak mu pomoci no, jak mu pomoci uvolnit, uvolnit to všechno co je v něm. Pojmenovat a pak už když už to je pojmenováno, tak už se pak můžeme bavit o tom co s tím dělat, co dělat s tím napětím který v nás je třeba dlouhodobě, trvale. Co s tím dělat, co každej den můžu udělat pro to, aby mi bylo líp. Jo. Co, co naopak co mě nepomáhá identifikovat je taky dobrý, že mě nebude pomáhat, když budu poslouchat nějaký hádky rodičů. Budu se z toho trápit, jo, že prostě nedá se nic dělat, někdy ten život je takhle těžkej, ale když chci pomoci sama sobě, nechci si ubližovat, tak já nevím, musím si začít .. přeladím ty svoje myšlenky někam jinam, vezmu si k sobě hračku, která mě bude pomáhat, budu jí to povídat nebo si s ní budu povídat, budu jí povídat pohádku třeba. Nebo udělám si domeček v postýlce, kde bude všechno tak jak já chci. Jsou takový jako pak věci konkrétní, co ty děti můžou pak použít, vyzkoušet použít. No. No.

- **Jaké znalosti a dovednosti má mít krizový intervent?**

No, já si myslím, že by určitě měl mít minimálně ten kurz krizové intervence a určitě aspoň nějaký počet hodin terapeutického výcviku zřejmě, jo. Myslim si, že jo. No. Někaky jeho povahový vlastnosti? Takhle, povahový vlastnosti noo. Takhle, určitě by to měl být člověk, který má rád děti, který je nevím .. takový klidnější asi typ. I když oni ty děti některý mají i rádi temperamentní jedince, ale myslím si jako, v tý fázi toho zklidnění je hrozně důležitý zklidnit i sama sebe a nespíchat na ty děti. Netlačit na ně. Nesnažit se je jako dostat k tomu jako, tak už .. už nebreč, jo? Jako říct to bude dobrý to jo, ale jako nebreč, to, to prostě nepomůže jo? Hm. Takže asi .. asi tak. Měl by se znát sám a měl by dokázat v sobě zkrotit ten svůj divočejší temperament, protože třeba mám tady kolegyni, která už dopředu vždycky hlásí: „já s depresivníma jako ne, s depresivníma ne, nebudu pracovat za žádnou cenu.“ Prostě sama to

cejtí, jo? Že, že jí to nedělá dobře, pokud se má ona brzdit a přizpůsobit se tempu toho klienta. Ale to je taky dobře, že ona si to že si to člověk vlastně uvědomí, a pak do těch věcí nejde. Takže, pokud bych já došla do nějaký situace svý životní, že bych aa v tomhle se necejtila dobře, že bych tušila, cejtla, že, že nedokážu těm dětem poskytnout tu správnou oporu. Tak já musím říct sama, že to nejde, že prostě to v tuhle chvíli nejsem schopná. A pomoci nejdřív sama sobě a potom teprve pomáhat jinejm. Jo. No tak k tomu se dostáváme, jo? Že člověk by měl dobře znát sám sebe, měl by projít nějakou sebezkušeností. No. Minimálně jak říkám ta krizová intervence určitě. Dneska, dneska jsou kvalitní ty kurzy. To si myslím, že tam se dá získat jako hodně, hodně znalostí a a člověk může si i sám osahat jestli to chce dělat nebo nechce dělat. Vysoká škola to je asi jasný, že jo. Jo.

- **Čeho by se tento pracovník měl vyvarovat při kontaktu s těmito dětmi?**

Tak to jsem asi jakoby řekla že jo, že. Nespěchat, netlačit na ně, přizpůsobit se tomu jejich tempu, nepodsouvat jim nějaký jako svoje jako myšlenky, spíš se ptát, ptát a kdyžtak nabízet, nabízet možnosti. Určitě. Eee asi bych fakt jako když jde o tu krizovou intervenci, tak co oni jako z té situace, co se jim děje právě, co oni chtějí říct, o čem chtějí mluvit. Jakože člověk jako nabízí ty možnosti, to jo ale pokud to dítě od toho couvá, nechce přímo jako mluvit o těch věcech, který ho nejvíc trápěj, tak určitě ho do toho náck jako netlačit, nenutit, no. A ty techniky, návodný, který pak jako pomáhaj tomu, aby se uvolnilo, a aby to dítě se k tomu dostalo, tak si myslím, že by měli přijít na řadu až po tý krizový intervenci. Ne jako v tu chvíli bych se tomu nevěnovala, úplně jako jo.. Že bych za každou cenu chtěla, abychom to otevřeli, to ne. Rozhodně ne.

- **Co Vám nejčastěji tuto práci komplikuje?**

Tak to fakt, teď mě vůbec nic nenapadá, že by něco komplikovalo. Nevím. Nevím, opravdu, nevím jak na to mám odpovědět. ... Jo, jasně, že kdybych fakt asi chtěla, což někdy se stává ve spolupráci s OSPODem, že někdy jsou tam pracovníce, se kterými ta spolupráce je trošku lepší a jsou pracovníce, se kterými je ta práce trochu složitější. Ehm. A, nevím úplně z jakýho důvodu to třeba je, protože si myslím, že všechny maj .. všechny tam jsou stejně fundovaný, takže někdy mě to překvapuje, že někdy je to takový splavný, že jako všichni víme a .. a ta pracovníce si to začne jako i sama určovat, co je potřeba. A někdy, někdy to nejde, ale to prostě, to asi, to tak prostě je, je to nakonec o lidech. Stejně no.

- **S kým (jakými organizacemi) spolupracujete?**

Tak to už jsem asi taky naznačila. Takže to nemusím.

- **Každá životní krize je považována za jakýsi zlomový bod, ve kterém se rozhodne, jestli půjde o změnu k lepšímu či horšímu. Dokážete říci, v čem jsou podle Vás tyto děti silnější či schopnější právě díky tomu, že si prošly domácím násilím?**

Hm, aa, v tom, jako, v tom lepším případě, pokud ty děti skutečně pak třeba projdou nějakou terapií, která je dobře zacílená, tak si myslím, že jsou fakt silnější, že jsou odolnější, ale nesmí tam dojít k tomu, že se ty všechny zážitky potlačej jenom, ono jakoby je to automatický to potlačovat. To děláme všichni, postě to tak jako schovat do koše, někde máme v sobě nějakou koš a tak to házíme tyhle věci dost často do koše. A když ten koš je ale přeplněnej, tak pak to dělá velkou neplechu. Což pak může dojít až .. aa až k dospělosti k tomu, že ten koš je přeplněnej. Ono se to pak začne projevovat já nevím, ve vztazích, v práci, v tom že člověk třeba onemocní, somatizuje. No. Ale, je to tak no, že co tě nezabije, to tě posílí, že jo? To se říká od jaktěživa a myslím si, že to tak skutečně je .. může být pokud ta krize mě má něco přinést, tak určitě to, že jsem pak silnější a odolnější, že se dokážu jako víc pak srovnat ty hodnoty, co je pro mě důležitý, opravdu hodně důležitý, co je méně důležitý. Co úplně nejméně důležitý. Takže je fakt, že pak ty děti aa když si je teď vybavuju v hlavě úplně, který tím prošly aa teď se z toho tak náh třeba dostávají, tak jsou .. jsou jako opravdu takový že mmm nechci říct ale ve všech případech. Teď mě ale zrovna hlavou běží případ, fakt jako konkrétní, že děvče, teď je v pubertě, asi by se mělo jako hodně zabývat tím, jako co na sebe si vzít a tak dále, a to opravdu pro ni není důležitý a jsou pro ni důležitější věci jako aby to v rodině fungovalo. Takže jako ona je schopná už tak jako v tom svém věku dvanáct let, je schopná jako hodně pomáhat mamince, se kterou teda zůstala, samy zůstaly a se dvěma sourozenci. Nevím, jestli tohle je úplně jako dobře jo, že to dítě na sebe převezme nějakou zodpovědnost i částečně za toho chybějícího dospělého, kterej tam není za toho otce, kterej teda je pryč. Ale. Určitě, určitě to do toho života jako bude mít nějakou jako vliv určité, to stoprocentně, no. Jelikož ale s tou dívkou pracujeme pořád dál, už to ty dva roky třeba jsou, možná tři a pořád se pracuje dál, ona chodí i do skupinové terapie, tak tam vidím, jakože velkou šanci, že ona tomu všemu bude aspoň rozumět a je jasný, že teď ty mámě bude určitě pomáhat s těma malejma sourozencema. Určitě bude za ní dělat spousty věcí, to je jasný, ale aspoň bude vědět o co se jedná, že tam má být ten jinej dospělej, táta nebo někdo jinej, a že to prostě nejde. Není to teďka tak a že ona teda je ta, která tam zastává funkci, roli, toho dospělého. Ehm. A až tam nějakou dospělej bude, pokud tam ta mamka někoho pustí, takže tu roli by měl převzít ten dospělej, ona by mu jí zas měla jako vrátit, no. Tak to by bylo ideální, kdyby se to takhle stalo a pak by mohla být zas tím, tím dospívajícím dítětem. Ale není to tak, že by to dítě jenom pracovalo, abyste se nelekla. Ale

je to .. je to děvče, který hodně sportuje, který jako se hodně zabývá sportem a na vysoký úrovni poměrně, takže ona toho teď .. spíš mám o ni starost, že toho má hodně. Prostě na sobě, pokud chce být vynikající sportovkyní, a ještě pomoci se všim mámě, která je tam na ty děti, na ty dvě menší děti sama, tak ona opravdu musí vydat hodně sil ze sebe. Ehm. Ale takový jako ukazatel toho, že to probíhá dobře, že to je v normálu, ta její psychika už, aa tak aa je ten, že když .. teď se už bavíme, povídáme v té terapii tak ona hodně času věnuje tomu, jak to je v ve třídě, jak to je vztazích s kamarádkama, řeší tam vlastně ty věci, který se v tomhle věku řešej. Tak to už pro mě je vlastně takový dobrý znamení, že neřeší, co máma a jestli se někde neobjeví náhodou táta, ale řeší tohleto. Ehm. Takže si myslíte, že pak ty děti, nebo, některý z nich mají potom teda srovnány ty hodnoty, když si něčím takovým dle projdou. Myslím si, že pokud tomu rozuměj, pokud vědí, jako a o co se jednalo, co se to dělo. Čili když jim někdo v tom pomůže, tak si myslím, že jo, že je velká šance, že si ty hodnoty fakt srovnají. Běží mně hlavou další příběh, slečny, který je teďka sedmnáct let, která prošla opravdu jako násilím. Ta byla společně s mámou týraná otcem a nejen ona, ale i domácí zvířata, se kterými žili na statku. Ten otec tam skutečně týral všechno živý v té době a oni odešly za dramatických okolností dokonce to bylo tak, že ona musela nějaký čas být i v nějakém pobytovém centru někde v Praze. Dlouho to trvalo, chodila sem vlastně od roku 2014, chodila i vlastně do skupinové terapie, pak se to zlepšilo, pak se ten její stav stabilizoval, zlepšil, ona šla na střední škol. Vybrala si, protože miluje zvířata, tak vybrala si školu zemědělskou v H., a teď ke mně přišla znovu. Vrátila se po dvou letech a říká, že prostě nedává to aa, jak se zachází se zvířatami v těch všelijakých zemědělských družstvech, v drůbežárnách. Tam oni musejí chodit na praxi. A ona se z toho vyloženě jako hodně pokládá, no. Hodně, jako hodně to řeší, nedokáže to jako přejít díky těm zkušenostem co jako prostě má z toho svého dětství, tak ona .. ona jako hodně uvažuje, jestli na té škole zůstat, co je silnější. Lásku ke zvířatům, protože to jednou jako chce dělat a nebo to že tam musí tohleto zažívat a že těch lidí, který se k těm zvířatům chovají takhle špatně, že je prostě kopnou .. kopnou do slepic aa a další věci. Pro mě to je jako taky hrozně těžký to poslouchat, jako co se to tam děje. Jestli to jako s těmadle lidmi vydržet. A protože ona ví, že s nimi bude i třeba pracovat jednou, tak teď se tam začli tyhle věci vlastně o kterých teď mluvíme. A zkusíme tu její psychiku nějak posílit, aby .. protože ona ty zvířata opravdu miluje a myslím si, že kdyby tam takových lidí bylo víc, no tak to by bylo úplně supr, že jo. Tak zas by bylo škoda, kdyby odtamtad musela odejít, ale zase je to na ní no, aby zvažila to všechno, jestli to vydrží, jestli to ustojí. Jo? Takže oni se pak můžou i vrátet po nějakým čase, kdy se ta .. kdy se ten šrám v té psychice znovu objeví .. nějaká bolístka znovu otevře .. ta rána se znovu otevře okolnostmi životními, a pak je potřeba ji znovu ošetřit a zacelit a ale upozornit na to, že

ta rána tam je a prostě tam bude a že se v tom životě může znova otevřít. A co dělat, aby zase zacečila. Ale je to dívka .. je to dívka, taky to chci říct. Ne že by se o sebe vůbec nestarala, to ne, to ne. Ale je to velikánskej rozdíl oproti jejím vrstevnicím, že ona opravdu klade největší důraz na vtahy, na vztahy v rodině. To je pro ni strašně důležitý, vztahy s těma zvířátkama. Doma jich má několik, ale i tak jako celkově, zajímá se hodně o ekologii, o to aby postě lidi neničily přírodu stává se z ní veganka, no. Prostě, takhle, takhle jí to vede tímhle směrem. Tak, jsem se do toho položila. Tak pak zapomenu, jestli nemluvim pak už o něčem jiným zase trošku. No.

- **Jak si myslíte, že bude vypadat život těchto dětí v budoucnosti?**

No, tak já si myslím, že takhle. Že se ty rány můžou fakt otvírat a že by bylo fakt dobrý, aby o nich věděli a aby si věděli rady. Protože myslet si, že s těmahle zkušenostma prožitýma, že už nikdy se to nebude vracet, že jako odcházím z toho a jsem z toho jenom posílená, to si myslím, že by byla lichá představa, že skutečně tam ten šrám je, to tam zůstává. Hm. Není tam pořád znatelněj, samozřejmě, že ne, ale jak jsem naznačila, tak v těhle situacích se to může i nějak vyto. Pak samozřejmě, když oni vědí, kam za kým jít, mají už svoje lidi, o kterých vědí, že jim můžou pomoci. Tahle holčina má starší sestru, která teda ví, že jí vždycky podpoří. Mamka je taky velmi slaboučká, ale je dobře, že vůbec se odpoutala od toho tyрана, že jako se vůbec dostala pryč, že .. že žijou spolu s touhleto dívkou sedmnáctiletou, že žijou. Že ona zvládá chodit do práce, obstarávat sebe sama a zajistit slušnej život pro tu holčinu, ale už, už tam samozřejmě schází to, aby se toho života trošku víc užívala. Je to tam, je to tam taky o tý mamce hodně. Ale ta dívka na to nahlíží, začíná tomu víc rozumnět, takže ona nemusí opakovat ten životní úděl tý mamky, ale může si vytvořit úplně svůj originální příběh. Ehm.

- **Jaká rizika a pozitiva vnímáte u těchto dětí do budoucna?**

Jaká rizika a pozitiva, jo? Tak jsem to takhle asi jako řekla, že pokud se to jako a aaa to je v případech kdy je to ošetřený, jo? Kdy ty děti choděj do terapie. Tak v těch případech je to takhle bych řekla, ale děti, který třeba si projdou něčím krátkodobě, jenom třeba tím ošetřením jenom základním a dál se ňák s nima nespoupracuje .. nevím, nejsem si tím úplně jistá, jo? Ale myslím si, už z těch reakcí, když jsem přicházejí dospělý aa v těch vztazích, který se jim nějak bortěj, jo? Přímo do manželský poradny, teďka myslím. Tak aa tam z toho vyplývá občas, že něčím takovým ve svém dětství prošli a že je to ovlivňuje. Oni pak jako mají tendenci hodně tlačit na pilu. To znamená, jako že musí to bejt dokonalý v tom vztahu, musí to bejt lepší, než jsem to měl já. Jakmile s objeví nějaký náznak něčeho, tak okamžitě startuje taková ta připravenost k tý obraně. To znamená, že oni jdou do těch unáhlenejch, dost často obranejch reakcí, jako obranejch a partner nebo partnerka tomu nemusej jako porozumět, proč to tak je,

proč by ho měla mít vlastně za prchlivýho jo, třeba. Nebo nepřiměřeně agresivního a ono to tam může být skutečně třeba z toho, že byl hodně vystrašený, protože už si něčím takovým prošel. To je dost často u mužů, tohleto a aa ženy aa ty hodně jako nedůvěřují těm svým partnerům, že tam pak jako bojují s velkou nedůvěrou. Ehm. Tam je pak potřeba se zacílit na tohleto vlastně. Ošetřit to zpětně, to co se stalo už v tom dětství, tak to ošetřit, a tím pádem se pak léčí i .. i ty vztahové problémy. Ehm. Úplně stručně takhle řečeno no. To je, to jako kdybychom to měli všechno jako probrat jo, tak ono je toho strašně moc. To je tak široký tohle, protože každé jsme náěk zraněnej z dětství. Jo ale dobře no. Budem se držet tohodle. No, jak říkám, ono by to bylo opravdu na hodně dlouhý povídání tohleto. Tím vůbec vás nechci zatěžovat.

Konkrétní kazuistika

- Proč došlo k páchání domácího násilí na tomto dítěti?

Já bych se asi jako znova vrátila k té dívčině sedmnáctiletý, kdy pachatelem teda byl, byl otec a druhý z rodičů se k tomu dlouho stavěl tak, že vlastně dělal dlouho co ten otec chtěl. Dělal co nejdýl a snažila se ta mamka předávat tohleto těm svým starším dětem. Oni totiž ty dvě starší holky byly na odchodu z rodiny, takže už byly daleko jako o mnoho starší, takže ona tam zůstávala s tou mamkou sama. Aa velké statek, hodně zvířat, hodně práce, těžký dřiny a hodně napětí. Aa takže ta matka dlouhou dobu se snažila zavděčit tomu otci, takže když už viděla, že už to fakt nejde a že se to opravdu hodně dotýká jejího dítěte, který začlo hodně somatizovat, začli se tam hodně projevovat takový fakt jako .. fakt už náznaky aa psychického onemocnění, tak teprva začla konat. Došla do intervenčního centra a tam jí postupně po krocích vedli k tomu, aby se od toho muže odpoutala, aby se odstěhovala, našli si pronájem a našla si paní práci eem dělala si rekvalifikační kurz na masérku. Našla si tady práci, aby zkrátka tam nebyly ty překážky, který tam dost často jsou – já nemám peníze, já to nedokážu, já to nezvládnou. Ty oběti se fakt jako cejtěj takový jako bezmocný, protože o to tomu tyranovi jde, udělat z těch svých obětí úplný loutky bezmocný, který nic nedokážou, nic nezvládnou a neodkážou ani odejít od toho svého tyrana.

- Jaký typ domácího násilí byl páchán na dítěti?

Bylo to i tělesný teda, bylo to i tělesný týrání. Že tam teda, a dokonce ten otec, a to teda v dívce zůstává do dneška kdykoli vidí koně. Ona měla svého vlastního koně, a protože on jí chtěl ublížit .. prostě jí chtěl potrestat, ale neprávem. Tak on před jejíma očima toho koně zabil. No, fakt strašný. Strašidelný úplně a tohle v té holčině zůstává a vždycky mi říká, že teď jak pracuje s těma zvířatama v té škole, tak když vidí někde, že někdo se toho koně dotkne jinak, než by

měl, tak už to v ní právě startuje. Předtím byla bezmocná, tehda byla v roli bezmocný oběti a teď bude mít tendenci, kdykoli uvidí něco takovýho, reagovat zdravě. To znamená jako říct ne, tohle se prostě nedělá, to nedělej, to nesmíš, jo? A ňák jako zakročít ráznějc no. A můžou to bejt i reakce nepřiměřený v týhlectý době, takže to může bejt pro ty lidi okolo tímhlectim nečitelná a i můžou si o ní myslet, že je tak trochu jako přehnaně, přehnaně .. jak to říct .. přehnaně .. starostlivá nebo tak. Nojo, ale oni ty reakce můžou bejt i prudký, že jo? Hm. prostě mimo jako no. V tomhle věku si ty děcka řeknou, no ona je asi ňáká to.. Já nevím, co si tak můžou říct, ale asi jo. Bych tak tipovala. Že prostě je jiná, je divná.

- **Jak dlouho bylo dítě obětí domácího násilí, než se na to přišlo?**

Jak dlouho? Tak to bylo hodně dlouho, protože oni odešli teprva když jí bylo.. tý holčině bylo jedenáct? Jedenáct, dvanáct let. Tak teprve se podařilo, že odešli, tak opravdu velmi, velmi dlouho. Skutečně říkala maminka, že od malička ty dívky, tak to bych tak tipovala, že třeba deset let v tom žili.

- **Proč si myslíte, že toto násilí vůbec začalo? Jak vzniklo?**

Já neznám toho pána, s ním jsem se v životě neviděla. Nikdy. Ale z vyprávění tý mámy, a pak i tý dívky, tak prostě vzniklo to proto, že si na sebe ten člověk vzal spousty povinností. Chtěl udržet celý statek, chtěl udržet všechny zvířata, který tam měl. Měl tam krávy, měl tam koně, a myslim si, že i další zvířata, ehm. Čili taková farma nějaká a myslel si, že to všechno jako zvládne s minimálníma nákladama, že .. že do toho jako nebude muset tolik investovat. No ehm, a to se prostě nepotvrdilo, a to napětí tam postupně rostlo. Tý práce bylo strašně moc a ten člověk na to, když to řeknu úplně jednoduše, na to neměl. Ani fyzicky ani psychicky. Mohl to bejt hodně jako psychicky křehkej člověk, jo? Kterej prostě si nevěděl rady se svou agresivitou, se svým napětím, který v něm stoupalo postupně víc a víc a všechnu tu zlobu, aa zlobu jako vrhnul na ty živý tvory, který měl vedle sebe. Zvířata noo, ty nejbližší, ženu a dítě. Ty dvě dcery byly z prvního manželství paní, takže .. takže ty byly tak jako víceméně tak stranou trošku.

- **Jak se s tímto dítětem postupovalo při krizové intervenci?**

Tam si vzpomínám, že když přišli právě na tu krizovou intervenci, tak byly .. přišly na základě doporučení z toho intervenčního centra a bylo to tak, že ta dívka byla opravdu na tom hodně špatně. Takže ona skoro nemluvila. Aa tak tady zůstala s ní mamka, tak jsme postupně jako spolu procházely jako co se děje nejhoršího, co by se dalo v tuhle chvíli dělat a vim, že jsme vymyslely aa, že .. že vlastně zapojíme do spolupráce i sociální pracovníci z OSPODu a díky ní pak ona se dostala do toho krizovýho centra aa do Prahy, kde byla tuším dva tři měsíce.

Myslím, že tři měsíce, ehm. Takže byla na pobytu a že tam se jí věnovali intenzivně každý den, protože ta psychika dívky byla hodně hodně už jako poškozená. Hodně velký úzkosti tam byly a ona nezvládala pak úplně ten běžnej život, jo? Když to bylo v době, kdy vlastně se odstěhovaly s tou matkou, takže paradoxně jim mělo být líp, ale někdy to tak bývá, že jo? Tak v tu chvíli se to vlastně zhorší, ten stav, těch lidí. Takže to právě bylo v týhle době, kdy oni odcházely a .. a všechno se to tak jako zhoršilo, takže vlastně bylo potřeba s tím něco dělat.

- **Jak dlouho tato krizová intervence trvala?**

Jak dlouho trvala v tu dobu, to si už teda fakt nepamatuju. Jestli to bylo hodinu nebo dvě, nevím. Víím, že jsme psaly hnedka zprávu, že jsem kontaktovala sociálku a že .. že se to tam jako rozjíždělo rychle noo. Že to bylo velmi rychlý. A potom .. po tom, když se vrátila po těch třech měsících, ehm, tak začla chodit .. ehm, začla chodit na terapii, jednou za čtrnáct dní. Maminka taky chodila. To ještě v té době, protože byla docela malá, tak chodily spolu. Vždycky se to dělilo, že chvíli byli společně a chvíli byla ona zvlášť tady se mnou, a pak ještě jsem doporučila právě tady mamince a dívence jsem vysvětlila, co to je ta skupinová terapie, a že by to pro ni bylo dobré, protože se začly projevovat jako potíže v kolektivu mezi ostatníma dětma, takže tak jako se jim začla stranit, ehm. Byla tam velká nedůvěra k ostatním a stačilo právě málo, já nevím, nějaký šarvátky různý .. úplně běžný a ona to jako nedávala. Pro ni to bylo prostě už příliš, už moc. A utíkala z toho a nechtěla tam jako mezi nima bejt a tak.

- **Používala jste během této krizové intervence nějaké speciální techniky?**

Speciální techniky, který jsem používala .. Nooo já si myslím, že tam snad ani nebylo nic moc za potřebí. Že tam jsme hodně povídaly, už od mala té dívenky. Ale určitě jsme malovaly, určitě jsme dělaly nějaký arteterapeutický techniky. Hm. No, nonoo, to si myslím, že jí sedělo. Že ona hrozně ráda maluje aa, kreslí, takže .. takže to jsme určitě dělaly.

- **V okamžiku, kdy jste krizi u dítěte stabilizovala, jak jste postupovala dál?**

To jsem vlastně už řekla, že jo. Ehm.

- **Jak si myslíte, že bude vypadat život tohoto dítěte v budoucnosti? Jaká rizika či pozitiva vnímáte u tohoto dítěte do budoucna?**

Já už jsem to vlastně řekla, jo? Už jak to vypadá teďka .. protože my už jsme v budoucnosti. Možná že to je vlastně dobrý. Je. Že už vidíme, jak to vypadá v budoucnosti, takže asi takhle no. Ted to vidim takhle, že je potřeba ošetřovat ty otevírající se rány no. Ehm.

- **Co se Vám při práci s tímto dítětem dařilo a co naopak nedařilo?**

Já myslím, že se mě teď podařilo jako rychle zacílit na to, co bylo v tu chvíli potřeba. To znamená jako posílit tu dívčiny aa psychiku, trošku aa jí zbavit těch úzkostí, který byly opravdu hodně silný. Myslím, že tam začla brát léky, začla docházet na psychiatrii, a pak vlastně už

v tom stabilizovaným stavu aa ji tak jako ukotvit a aa vlastně aby ona věděla, že jsou lidi, na který se ona vždycky může obrátit. Tak teď nevím, jak bych to jako úplně řekla, co že se to jako podařilo. Aa nastavit v ní nějaký .. nějaký systém jako pomoci? Nebo jako aby .. Jo, jaký je ten systém pomoci, ehm. Jako co .. co udělám v tu chvíli, když jsem sama se sebou a děje se mi něco, tak to ona ví. A když to nepomůže, tak co dál. Vlastně jaký jsou další kroky. A je vidět, že oni to jako dobře pojaly, že oni to fakt jako zvládly s mamkou. Oni to opravdu vědí, že když se to nedaří doma, když se to nedaří jí samotný, nedaří se jí to ve spolupráci s rodinou, což jsou pro ni ti nejbližší .. Aa tak oni zvednou telefon a aa zavolají a prostě se tady objevěj znova. Ehm. Tak to si myslím, že se povedlo. To je dobrý. No, samozřejmě ideální by bylo, aby už nepotřebovala ten telefon zvedat. Ale já myslím, že má velkou šanci, že .. že to takhle jednou bude. Tak můžeme to takhle uzavřít?

9.5 Příloha E – Rozhovor s respondentem číslo 4

- **Čím se vyznačuje krizová intervence u dětí, které jsou oběti domácího násilí, na Vašem pracovišti?**
- **V čem se liší od krizové práce s dospělým?**

Tak já aa asi mě k tomu napadá, že v podstatě aa s dospělým se snáz ty věci komunikují jako verbálně. Kdežto s tím dítětem jako člověk aa nemůže vždycky využít jako řeči jako prostředku k těm sdělením a aa je třeba dobrý tam využívat nějakých jiných metod. Metod nějakých projektivních, hrovejch, aa kresby, aa nějakých jiných dalších takovejchle aa způsobů práce s těma dětma, kterej je pro ně daleko snažší, protože oni...jako..za prvé jsou to malý děti, které se ještě jako se neumí tak vyjadřovat, tak i třeba mají strach něco říkat, tak se s nimi spíš dá pracovat tímhle způsobem. Což jim je bližší, když si s nimi člověk hraje nebo maluje. A aa taky tyhle techniky ... pomáhají k tomu, aby se to dítě nějak uvolnilo, protože ne vždycky sem to dítě přichází nějak jako aa dobře připravený na to, co se tady bude dít. Dobře jako v tom smyslu, že třeba se řekne „půjdeš k paní psychologce“ aaa prostě jako ty děti z toho mají pak ještě strach žejo. A navíc ta situace, jestli to máte k domácímu násilí, musí bejt pro ty děti jako neuvěřitelně těžká, pokud jsou samy oběti a nebo i pokud jsou i svědky. Já nevím, jak tohleto máte. Tak pokud jsou svědky, tak pro ně to je asi strašnej zážitek a maj zábrany jako říct prostě: „táta dal mámě facku“ nebo „ji kopnul“, takže spíš jako opravdu je potřeba jim nabídnout něco takovýdlehho. Navázat s nima vztah a musí se cítit bezpečně a pak třeba jako se i dá o těch věcech mluvit. Asi to téma toho násilí v rodině...já to tam jako nevnáším prvoplánově: „tak mi pověz co se stalo“, joo? Ale spíš jako aa po nějakým úvodu, kdy se tak jako seznámíme a nějak ten kontakt navážeme...ne vztah, ale kontakt. Tak aa potom tomu dítěti nabídnu prostor jako s tím, že třeba vím, že je v nějaký situaci, že se třeba něco děje jako aa jestli chce o tom mluvit nebo jestli mi to chce namalovat nebo jestli mi to chce postavit na písku třeba nebo jestli vůbec chce někde namalovat, jak mu teďka je, co ho napadá. Takže spíš jako takovýmhle způsobem, než abych šla a hned. To musí dělat ti vyšetřovatelé. Tak jako spíš jenom nabídnout ten prostor a nepočítat s tím, že hnedkon na prvním setkání to dítě hned ze sebe všechno vysype a my budem prostě potom nějak si o tom povídat. Joo? Takže takhle asi. Já nevím, jestli takhle si to představujete. Nejsem žádněj vědátor. Krizová intervence u dětí je také především o spolupráci s rodiči. Moc často ta krizová intervence u dětí neprobíhá. Spíš je to na dlouhodobou péči.

- **Jakým způsobem se k Vám děti dostanou?**

Většinou když to jsou... Nebo takhle bych to asi viděla. Ty děti se sem dostávají buď aa na základě toho, že s nimi přijde někdo z těch rodičů, který je třeba taky obětí násilí nebo takže dejme tomu a řekne si „aha, to teda pro to dítě musel bejt hroznej zážitek, když tam u nás doma

tohleto vidělo“ a je tak osvícenější, že prostě řekne „joo tak tomu dítěti by taky měl někdo pomoc“. Většinou když jsou třeba ženský oběti domácího násilí a třeba to hlásí na policii, tak jako ony jsou posílány do intervenčního centra, takže ty oběti jako vědí, že někde je nějaká instituce, která jim pomáhá v té situaci, takže oni potom pak logicky hledají pomoc i pro to dítě. A strašně moc dětí, které jsou oběti nějakého teda násilí třeba v rodině..což nemusí být jenom že někdo někoho jen bije.., ale objevují se tady i děti, které jsou třeba oběti sexuálního zneužívání, tak přichází z popudu...S rodičem samozřejmě. Někdo ho musí doprovodit. Z popudu OSPODU... a to je asi docela pravidlo, noo. Těch je asi hodně a vždycky když ten OSPOD se tam tohleto dozví, tak jako ty rodiče má k tomu, aby to dítě prostě jako sem objednali a přivedli. A nějak s náma spolupracovali ti dospělí. Takže takhle se sem dostávají.

- **Jaký typ domácího násilí se nejčastěji u dětí objevuje? (tělesné, psychické, sexuální, ...)**

Tak já můžu mluvit jenom za to s čím já sem se potkala, joo? Takže...takže jako strašně často...my ...nebo já to takhle vnímám, že pokud aa se doma rodiče bijou aa, tak je prostě to dítě je svědkem domácího násilí a aa je prostě obětí té situace. Takže prostě když jsou doma mezi rodiči nebo mezi členy té rodiny ve které to dítě žije takovýchle konflikty, kdy dochází na brachiální agresii. Aa zrovna tak je dítě obětí nějakého násilí, podle mě, když se ty rodiče jenom hádají, když si nadávají. Když jsou na sebe sprostý, když tam prostě probíhá takový to násilí mezi těmi dospělými typu prostě jako nějakého ponižování, ostrakizace aaa, toho ekonomického násilí, jo? Že drží jeden toho druhého v nějaký aa bídě ekonomický nebo i sociální, že prostě jako aa jsou ty oběti doma zavíraný. Tak to je podle mě jako něco, co to dítě může jako taky jako může prožívat nebo bych to vnímala, že je taky obětí domácího násilí. No, takže to je velmi často u nás po rozvodových situacích, kdy ty děti jsou vystaveny obrovský třeba manipulaci a vydírání ze strany těch rodičů, kteří se buď rozcházejí nebo jsou rozejítí, joo? A teď si to spolu vyřizují, a právě přes to dítě, takže to je taky hodně silný aaaa s tím sem děti přichází. A pak sem pochopitelně přichází děti, které jsou oběti sexuálních trestných činů a aa to velmi často je právě v rodině ... třeba nevlastním rodičem aaa nebo i nejbližšími jako příbuznými, jo? Bratřenci a tak podobně, jo? To se docela objevuje, jo? Nevlastní rodič a potom taková ta z širší rodina, tihleti. A nebo... přátelé rodičů. Takže to jako sice už není jako na půdě té rodiny, ale nějak je to člověk, kterej je té rodině blízký do té rodiny dochází a aa páchá násilí, třeba právě to sexuální na nějakým dítěti v té rodině. Noo.

- **Jak dlouho tato krizová intervence přibližně trvá?**

Jako jsou jednorázovky samozřejmě. Asi to všechno závisí od toho, toho dítěte. Jak to dítě jako se projevuje. Jak je starý, třeba, jo? Jak..jak..jak dlouho to násilí trvalo. Aa takže podle té kvality toho násilí. Ale krizová pomoc jako taková je podle mě jako víceméně jednorázová záležitost. Že se prostě ošetří nějaký akutní stav, ale tahleta jednorázovka... aa může potom aa jako přejít do nějaký déleodobější psychoterapeutický podpory toho dítěte a aa a toho člověka, kterej se o to dítě stará. Takže třeba rodičů nebo aspoň jednoho aa to už potom asi opravdu těžko říct, tolik a tolik sezení, jo? Takže jako asi tak. Noo. A my tu krizovku neděláme jen v souvislosti s nějakým násilím, že jo. Jsou situace třeba ztráty.. někoho blízkýho, jo? A tam se ta krizovka taky třeba dělá. Nebo..Jo říkám, když jsou jako ty akutní stavy, tak to se snažíme nějak aa v tý jedný konzultaci aspoň nějak ošetřit, aby mohli po nějakou dobu nějak fungovat, ale většinou teda pak stejně domlouváme, že je potřeba pracovat nějakou dobu a ty věci postupně nějak jako léčit, jo? Nedokážu říct, jak dlouho. Různě. Různě. Já teďkon třeba..noo. teďkon třeba ta jedna dívka...oběť sexuálního násilí, tak tady ani mockrát nebyla. Spíš je to složitý, jako že se to táhne v čase... aaa a tak těch konzultací ani nebylo moc. Jestli byly 4? Nicméně jako je to zase případ, kdy je to dospívající dívka a aa v podstatě nijak jako aa se nechce k tý situaci vracet, jo? Takže pořád ten prostor sice dostává, ale jako nechce o tom mluvit. Nějak si ty věci nějak v sobě ..bud' řeší a nebo si je v tůhle chvíli zamkla a k tomu pak vlastnímu řešení dojde někdy v budoucnosti. Jo? Ale ten prostor tady má a může ..a je jí aktivně nabízenej. Takže říkám tři, čtyři. A někdy je to na strašně dlouho.

- **Používáte při této krizové intervenci nějaké speciální techniky či metody? A popřípadě jaké?**

Joo. My v podstatě jakoo těmahle metodama pomáháme v léčení nějakýho traumatu. Prostě když je ten človíček obětí nějakýho třeba násilí nebo svědkem, tak zažívá trauma nějak. A k tomu léčení toho traumatu používáme třeba ten písek. Což je aa Metoda aa kdy, aniž by to dítě muselo něco verbalizovat, tak vlastně jeho podvědomí ho vede k tomu, že si na tom pískovišti s pomocí různých předmětů a symbolů ...může odžít tu traumatickou situaci, aniž by docházelo k tý retraumatizaci, která může nastat když se jako na to jako pořád někdo vypyává a chce vědět, jak to bylo a co se stalo. Takže to dítě spíš jako v nějaký symbolický podobě si tam odžije to, co zažilo, jak mu je. Může si tam vlastně i postavit nějakou situaci v který mu bude dobře, jak by jako to asi, tak chtělo mít a v podstatě z toho čerpá i nějakou naději, že to tak bejt může. A aa to, jak tam pracuje to podvědomí, tak tak aa se ten človíček z toho vlastně jako uzdravuje, jo? Aa samozřejmě to nějakým způsobem doprovázíme. Jsme tam s tím dítětem, ošetřujeme potom třeba aa nějaký i aa neverbální psychosomatický projevy. Tak třeba jako

nějak pomáháme uvolnit ty emoce. Ale jinak vlastně ten princip té práce na písku je je sebeúdržavnej. Tak tohle třeba používáme. Aaa teď teda aa využíváme i prvky spy terapie, takže jako i prostě prostřednictvím nějaký hry toho dítěte, kde ono si taky v tý hře nějak tu situaci zpracuje, tak aa ...tak prostě to pomáhá. Já nevím, jak bych to popsala. Na tohle je dobrá kolegyně. Jo? Já prostě s tím pracuju, ale v podstatě jako nějak jako tomu věřím. Že prostě když si tam ty děti něco postaví, čemu vlastně ani ony samy nerozumí, aa a nebo to popíšu: „*tak tady je domeček a tam tyhlety zvířátka bydlej a tak*“, takže prostě jako aa...Takhle to vypadá nějak aa prostě úplně jako ježiš marija, staví si tam domeček, že joo. Ale ono to něco prostě dělá. Já tomu věřím, že to prostě to dítě si fakt vybírá to něco, co ho nějak oslovuje, co potřebuje, co ho nějak symbolizuje a nemusí tomu ani ono rozumět, co to teda vlastně je, jo? Takže potom když se ty rodiče ptaj „a co teda na tom písku, co ste tam? Aha tak on tam postavil domeček? Aha, tak to chce asi nějaký domeček“. Ne takhle se to prostě nedá interpretovat! Maximálně se můžu toho dítěte ptát jako aa, jak třeba ono ten obrázek vidí a jestli třeba ví, co to může být za scénu a jestli to někdy ve svém životě aa takhle někde viděl nebo potkal. Tak prostě jenom tímhle způsobem. Jako aa nenavádíme dítě k tomu, aby tomu nějak porozumělo. Ono ví někde v tom podvědomí ví, a to podvědomí dělá přesně to, co tam jako uzdravuje tu bolest. Takže ten písek hodně. Noo. A ta hra. A to je asi to, co je těm dětem nejpřirozenější. A někdy si ty děti chtějí malovat, někdy prostě jen potřebujou, aby s nima někdo byl a aby je přijímal, joo? A aby jako pro někoho ty děti aaa....aby se cítili, že jsou pro toho člověka nějak hodnotný, že mají svojí cenu. Protože tím traumatem jsou strašně pošlapaný jejich hodnoty. Jejich vztah k sobě samejm. Aa jak se říká, že někdy potom se ty děti obviňujou z toho, že se ta situace stala, tak ony prostě potřebujú v tomhle pocítit, že ...že jsou hodný lásky, že se o ně někdo zajímá, že si jich váží, že jsou v něčem dobrý. Takže tyhle věci. Takže jenom bejt s tím dítětem a aa a nějak tam s ním prostě jako strávit ten čas a a plně se mu věnovat. Slyšet ho, vidět ho, aby to to dítě jako jenom cítilo, že tam fakt jsme jenom pro něj. A a to je taky způsob nebo forma, která léčí. Jo? Já nevím, jestli vám to k něčemu bude.

- **Jak postupujete při tomto druhu intervence?**

No většinou to...nebo vždycky to dítě doprovází někdo dospělý. Většinou jeden z rodičů. Takže my třeba aa už máme nějakou předběžnou informaci z toho OSPODU, ale aa spíš potřebujeme, aby nám ten člověk nejbližší tomu dítěti řekl, co se vlastně stalo. Jak ta situace tam proběhla. Jako takový ty základní věci k tomu. Takže vždycky tam je nějaký rozhovor s tím doprovodem toho dítěte. A aa buď to děláme tak, že si nejdřív zveme tyy...tyhlety doprovázející samotný. Protože někdy ten rozhovor s tím dospělým je poměrně dlouhý, tak aa...tak by tady to dítě bylo bezprizorní. A když jsou to malý děti, tak to ani dost dobře nejde. A je sice možný využít tu

hernu, kde my si sedneme s tím dospělým, povídáme si, a to dítě si tam hraje. Ale aa není to dobře, protože i ten dospělej tu situaci nějak prožívá a aaa ty projevy toho dospělýho můžou bejt pro to dítě zas ještě dál zatěžující. Takže... já třeba..já to dělám tak, že když to třeba jde, tak že si potřebuju popovídat nejdřív s tím dospělým. O co vlastně jde, co se děje, jestli už to někde řešili, jestli to dítě je v péči nějakýho jinýho odborníka jako v oblasti nějaký psychologický podpory, kde je to dítě navázaný. Takže...takže tohleto já si potřebuju nejdříve nějak asi zjistit aa pak teda aa na to další setkání třeba domluvený přichází už ...ten dospělej přivádí to dítě a aa já ještě většinou se těm dospělejům snažím nějak nabídnout, jak to tomu dítěti nějak jako vysvětlit. Aaa protože často ty rodiče řeknou „*a půjdeš k paní psychologce a tam jí řekneš všechno, co tě trápí*“. A aa to dítě, už sem jde chudák tímhletem nějak jako svázaný. Takže je spíš trošičku jako navádím, co říct, aby to dítě sem šlo bez nějakýho strachu a bez nějakýho úzkostnýho očekávání, co tady jako s nim ta paní psychologka bude dělat a a jestli mu nedá injekci, že jo? A jestli tam bude moct bejt ta maminka. Protože ty děti jsou opravdu tak zúzkostněný, že třeba... pak..pak jako se lepí na toho rodiče a nechtěj ani samy jít do tý pracovny. Takže to necháváme. To nelámeme přes koleno a opravdu jako jdeme po tom opatrně. A aa já třeba za sebe říkám „*jéé to je fajn, tak ty sis přišel tady semnou pohrát.*“ Jo? A takovymhle způsobem. A aa říkám, tak si ho vezmu do tý pracovny k tomu písku. A aa my teďka opravdu plánujeme zařizování dětský herničky pro play terapii. Takže už shromažďujeme různý hračky. Takže nechávám i to dítě vybrat. Jestli si chce něco stavět na písku nebo jestli si budeme hrát s něčím jiným, jo? A v podstatě navazujeme kontakt, jo? Přes tyhleto nějaký metody. Jo? A třeba mám moc hezkej zážitek, kdy prostě... aa sem chodí aa maminka se synem. Rodiče se velmi, velmi těžce rozváděli a aa.....hodně dlouho se jako nemohli nějak dohodnout. I tam byly takový záležitosti kolem dohadování se..a komu budou děti svěřeny do péče a jak bude nastavenej kontakt, jako dětí s rodičema. A aa jsou tam sourozenci, tak jedno dítě bylo ve střídavce a druhý v péči jednoho rodiče, takže i ti sourozenci měli ten vztah tímhletem jako ten jejich kontakt trošku tak jako narušenej, omezenej. A aaa to dítě, tohleto který sem chodí, tak jako aa v důsledku tý situace začalo mít nějaký psychosomatický, jako neurotický potíže. Takže..takže jako aa jeho to nějakým způsobem limitovalo v koncentraci pozornosti. A je to takovej kluk, kterej právě je takovej staženej a aa byli tady dvakrát aaa on se tak jako...tak jako opravdu sedí v tý herně a teď se na tu maminku tak jako lepí a aaa když aaa se přiblížim a začnu s nim komunikovat, tak prostě se mu jako nechce. A moc nemluví, jednoslovně. Tak sme včera...to zas jako je už natolik velkej..nebo jako..dokáže to, dokáže to. Nevim jestli to je o věku, ale dokáže to..když jsem říkala: „*Tak co, jdeme si zase hrát?*“ Protože sme si už jednou hráli na písku, tak to že jako joo. A ..on prostě,

tak jako u toho písku..taky jako ostýchavej...aa aaa strašně jako potřebuje si ten písek tak jako jenom zpracovávat. Ani tam nechce nic moc stavět, ale už jenom prostě to, jak si tam prostě ty ruce zasypával a jak tam zahrabával různé ty předměty, tak mu to dovolilo, že najednou, aniž bych se na něco ptala, my začal vyprávět nějaký věci. Úplně, úplně a najednou prostě tvář povolila a usmíval se. A byl naprosto, naprosto uvolněnej, takže jako...pravda je, že sme si nepovídali o ničem jako co se dělo. Třeba o jeho konkrétních jako nějakých projevech, který dělal nebo to. Ale prostě ano. Vždycky je nejdůležitější jako vybudovat si ten vztah a tu důvěru, jo? Aa v podstatě v tý aa terapeutický, psychoterapeutický práci je především nejpodstatnější ten vztah. Ten tam léčí. Jo? Takže jsem včera měla radost, že se nám jako podařilo ten kontakt už takhle jako navázat. Že jako začal bejt opravdu velmi, velmi uvolněnej a spontánní. Jo? Takže jako třeba jen takhle malé krůčky se dějou, takže se opravdu to léčení toho nějakýho toho traumatu z jakéhokoliv druhu násilí nebo zážitku z násilí v nejbližším okolí, tak se prostě musí jít tím tempem toho dítětem. Toho kam ono nás pustí, co nám jako dovolí. Proto si netroufnu říct jako...ona už to potom není krizová intervence, že jo? Ale je to pomoc v krizové situaci aaa a ta už je prostě nějak dlouhodobá. Krizová intervence je jednorázová, ale pak třeba ta pomoc v tý krizi trvá neomezeně dlouho nebo do tý doby, dokud prostě aa ty klienti neřeknou „už to zvládnem“, „už si s tím víme rady, už se cítíme tak, že víme, že máme tu sílu jako teď už s tím dělat něco sami“ O krizovou intervenci jde asi jako ve chvíli, kdy se opravdu jako něco stane. Aa krizová intervence. Aa opravdu při ztrátě. Nebo třeba krizová intervence co já sem třeba zažila..oni to většinou dělají děvčata..ale já si teď nevzpomenu na nic jinýho, kromě toho, kdy prostě jsem tady ještě...ještě...no už ho víceméně nemám v péči...aaa stala se tragédie. Při letní dovolený aa kdy aa kdy prostě aaa....mu..dítěti zemřel velmi, velmi blízkéj příbuznej a to tak, že byli v tu chvíli ve fyzickym kontaktu. Aaaa....takže,takže ty přijeli okamžitě pár dní poté, co se tohleto stalo a tam to byla opravdu v tu chvíli jako jenom aa..nějak pomoc dítěti ošetřit to, že aa že prostě to, co ono tam v tu chvíli aaa dělalo, že dělalo úplně, úplně nejlíp co mohlo. Že prostě jao opravdu aa....opravdu se zachovalo úžasně statečně, jo? Takže opravdu spíš mu dát takovýhle zpětný vazby jako aaa...byl to chlapeček a on o tom vyprávěl docela...prostě on to potřeboval. On to ze sebe hned vyrazil. Že, že mu tam umřel. Ten příbuznej. Aaa začal okamžitě jako popisovat jako co on v tu chvíli dělal, jo? A on dělal přesně ty věci, který byly potřeba, aby dělal, takže sme si spíš říkali: „A jaks to dělal? Jo? Aha a co ještě si děla?“ Aby on prostě aa jako opravdu nějak si zvědomil, že prostě opravdu dělal samý, samý dobrý věci. A jaký dělal. A k čemu to bylo dobrý. Aby pro něj to bylo jako dobrý, jo? Aby on si v tom opravdu moh jako říci, že jako ano. Udělal jsem to, co sem moh a víc sem prostě nemoh. A bylo to důležitý to, co sem dělal. Jo? Tak třeba tohleto. Ale to nebylo žádný jako

domácí násilí. To jenom říkám. Protože když je tam to domácí násilí, tak to většinou trvá nějakou dobu. A...já sem třeba neměla případ, že by sem přišlo nějak to dítě úplně zhroucený, aby bylo v takovém kritickém stavu, že prostě jako by tam bylo potřeba udělat nějaký jenom zásah. Protože to většinou trvá už dlouho, tak většinou to rovnou domlouváme jako dlouhodobější práci. Je to vlastně pomoc tomu dítěti, které je v nějaké krizové situaci. Noo.

- **Jaké znalosti a dovednosti má mít krizový intervent?**

...No...aaa jednak by měl mít ty odborný dovednosti.... Což získá nějakým vzděláním. Jak teoretickým, tak teda i nějakými terapeutickými výcviky. A co by ještě měl mít za dovednosti? To asi schopnost nějak empatie, schopnost naslouchat. Podle mě to je o jako schopnost aa jako přijímat...nehodnotit. Nebo hodnotit jako aaa ...Nehodnotit. Co jsem tím chtěla, co tím myslím...jako aa...Já nevím, jestli jako tomu dítěti jako asi jako můžu říct... nemůžu říct „*To je hroznej člověk, ten tvůj strejda, když ti tohle dělal.*“ Jo? Ale hodnotit toho člověka, ale hodnotit určitě je ho chování. Takhle, jo? Nehodnotit člověka. To prostě jako oddělit. Oddělit jeho chování od toho člověka samýho. Takže v tomhle smyslu jsem myslela hodnotit. Jinak to dítě jako určitě musí slyšet jako: „*To, co se ti dělo, to je ošklivý, to je špatný aa to prostě není v pořádku.*“ Takže empatie, naslouchání....aa ..přijetí toho človíčka, kterej má... se vším prostě, jo? Co ještě? Jako já nevím. Já sem nad tím nikdy nepřemýšlela. Nevím jestli to všechno umím. Jako myslím si, že v tomhle to jako člověk musí taky aaa bejt sám jako nějak zdravej. Jo? Aaaa. Mít, mít to prostě nějak sám se sebou srovnaný a aaa a znát taky svoje nějaký limity, protože když je nebudu znát, tak tomu klientovi budu ubližovat. Jo?Tak jako mít sama vyřešený nějaký svoje osobní záležitosti do té míry, abych prostě je tam nevnášela. A nebo prostě umět říct tadyhle jako aaa mě to nějakým způsobem rezonuje s něčím mým. Aaa a pak tyhle věci jako se daj zpracovat při supervizní nějakoo práci. No aa a nebo říct jako: „*Hele radši, radši to vemte někdo jinej.*“ Jo? Takže mít tenhleto náhled i na sebe. Jo? Nějak mít tu sebereflexi toho, jako, co to taky jako dělá ve mně, když se tam ty věci dovidám. A jestli jako v tom můžu zůstat. Zůstat jako plně pro toho člověka. Jo? Tak to mě napadá. Ale říkám. Nevím, jestli to sama všechno umím.

- **Čeho by se tento pracovník měl vyvarovat při kontaktu s těmito dětmi?**

Nehodnotit jako toho člověka. Chování nebo projev určitě můžu.....Čeho bych se měla vyvarovat?No přemýšlím o tom....Nevím, jestli s nim jako.... No určitě zas taky jako nemůžu..nemůžu tomu dítěti říkat jako ...aaaa...Nemyslím si, že bych mu měla dávat návod, jak se..jak se má chovat. Udělej tohle a tohle a bude ti dobře. To si myslím, že nemůže fungovat. A aaa spíš jde o to, mu nabízet, aby hledali sami jako. Takže určitě....určitě tohleto. Neříkat jako ty musíš nebo dělej tohle.....Aaa to co obecně jako. Když už teda nějaký recepty, tak spíš

jako aaaav takovym tom pozitivním modu. „*Nedělej tohle, ale co ještě můžeš udělat? Můžeš udělat třeba tohleto?*“ Takže spíš jako aaa spíš jako jít aaa nedělat, že prostě..nedělej udělej, ale Taky asi jako nějak nehodnotit to dítě. V tom negativním. „*To není dobře, cos udělal.*“ To bych asi taky nikdy dítěti neřekla. Protože jako to dítě v tu chvíli dělá, co může, že jo? ..Takže určitě, určitě tohleto nee. ... Asi bych jako aaa určitě, určitě taky jako nějak neřekla: „*To ten tvůj táta, to je teda hroznej člověk.*“ Jo? Takže ani takhle.

- **Co Vám nejčastěji tuto práci komplikuje?**

Co tu práci komplikuje? To že když se to dostane policajtům, že to strašně dlouho trvá.... Že prostě strašně dlouho jako aaa... Ty oběti, třeba když už to jsou takový jako...třeba ty starší, ty dospívající, tak aaa ony strašně potřebují jako aaa... slyšet, že...jednak jako potřebují slyšet, že to opravdu někdo oficiálně potvrdí, že se k nim ten člověk choval opravdu špatněa potřebují taky..aa slyšet, že taky za to dostane nějaký trest. Jo? Prostě potřebují vědět, že už to všechno je na konci. Protože aaa třeba aaa...i tahleta dívka jako..to furt není uzavřený. Jo? Nebo ještě jsem měl aaa holčičku, která taky byla obětí sexuálního aaa trestného činu a byla to malá holka. Asi šestiletá. Aaa a prostě aa bylo to v blízkém okolí, v rodinném okolí, kerý teda ještě velmi blízce bydleli. Takže se jako prostě obět a ten původce jako aa mohli potkávat, joo? Aaa...a staršně dlouho to trvalo. Než to vyšetřili, než prostě se to někam dostalo...k tomu nějakému jednání. Aaa tak jako to bylo složité a ta rodina furt...ono se to týká pak celý rodiny... že je furt v nějakém neklidu a obrovským napětím, a to bych řekla, že to komplikuje to léčení. To léčení toho vlastního traumatu, protože ono to furt jako nemá vlastní konce. Noo Ono se furt neví. Tak to bych řekla, že je nějaká komplikace. Že prostě jako tyhle věci aa trvají na můj vkus příliš dlouho. Protože to je o měsících. Jo? Aa já nevim, jestli se to dá nějak jako aaa urychlit, noo. Co to komplikuje? No někdy prostě jako aaa ten systém je někde někdy nějak špatnej, takže třeba...a nemělo by..dochází k opakovaným výsledkům těch obětí dětských. Jo? Nemělo by, ale ne všude, a ne vždy se to jako daří. Jo? Takže ty děti jsou tím v podstatě znovu traumatizovaný. Jak ty výsledky jsou poměrně náročný, a navíc je to že joo staršně složitá situace, že jo? Kdy to dítě tam má jít a aaa říkat jako, co se mu stalo. A oni se pak opravdu vyptávají u těch sexuálních na absolutní podrobnosti, že joo? I když teda maj na to to zařízení, maj tam tu místnost jako hernu a maj tam ty pomůcky. Nicméně je to náročný, noo. A když se tohleto neudělá hned, jednorázově, tak se to potom opakuje, a to si myslím, že je to taky velký problém. Protože se to pak prohlubuje prostě to trauma. No tak to mě k tomu napadá, co mně komplikuje. Nebo co nám to může komplikovat. Někdy říkám..někdy je ten systém v tom jako tak nějak blbě nastavenej, blbě připravenej. A že to dlouho trvá, než se objeví vůbec jako...Když to jde přes ten systém, tak to trvá hrozně dlouho, než se to dítě vůbec do nějaký

péče dostane. Než vůbec se...ono jako někdy dlouho trvá, než se na to násilí přijde, že jo? No. A i třeba si říkám aa, když teda máme ten institut vykázání, že třeba jako taky jako v tu chvíli aaa by někdo těm lidem měl říct „*Joo vy máte děti, tak jako běžte s nima. Běžte s nima hned.*“ Prostě tohleto se tady stalo. Už jenom to, že tam ty policajti příjdou do toho bytu, třeba.. někdy v noci, že jo. Oni příjdou, že jo. Jsou teda oblečení. Tak pro to dítě je to určitě traumatická zkušenost, joo. A někdo se s tím srovná. Velmi rychle, ale myslím si, že tohle bychom měli se snažit nějak podchytit. Protože ty děti maj z toho zážitky a můžou se někdy projevit. Jo? Takže to mě napadá, že někdy ten systém je bohužel takovej těžkopádněj. Aaa aa ten stát tam nějak konzervuje. Tak to mě k tomu napadá. Jinak jako aa asi, asi pokud jde o rodiče, tak co já potkávám, tak pokud ty děti se s něčím takovým potkaj, tak ty rodiče jako aa k tomunejsou, nejsou jako nějak hluchý a snažej se to nějak řešit a pomáhat v tom. Právě ty jak tady byli s tou malou holčičkou, tak ty byli úžasný, prostě. Někdo už jako přirozeně jako aaa nějak dělá takový ty uzdravný věci. Protože to tak prostě jako má a aa tam jako ta rodina..ty vztahy byly jako hodně, hodně silný. Noo. A pak jsou jako takový ty panikáři, který prostě..noo.. Ale říkám, jý jsem se asi potkala emmm...s tím, že jako byli v tomhleto nápomocný, a ještě je jedna kategorie, která sem chodí.... A to je, to je asi jako docela fenomén týhle...nebo takhle to třeba říkaj ti OSPOĎÁCI a nebo i ti policajti, že prostě jako aaa v těch bojích rozvodovejch, tak aa...tak prostě jak spolu bojujou, tak jeden či druhej prostě využívaj potom různý aa...různý metody aa jak zvítězit. A aa tyhleto věci se tak jako mění v čase, co třeba v určitou dobu se používá nebo zneužívá. Takže..takže nevím jestli teď, ale anoo to tady potkáváme aa kdy prostě aa...a dělaj tohleto většinou maminky, kdy prostě označí otce za pachatele sexuálního násilí na jejich dítěti. Aa a teď se to vyšetřuje, že joo. A ty matky strašně potřebujou, strašně potřebujou, aby jako aa se potvrdila vina toho otce. Takže ty moc tomu jako nepomáhaj, jo. Pokud by dítě mělo prostě ten takovejhle zážitek mít, tak naopak jako bych řekla, že ty mámy v tom dělají zle. Protože oni potřebujou teďka.... No tak jako tak to tady tak jako máme. A ono někdy stačí, že jenom, že pak i tyhleto mámy páchaj násilí na těch dětech v tom smyslu, že právě dehonestujou toho otce. A aa obviňujou ho, když ne zrovna ze sexuálního zneužizí, tak aaa ze špatný péče. A nedávání léků a nerespektování léčebnýho režimu. A já už vidim, to je prostě násilí na tom dítěti. Jo? Ale s takovouhle maminkou nebo někdy to dělaj zase tohle tatínkové. Že nevidí jako tu péči a nebo pak tam příjdou ti nový partneři, že joo. „*A on ten její prostě tam s tím mým dítětem špatně zachází.*“ Takže ty, ty tak nějak tu situaci toho dítěte zhoršujou. A příjsou s tím, že chtěj, abychom tomu dítěti pomohli, ale tam je to o práci hodně potom s tím dospělým.

- **S kým (jakými organizacemi) spolupracujete?**

No my máme pověření k sociálně-právní ochraně dětí. My jako tady my pracovníci. Takže my z tohotoletoho..aa z týhle pozice jsme aa máme oznamovací povinnost. Takže pak jako my musíme spolupracovat s tím OSPODem. Těm my prostě musíme jako kdyžtak oznámit, když ne na policii nebo na státní zastupitelství, tak musíme oznamovat. Když jsou to klienti, kteří k nám přichází jako z agendy aa OSPOĎÁCKÝ, tak velmi často aa musíme, musíme o tý spolupráci s rodinou poskytovat zprávy tomu OSPODu. To jsme povinní. A emm jsme povinní poskytovat zprávy soudům. Takže nemám to tak...s těmi OSPOĎÁKY spolupracujem přímo, protože aa my, když oni maj nějakou rodinu, kde maj nějakou obtíž ti lidi a jsou teda v péči OSPODu, tak my zveme ty OSPOĎÁKY sem. Aby přišli sem a abysme společně s tou rodinou nebo teda rodiči, do tohotole nevtahujeme ty děti, a s těmi OSPOĎÁKY s těmi klíčovými pracovníky tam vlastně dohodli, jaká ta spolupráce bude, o čem bude, co bude smyslem, co bude cílem. Jo? Takže v tomhleto s těmi OSPOĎÁKY, teda aspoň s těma H. nebo B., který jsou nejbliž aa sem tam sem přijede někdo z okolí. Teď tady byly ženský z P., tak s nima spolupracujeme na přímo. Chodíme na OSPOD na případové konference. Když oni pořádají a my máme v péči tu rodinu. Tímhle způsobem my spolupracujem s OSPODem. S tou policií... a aaa s tím soudem už jenom víceméně přes ty zprávy, jo? To není jako aaa že bychom se nějak potkávali. Protože teda máme i program pro emm práci s agresí, tak spolupracujeme i s teda kurátory, že joo. Aaa s tou probačkou, jo? Takže i tohleto, protože třeba do toho programu s agresí chodí i někteří rodiče, kteří páchali aa násilí na svých dětech. Takže oni chodí do nějakáho toho skupinovýho programu. Aaa v tomhleto smyslu pak jako aa...to se děje to zařazení do toho programu i přes tu probačku. Jo? Není to jenom pro někoho, kdo byl už propuštěn z výkonu trestu, ale je to pro ty, který právě..pokud budou do toho programu docházet, pracovat na sobě, tak aa tomu trestu vlastně nějak se aa vyhnou nebo nebudou muset si jít sednout. Jo? Maj třeba šanci na nějakěj..na nějakěj jinej ten trest, jo? Takže s probačkou spolupracujeme. Aaaaaa velmi často nám posílá klienty ...ostatní psychologové, samozřejmě. Kteří prostě jako se nevěnujou jako aa práci s traumatem a i aaa teda sem aa přichází klienti aa, který doporučují psychiatři nebo klinický psychologové tady z fakultky. A nebo i teda pediatři, když tam maj ty maminky s těma dětma na nějakějch těch kontrolách. Tak si s nima i nějak povídaj. Takže i s těmi. Školky mateřský občas, jo? Že prostě aaa.....když máme nějakýho klienta, tak že třeba i ten kontakt s tou mateřskou školkou... když je ve školkovým věku, tak i ten kontakt s tou mateřskou školkou jako třeba nějakým způsobem navážeme. Ale aa není to jako že by to bylo pravidlo. To jsou výjimečný věci. Vzpomínám si aaa kolegyně..měla v péči holčičku aa.. tam se taky stala taková...Rodiče samozřejmě rozejítí, a ještě mezi nima situace

byla velmi vážná a aaa a mělo tam být nějaké násilí aaa emmm ta holčička odmítala kontakt s tatínkem, tak tady byly asistovaný kontakty. A aa tam třeba jako byla kolegyně i v tý školce se s těma učitelkama bavit o tý holčičce. I teda nějaký aaa ty jejich aa zkušenosti, poznatky pak třeba byly dobrý do tý spolupráce, jo? Nemam pocit, že bych někde s nějakou školou vyloženě. Asi ani nee. Jo? Protože v těch školách se většinou věnujou jen těm výchovnejm záležitostem, takže to jsem ani moc sem nejde. Takže OSPOD, soud, policie. Aaa státní zastupitelství. Dokonce to jsem tady asistovali kontakty, kdy byly děti týraný matkou. Aaa když teda zrušili zákaz styku, tak ..nebo my jsme spíš na přání dětí o to usilovali, aby se teda tady mohli s maminkou asistovaně stýkat. Tak sem chodil i teda..tak to musel povolit i státní zástupce, takže nějak jako i tohle se vyskytne. Ale gró je na OSPODU a aa ty soudy, kdyžtak.

- **Každá životní krize je považována za jakýsi zlomový bod, ve kterém se rozhodne, jestli půjde o změnu k lepšímu či horšímu. Dokážete říct, v čem jsou podle Vás tyto děti silnější či schopnější právě díky tomu, že si prošly domácím násilím?**

Noo já myslím, že krize tomu dítěti může pomoc jenom tehdy, jestli je to dobře zpracovaný. Když to dítě nemá šanci nějakou takovouhle krizi v dětském věku dobře zpracovat, tak se to na něm odrazí negativně, někdy.. v budoucnosti. A musí to potom zpracovávat. Jo? Ale emm asi když se dobře zpracuje, tak může...může ta práce, nevím jestli ta krize, ale spíš ta práce nabídnout tomu dítěti nějakou vědomost ooo jeho kompetencích, o jeho zdrojích. Aaa a emm to ne ta krize samotná. To fakt až ta práce, že prostě jako aa to dítě třeba aa v dalších krizích jako aa si s tím líp poradí. Protože bude mít tuhle vědomost o sobě, že má ..že má nějaký ty zdroje, který mu v tom vlastně můžou pomoci. Jo? Ale jako já si nemyslím, že..ono i u toho dospělého člověka jde strašně o to, jak si to prostě zpracuje tu krizi. A zase jako je to o tom po tom..haha o tom po tom...aaa do jaký míry vopravdu aaa ten člověk umí ty zdroje v sobě si nalýzt a využít je. Jo? A někdo to zvládne třeba bez cizí pomoci. Ale i ty dospělý potom jako hledaj..hledaj tu pomoc v nějaký krizový situaci. Aaa protože sami to prostě ze sebe nevydoloujou. Sami se z toho zhroutěj. Noo. Takže, takže já si nemyslím, že krize jako taková ehemmehm může něco jako pozitivního. Spíš jde..spíš jde o to, že ten člověk jako aa v důsledku tý krize v sobě najde nebo nenajde ..buď sám nebo s něčí pomocí aa nějakej způsob, jak další krizový situace zvládat. Jo? Ale myslím si, že vzhledem k tomu, že to dítě aa má jako ...je na určitém stupni vývoje a a má zatím omezenej repertuár toho, jak..jak ty situace nějak uchopit a zvládnout. Takže jako aa když když v tom to dítě zůstane samo, tak...a nebo není dobře jako z tý krize vyvedený, tak si myslím, že mu to jenom jako poškodí. Že dítě to nemůže.. jako jenom sama ta krize někam k něčemu posunout. Jo? A aspoň ne třeba jako aa v nějakym tom nižším věku. Možná že potom už dospívající člověk, kterej opravdu už má zralí všechny ty funkce a

má taky nějaký zkušenosti. Ono jde i o tohleto, že jo. Takže prostě pak už aa si může říct: „Ježíš Marja, vždyť je tolika lidí, který v dětství zažívali na sobě násilí a jdou potom do toho dospělýho života jako rodiče s tím..., že přesně vědí, co nechtějí dělat. Jo? Když tohleto zažili, maj tu zkušenost s tím, tak jako opravdu část se rozhodne, že prostě takhle teda ne. A dokážou to. Jo? A pak jsou ty jedinci, který jako jsou tím tak zasaženi, že prostě opakují ten vzorec furt stejně. No. Takže fakt jako si nemyslím, že jenom to, že prožijou nějakou krizi..že mě někam posune.... ale to jako emm jak k tý krizi přistoupím. Buď na to mám sama a nebo potřebuju něčí pomoc, že jo. Takže buď když se někde při vaření spálím, tak jako už mám natolik..na tolik sem kompetentí, že si řeknu: „*Aha, tak si to tady nějak ošetřím.*“ A nebo si řeknu: „*Aha a to už je abych šla někam.*“ Tak to už je potom na každym. Jako tak ono ... Já nevím, tak ono to je asi v tý historický zkušenosti lidstva. Že vždycky nějaký ty změny se dějou přes nějaký ty revoluce, dejme tomu. Nebo přes ty krize. To je pravda, jo? Ale jako určitě, určitě si nemyslím, že to zařídí jenom ta krize. Jo? Že prostě naopak ta krize aa podnítl nějaký lidi k nějakýmu konání a teprve to konání lidí je to, co udělá tu změnu. Ty dějiny lidstva jsou dějinama revolucí, že jo?

- **Jak si myslíte, že bude vypadat život těchto dětí v budoucnosti?**

No já si myslím, že když děti prožijou jako násilí, že to hodně může emmm....že to strašně poznamená jejich, jejich vlastní sebehodnocení, sebeobraz. Že jim to prostě nadělá paseku ...aa ve vnímání vlastní ceny. Že prostě jim to strašně moc může aa zasáhnout ...do sebeúcty. Takže opravdu tihleti lidi.. když to fakt není zpracovaný, tak můžou mít potom spousty problémů, na co se člověk podívá. Jo? Oni nemusí být úspěšní jako partneři. Oni nemusí být úspěšní jako zaměstnanci. Aa oni prostě aa nežijou nějaký spokojenej život. Plácaj se od ničeho k ničemu. Protože, protože někde jim někdo pošlapal sebeúctu. Takže buď nemaj žádný sebevědomí neboaa maj mizerný sebevědomí, který se buď demonstruje tím, že jsou absolutně submisivní a nechaj sebou vláčet, neříděj si ten život. A nebo jsou potom jako to ti, kteří z toho...z tý osobní nejistoty se stanou opravdu jako aa agresorama, uzurpátorama, necitama aa, který potom prostě jako nemaj slitování. Jo? Takže já si myslím, že tohle jako je záležitost tý krize, toho traumatu. Že jim to strašně změní pohled na sebe sama. Že to, co by se mohlo rozvíjet zdravě, vlastně je nemocný. Si pak strašně těžko ty lidi hledaj místo v životě. Takže jako to asi může celý život poznamenat.

- **Jaká rizika a pozitiva vnímáte u těchto dětí do budoucna?**

Noo jako to je zase o tom, že prostě si jako ten člověk nějak buď vědomě nebo možná nevědomě...u těch dětí určitě nevědomě.. si řekne, tak jako to sem zvládnul jako, to sem dobře vyřešil a aaa žije se jim prostě úplně jinak. Jo? Protože si věří. A nebo ví, že prostě jako to třeba

aa nedá na první dobrou, což třeba ty lidi s tím nízkým sebevědomím prostě aaa, když se to nepovede hned, tak to hoděj flintu do žita, že jo? Ale tenhle člověk třeba jako ví, že to není jednoduchý a že to bude chvílku trvat a že když se to nepovede jednou, tak že půjde po druhý. Nebo bude hledat nějakou jinou cestu, jo? Ale má v sobě zažitý, že někde něco zvládnul. Že někde něco udělal ... a bylo mu líp. Jo? Tak asi tak.

- **Napadá Vás něco, co je ještě potřeba k tomuto tématu sdělit?**

Emm ... Hlavně že musí bejt včasná. ... Včasná aa ... A že joo si myslím, že aa krizovou intervencí jako aa můžou dítěti opravdu poskytnout aa i ti nejbližší, pokud jako aa oni sami v sobě mají dost nějaký síly, aby to zvládli. Protože říkám, ty rodiče ty holčičky prostě ty ... ty jeli úžasně. Noo. Jsem tam jsem na ničem nedělala. Jenom jsem je podporovala, ty rodiče. Jo? Takže ... Jo? Ježíš Maria! Sakra! Dítě mi spadne z kola, tak jako máma musím takovou krizovou situaci zvládnout. Tak jako takhle sem to myslela. Že v podstatě jako pomoc z krize aa můžou člověku aa může člověku spousta lidí, jenom prostě jako aa to musej bejt ty lidi, který aa jako se z toho sami nesložej. Že joo. Že si dítě na tom kole rozbije koleno a já tam začnu: „eeeeee“, tak jak mu pomůžu? Ještě to zhorším. Že jo? Takže určitě je spousta lidí, kteří jsou schopni i bez odborného vzdělání v té krizi tomu konkrétnímu člověku pomoc. Nicméně aaa ... musí to přijít včas. No to mě k tomu napadá.

Konkrétní kazuistika

Byl to ... sedmiletý chlapec ... aa ... s desetiletým bratrem. Kompletní rodina. Aa žijící na vesnici. Aa ... kde probíhali aa častý, vzhledem k nedaleké vzdálenosti bydlišť, probíhaly velmi častý kontakty s širší rodinou. S bratrem otce. A tam v rodině otcového bratra aaa žil dospívající kluk. Pravděpodobně s nějakým mentálním omezením. S nějakým intelektovým teda aa omezením. A rodina tohotodletoho sedmiletého kluka sem přijela ve chvíli, kdy ten jejich sedmiletý syn .. přiběhl domů s pláčem, že ehm ehm ehm ..., že někde na pozemku ho tenhleten dospívající nutil k sexu. A aa ten kluk ... A přijeli s tím, že prostě ten klu, ten jejich syn aaa strašně plakal. Od té chvíle, že se od nich nechtěl hnout. Že se bál na ten pozemek vůbec jít, kde si jindy běžně hrál. Takže prostě nedokázal tam na ten pozemek vůbec vylízt. Měl problém tam tam jít i v doprovodu rodičů. Takže se víceméně schovával v baráku. A eee aa stále se aa ... aa jako hodně o tom chtěl mluvit. Především s maminkou. Jo? Takže oni přijeli s tím, že vidí, že ten kluk prostě jako aa ... jednak, že se mu tohle stalo. Což ta rodina jako těžce nesla. Aa tak jako dělali opatření. Přerušili totálně kontakty s tou rodinou toho bratra. Aaa ... vopravdu to dítě doprovázeli na každým kroku a opravdu to jako dělali sami prostě aa ... ehm.

Samozřejmě to oznámili na policii a .. emmmm a v podstatě tomu dítěti aa ta maminka poskytovala ten prostor, aby jí to dítě to mohlo říkat. Tak jako byla na tohle trpělivá a unášela to. Takže ten chlapeček jí to opravdu jako opakovaně nějak říkal. Zjistili postupně že to vlastně nebylo poprvé, že se to stalo už někdy před nedávnou minulostí. Nicméně že v tu chvíli jako to to dítě neřeklo. Řeklo to až teď podruhé, kdy přiběhlo domů s tím pláčem. No. Takže takováhle situace. Aaa samozřejmě to dítě tam mělo jít na výslech na policii a aa a i rodiče museli dávat svědeckou výpověď. No. A tak jako tady byli asi 4x. S tím, že aa ... ten chlapeček dostal jakoo možnost s tím, že jestli chce o tom nějak mluvit, tak o tom trošku jako letmo, jinak o tom nemluvil. Takže hodně to bylo spíš o práci s těma rodičema. Tak a teď jako nevím jak je to teď. Už sem nejezdí. Nicméně mám informaci, teď kolem Vánoc, že jsou v pořádku, že .. že .. že je kluk už jako zkonzolidovanej. Ona se potom aa hodně projevovalo .. ta jeho úzkost i v tom, že se strašně aa často chodil ptát těch rodičů, jestli když...byl nerozhodnej. Chodil se ujišťovat, jestli to jeho rozhodnutí je v pořádku. Jo? Pořád potřeboval to jako ... „*Když tohle dělám, dělám to dobře jako?*“ Já sem jako tohleto ještě nevěděla a jak tady máme toho medvěda, tak se mu strašně ten medvěd líbil. A já prostě sem nějak jako nabídla, jestli teda teďka ten medvěd nějak jako pomáhal, tak jestli si ho chce půjčit. Jestli si ho chce odvézt domů. Byli mimo Hradecký. A já sem tomu dítěti způsobila takovou potíže, protože on se nemohl rozhodnout. Jestli ho chce nebo ho nechce. Jestli to jako bude dobře, když si ho vezme nebo to nebude dobře. Tak jsme to ukončili tím, že jsme to rozhodli za něj. Jo? Takže takovýhle on měl potíže potom. Když už teda přestal plakat...Měl období, kdy prostě jako říkal doma: „*Já si potřebuju .. ted'si potřebuju zakřičet.*“ Tak jako joo rodiče rozumně v tom říkali: „*Jooo, tak ted' křič.*“ Pak měl období, kdy aa to potřeboval vybuchat ze sebe. Jo? A to už sem tak jako říkala, jestli to je opravdu v pořádku. Aaa ten starší brácha mu sloužil jako boxovací pytel. On se mu prostě v tomhletem jako aaa nabídl prostě tak pojď, tak si můžeš bouchnout do mě. Tak to jsme tak nějak řešili, jestli to je to pravý. Jestli by to nešlo nějak jinak. Že to je v pořádku. Že když to je ještě tak užasný, že když to dítě samo dokáže říct: „*Já potřebuju křičet, protože když budu křičet, tak mi bude líp. Nebo když do něčeho bouchnu, tak mi bude taky líp.*“ Protože tam jde o to, že my se velmi často ... my se zlobíme na ty lidi, když nám šlápnou na to naše já. Jo? Tak je strašně důležitý, aby jako tyhle oběti jako slyšeli: „*To máte právo se zlobit. To je přece v pořádku. Jestliže vám zasáhnul do třídletých vašich hodnot.*“ Protože to trauma je pošlapání nějakých hodnot. Tak jestliže on vám ta takhle prostě jako ublížil v tom, tak máte právo se na něj zlobit. To je v pořádku. Možná by bylo špatně, kdybyste se nezlobili. To by asi jako bylo zvláštní. Takže je tam aa v tom ta podpora průchodu těch emocí. Jo? A aaa to spíš jako pro ty rodiče, že jo. Ta informace: „*To je v pořádku, když to dítě ty emoce projevuje. Podporujte to.* Jo? Ať si

to dítě uvědomí jako: „Jo mám ten vztek a mám ho oprávněně a je to v pořádku, že ten vztek mám.“ Jo? A aa když se jim dovolí, ten vztek uvolnit někde teda ... přijatelným způsobem, tak jediné dobře. Jo? Aaa. Zas. Pláče. Tak ptát se jako co ten plá znamená. Nee proč pláčeš. Jo? Ale o to znamená. A o čem jsou ty slzy. A jako nějak prostě rozkřejt to, jestli nepláče vzteky. Jestli ho něco nebolí. Aaa jestli nepláče bolestí nebo jestli nepláče, protože aaa se něčím trápí. Jako psychicky. Noo. Takže tohleto jsme nějak jako spolu procházeli. Že vlastně tam bylo to odžívání těch emocí. Aaa který asi jako aa vedlo k tomu, že aa vopravdu ten kluk pak zase mohl začít prožívat nějakou veselost a nějakou radost. A takovou jako chuť nějaký ty věci zase dělat. Ty, který mu ten zážitek prostě vzal. Kdy on opravdu nebyl v jeden čas schopnej si běžně hrát a bylo to o tom obrovským napětí. Potřeboval o tom mluvit, potreboval křičet, potreboval do něčeho bouchat. Jo? Tak prostě jako když tohleto ty rodiče umožnili odžívat, tak aa on potom si zase začal normálně s tím bráchou hrát. A aa protože to bylo přes letní období, tak oni byli užasný. Oni furt někde jezdili. Takže si užili ty výlety. Prostě jako mohl tam s nima v tom bejt. Protože zvládli... oni zvládli prostě tyhleto věci. Jo? Takže teď by měli bejt v pořádku.

- **Kdo byl pachatelem? Jak se k tomu stavěl druhý z rodičů?**

Oni prostě v tomhleto jako dokázali aa svoje pocity... odžít tak, aby to nebylo na úkor dítěte. Jo? Oni ... Ten tatínek byl úžasnej. On byl strašně milující táta. Jo? A opravdu jako. A eemm aa ... byl to takovej pořez. A on prostě říkal ... no jako kdyby si jako opravdu nedomyslel v tu chvíli, co by to přineslo, že prostě by to šel vyřídit ručně. Jo? Ale našel si nějaký způsob, nějaký ventil, kterej prostě aaa neovlivnil ty děti. Jo? Ona to byla darda i pro toho staršího, že jo. Celá ta rodinná situace. Prostě to je systém a tam je to provázaný. A oni ještě opravdu jako na těsno. Tak aa prostě oni jako ty svoje emoce dokázali asi si sdílet spolu ti dospělý a nezatěžovali tím ty děti. Jo? Takže kdyžtak něco pustili tady. Tak jsme si povídali tady o těch jejich emocích. Ale oni prostě jako se věnovali jenom tomu, aby to dítě mělo ten prostor a nezatěžovali ho. Tak v tom byli užasný. Jo? Hledali i cesty, jak prostě ... to dítě nechápalo, jak se mu to stalo. Jenom to bylo něco, co nechtělo. Co v něm vyvolávalo hodně nepříjemný pocity, strach. Aaa a tak jako hledali způsob, jak vysvětlit, co se to dělo. A já to ani neznám a oni věděli, že je nějaký pořad pro děti. Nevim na kerym programu. Kde prostě se právě zabývali nějakou aa pomocí dětem v nějakých takovýchle situacích. Nebo jak se můžou zachovat v určitý situaci ohrožení, jo. Tak prostě nějak to s těma dětma sdíleli, dívali se na to, komentovali to nějak. Společně si o tom povídali. Takže takhle to tam prostě čistili u toho kluka.

- **Jak dlouho bylo dítě obětí domácího násilí, než se na to přišlo?**

No přišlo se na to aa v průběhu vlastně ... jako stalo se to asi 2x během 14 dnů, že jo. Takže jako první, co se jako dělo, tak aa to nevěděli. Ale podruhé už ten kluk takhle nějak jako jak to

pro něj bylo asi děsivý ... protože on se musel tomu agresorovi nějak aa ... prostě použil nějaký ... prostě musel se mu dostat z rukou. Takže nějak jako zvolil nějaký mechanismus, který jako zafungoval a on uniknul. Takže, takže příběh domů takhle strašně rozrušený. ... Takže jako aa to byla velmi velmi krátká doma. Ano oni přišli velmi, velmi záhy. Protože se to velmi záhy jako objevilo. Že vyšlo to najevo.

- **Jak se s tímto dítětem postupovalo při krizové intervenci?**

To první už jako udělali ty rodiče. On totiž nejdřív přišli sami. Se poradit, co mají dělat. A to přišli bezprostředně potom, co se to od toho kluka takhle dověděli. To bylo ještě ten týden jako. Takže sme to probrali. Co by šlo, co by nešlo. A oni v podstatě potom fungovali podle toho, co třeba se jim tady zdálo při tom rozhovoru opravdu použitelný a užitečný. Jo? Takže já jako takovou krizovou intervenci sem tam nedělala. Maximálně pro ty rodiče. ... Že mě nenapadá, opravdu mě nenapadá kde bych dělala ... to bylo jenom s tím úmrtím. Tam to byla asi krizová. Já přemejšlim. Já přemejšlim, jestli sem nějakou krizovku ... mám pocit, že vždycky sem spíš přijdou ty, kde se to vleče a No. Mně nenapadá.

- **Můžu se zeptat, jakou radu jste dala těm rodičům, jak se zachovat nebo jak postupovat při té jejich krizové intervenci?**

No asi jako jenom v tom jako ... Nenutit ho, aby o tom mluvil. Ale jakmile přijde, všeho nechat a naslouchat. Jo? A případně to dítě ujistit, že to co udělalo, že udělalo správně. A třeba s ním i jako aa si opravdu ho konkrétně nechat vyprávět, jako: „*A co ty si teda udělal? Jo ty si ho takhle odstrčil? No to je perfektní, prostě!*“ A nějak tyhle věci mu zvědomit. Protože oběti mají někdy pocit, že v té situaci vlastně ... nic nedělali, že prostě vopravdu jako aa si za to můžou, protože se nějak nebránili nebo nedělali nějaký super věci. Jo? A ono právě už jenom třeba ... vůbec jim to nedochází, že třeba právě do něj strčil. Až teprve když se o tom baví a slyší: „*Joo? No vidíš, ty si do něj strčil*“ Já vim, že mně kolega vyprávěl právě měl nějakou .. ale to byla ženská dospělá. Oběť znásilnění a ona měla právě šílený pocity viny, že se nebránila. A v podstatě jenom došli k tomu, že to, že v tu chvíli vlastně nedělala vůbec nic, jí zachránilo život. Jo? Takže jde o to, aby ten človíček jako slyšel jako aa: „*To si dobře udělal, když si ho třeba vodstrčil nebo když si začal plakat.*“ Jo? Takže spíš jenom aby to dítě jako aa slyšelo jako, že .. vůbec nebylo pasivní a že vůbec si za to nemůže, co se mu stalo. Že naopak bylo v tom nějakým způsobem aktivní, protože kdyby nebylo, ta třeba by to nedopadlo takhle, ale třeba ještě nějak jinak. Jo? Tak asi takhle. Takže to sem nějak těm rodičům předávala. Spíš, aby oni věděli a dělali s ním tyhle věci. Když potřeboval křičet, tak joo. Pojď, tak křič. Chceš abych křičel s tebou? Nebo chceš křičet sám? Jak to uděláme? Kde to udělám? Jo. Fajn. Tak a pojď a pořádně. Jo? Takže podporu toho, o co si to dítě jakoby prostě říká.

- **Jak dlouho tato krizová intervence trvala?**

Ty rodiče stabilizovali ten stav a pak přijeli a já sem si s ním malovala, povídala.

- **V okamžiku, kdy jste krizi u dítěte stabilizovala, jak jste postupovala dál?**

My jsme si víceméně jako malovali, povídali jsme si. Aaa nějak tady došlo k tomu, že vyprávěl, co se stalo, jak se stalo. Jo? Aa tak jako víc ..víc jako.. Tak jsme se bavili o tom, co teda jako v tu chvíli uděl on, hlavně. Ne to co dělal, ale co dělal on a jak to bylo dobře. A jako ta potřeba si o tom povídat jako i doma jako strašně řídla. Jo? Že pak jako už to bylo jenom v určitejch takovejch chvílkách. Třeba takovejch intimních. Třeba večer při koupání, jo? Že to pak tý mamince ještě třeba někdy potřeboval říct. Ale strašně dlouho jako přetrvával takovej ten strach, z toho jít sám na ten pozemek a tam si zase hrát, noo. Tak to přetrvávalo. Tam jako ten doprovod toho dospělýho ... byl důležitěj. A myslim si třeba, že v tomhle případě jako aa ... bylo fajn, že to bylo opravdu na konci prázdnin a že začala škola. A to dítě vlastně přestalo být aa čtyřadvacet hodin denně tam v tom místě. A jezdilo do tý školy a aa a žilo někde nějak život. Říkám, nám se povedlo to, že byl v tom stavu, že už dokázal jako zase fungovat. Tak že opravdu i v tý škole si to mohl užít a bylo to v pořádku. Nicméně ty rodiče museli do tý školy dojíždět, takže stejně jako nějakěj doprovod do školy, ze školy od těch dospělých byl. Nějaká ta ochrana možná. Hlavně oni tohleto potřebovali nějakým způsobem nasytit, že svoje dítě vochráněj. Že už to nedopustěj.

- **Jak dlouho potom trvala vaše práce s tím dítětem?**

Myslim, že tady byli asi jenom na 4 setkáních, kde sme si povídali, malovali, u píska jsme byli. Jo takže...Aaa oni jezdili zhruba asi jednou za měsíc, protože byli přeci jenom z větší dálky. ... No na podzim asi častěj. Jednou za tři týdny.

- **Dál jste jim doporučovala nějakou organizaci?**

Ne, tam je to tak, že můžou přijet kdykoliv sem. Že se můžou objednat. Že prostě jako tady ten prostor vždycky bude. Takže tam sem jim nic ... protože já už si jako. .. asi by se to dalo, ale asi .. Umím si představit, že by šli k jinýmu psychologovi za účelem pedagogickopsychologického vyšetření kvůli škole, jo? Ale nevim, jestli jako znovunavazování terapeutickýho vztahu s dalším jako odborníkem, jestli by to třeba bylo dobrý. Jo? Nee, vypadá to, že v tuhle chvíli .. jako tam to v tý rodině zafungovalo tak, že nakonec jako ta maminka, která roky byla docela nespokojená v práci, tak asi i vlivem toho všeho, co se jim stalo, tak změnila zaměstnání. A psala mi prostě strašně spokojená, že to udělala a že teď má jako nějakou práci jako doma. Nějakou tvořivou a že prostě jako je v tom děsně šťastná, tak si myslim, že jako se tam opravdu léčejí takhle navzájem. To byla výjimečná rodina. Asi. To sem měla velký štěstí.

- **Jak si myslíte, že bude vypadat život tohoto dítěte v budoucnosti? Jaká rizika či pozitiva vnímáte u tohoto dítěte do budoucna?**

Myslím, že nehrozí

- **Co se Vám při práci s tímto dítětem dařilo a co naopak nedařilo?**

To s tím medvědem mě zaskočilo. To bylo takový pro mě. To sem nepředpokládala, že bych jako vyrobila. A co se dařilo? Jinak jako ... myslím si, že se mi dařilo hodně jako aaa U toho dítěte ... taková ta důvěra. Že mně nějak v tom věřil. Nějaký obrázky maloval. Tak jako asi to. To si myslím. Nebyl to tak dlouhý vztah. Tak to asi jako jenom, že Že sem měla pocit, že nenutím ho do toho, aby o tom mluvil a on prostě mluvil. A myslím si, že jiný děti jako bejvaj navedený od těch rodičů, že nebyl. Prostě jako joo. A já sem jako je moc ty kluky neoddělovala. A i protože tam byly takový těsný vazby, v té rodině. Emoční. Tak velmi řadu těch setkání ... asi většinu těch setkání jako probíhaly vždycky částečně společně. Jo? Že jsme byli všichni. Že jsme si tady všichni říkali o tom, jak se jim teď žije. Jestli se něco změnilo. Co teď kon důležitýho třeba nějak jako řešej nebo prožívaj. O čem by si třeba chtěli povídat nebo co by ty děti chtěli dělat. Takže takhle. Já nevim.

9.6 Příloha F – Rozhovor s respondentem číslo 5

- Čím se vyznačuje krizová intervence u dětí, které jsou oběti domácího násilí, na Vašem pracovišti?

Například se vyznačuje tím, že je často zapotřebí pracovat nejenom s dětmi, ale i jejich rodinami. Ty často potřebují jak sociální, tak psychologické poradenství, např. chtějí vědět, jak s dětmi mohou o domácím násilí mluvit, co pro ně mohou udělat, aby jim situaci usnadnili. Často v těchto případech spolupracujeme s OSPOD či někdy policií. Jinak hlavním našim cílem je těmto dětem nabídnout bezpečný prostor, kde mohou ventilovat své emoce, hovořit o tom, co se stalo nebo u těch mladších jen pobýt v bezpečném prostředí bez nároku na to, aby musely cokoli říkat k tomu, co se u nich doma odehrálo. Důležité je, abychom těmto dětem mohli poskytnout krizovou intervenci co nejrychleji to půjde, což může i zmírnit případné následky toho, čemu byly doma vystavovány. Zaměřujeme se při práci především na řešení problému, tady a teď, samozřejmě záleží na věku dítěte.

- V čem se liší od krizové práce s dospělým?

Na to jsem částečně odpověděla v předchozí otázce. U krizové intervence u dětí musíme zohlednit věk dítěte s tím, že musíme mít na paměti, že psychický i fyzický vývoj dítěte je značně individuální. Je to o neustálé snaze porozumět dítěti, vcítit se do něho a přizpůsobit se mu, ať už vybranými aktivitami, pokládanými otázkami, tempem řeči atd. Jak už jsem zmínila, důležitá je práce s celou rodinou, jelikož dítě často svůj stav posuzuje podle toho, jak situaci hodnotí a vnímá jeho rodina. Někdy jsou dospělí také přítomni po celou dobu práce s dítětem, zvláště v případech, kdy dítě se není schopno např. od matky ani na chvíli odloučit. Myslím, že rozdílem je už jenom samotná komunikace s dítětem. Zvláště u mladších dětí se nelze na všechno zeptat a čekat, že otázky porozumí jako dospělí. Děti mohou mít například problém pochopit smrt, abstraktní pojmy, důsledky svého chování nebo chování rodičů. Také se vyplatí dětem pokládat jednoduché krátké otázky. Dětem obvykle tykáme, u dospívajících se jich většinou zeptáme, která forma by byla pro ně příjemnější. Také např. nemusí vědět, že není správné, že otec mládí maminku, jelikož pro ně je to běžná realita. S tímto je potřeba pracovat opatrně. Pro děti bývá důležité zachovat si alespoň částečně dobrý obraz svých rodičů, jelikož to může mít vliv na to, jak do budoucna budou vnímat sebe samé. U dětí se dá také lépe použít hravost, tvořivost, využít jejich přirozené spontánnosti. V rámci krizové práce s dětmi se snažíme asi více hledat dospělé osoby, které by dítěti mohli v jeho těžké situaci pomoci.

- Jakým způsobem se k Vám děti dostanou?

Ve většině případů nás kontaktuje zákonný zástupce dítěte, kdy sebe a své dítě objedná do poradny. Sociální pracovnice se rodiče přes telefon vyptá na situaci, ke které došlo a proč dle

jeho mínění dítě potřebuje pomoc. Na základě těchto informací nabídne rodiči termín v DKC, s tím, že v případě krizové intervence dá rodičům termín co možná nejdříve. Dítě ale také může přijít samo, stává se, že ho objedná pracovnice OSPOD, informuje se o možnostech pomoci pro dítě škola či policie.

- **Jaký typ domácího násilí se nejčastěji u dětí objevuje? (tělesné, psychické, sexuální, ...)**

Žádné statistiky si v poradně nevedeme, můžu říci, že se objevují všechny tři typy násilí. Také záleží, zda za domácí násilí považujete to, pokud jsou děti vystavené domácího násilí mezi rodiči či je pácháno přímo na nich.

- **Jak dlouho tato krizová intervence přibližně trvá?**

Krizová intervence u nás zpravidla trvá hodinu až hodinu a půl, může záležet opět na věku dítěte i počtu dospělých, kteří s dítětem přijdou, a je potřeba s nimi pracovat.

- **Používáte při této krizové intervenci nějaké speciální techniky či metody? A popřípadě jaké?**

Využívám běžné techniky krizové intervence jako je aktivní empatické naslouchání, parafrázování, zrcadlení, normalizace pocitů atd. U dětí může být vhodné zařadit kresbu, různé hračky, využít pomůcky pro sand play therapy, karty emocí apod.

- **Jak postupujete při tomto druhu intervence?**

Postup krizové intervence u dětí může být velmi individuální, některé děti potřebují více času k navázání důvěrného vztahu s pracovníkem. Někdy se pustíme rovnou do rozhovoru, jindy dítě upřednostní hru. Základem úspěchu je s dítětem navázat kontakt, vytvořit mu bezpečný prostor k vyjádření emocí nebo mluvení o tom, co se událo. Cílem intervence je dítě co nejvíce stabilizovat a posílit jeho kompetence.

- **V momentě, kdy dítě stabilizujete, jak postupujete dál?**

Krizová intervence hledá řešení, zaměřuje se hlavně na tady a teď, na nejbližší budoucnost. U dětí často hledáme zdroje, opory v podobě dospělých, kteří jim mohou v náročné životní situaci pomoci.

- **Jaké znalosti a dovednosti má mít krizový intervent?**

Na našem pracovišti s dětmi, které jsou oběti domácího násilí, pracují psychologové, kteří mají bohaté zkušenosti s terapeutickou prací s dětmi. Myslím si, že výhodou je, když mají tyto pracovníci také kompletní kurz krizové intervence. Samozřejmostí je znalost problematiky domácího násilí, i z hlediska sociálního, případně právního poradenství. Výhodou je, když mají a mohou pro práci využít znalosti z vývojové psychologie. Nejdůležitější ale podle mě je, aby

se pracovník byl empatický, uměl se dítěti přizpůsobit, byl kreativní a hlavně měl svoji práci rád.

- **Čeho by se tento pracovník měl vyvarovat při kontaktu s těmito dětmi?**

K tomu mě napadá více věcí, v první řadě by se měl vyvarovat používání složitých, cizích slov, pokládání nesrozumitelných otázek. Chybou bývá, že něco předpokládáme a děti se dostatečně nezeptáme, jak ony své situaci rozumí. Také bychom se měli vyvarovat tomu, abychom děti zbytečně do ničeho nenutili, dbali na to, aby mohly mluvit a pracovat svým tempem, jaké potřebují, nechtít po nich to, na co nejsou připravené. Děti také mohou být snadno ovlivnitelné, dala bych si pozor na sugestivní otázky.

- **Co Vám nejčastěji tuto práci komplikuje?**

Nejčastěji asi nespolupráci rodičů. Stává se, že s dítětem chodí pouze jeden rodič, ten druhý o spolupráci třeba nejeví zájem nebo ji přímo odmítá. Je žádoucí, aby oba dva rodiče důvěřovali pracovníkovi, spolupracovali, dodržovali dohody, nedělali si naschvály. Komplikací také např. bývá, kdy dítě přijde ve vážném stavu, kdy např. bylo opakovaně vystaveno traumatizující události, či se nachází v obtížné situaci už velmi dlouho. Proces uzdravení pak zpravidla bývá delší.

- **S kým (jakými organizacemi) spolupracujete?**

Nejčastěji pracujeme s OSPOD, kdy se sociální pracovní často účastní úvodních konzultací, dohlízejí na spolupráci s rodinami. Spolupracujeme ale také s policií, soudy, ale také s dalšími organizacemi či odborníky v královéhradeckém kraji jako je manželská a rodinná porada, Salinger, Aufori, konkrétní psychologové.

- **Jak si myslíte, že bude vypadat život těchto dětí v budoucnosti?**

To je velmi individuální, záleží na spoustě faktorů, jak rodičích dítěte, jeho psychických predispozicích, okolnostech, včasné pomoci atd.

- **Jaká rizika a pozitiva vnímáte u těchto dětí do budoucna?**

Napadá mě, že děti v dospělosti mohou kopírovat chování svých rodičů, které zažily v dětství, mohou se v budoucnosti stát oběťmi i agresory. Ale také samozřejmě nemusí. Někdy se v souvislosti např. s poruchou attachmentu uvádí, že mohou mít problémy v navazování a udržování vztahů, tyto děti ztrácí důvěru v okolní svět. Naopak pokud děti zvládnou podobnou situaci, může to podpořit víru v jejich schopnost zvládnout krizovou situaci. Tito lidé mohou také lépe porozumět těm, kteří domácí násilí prožívají, pomoci jim vyhledat pomoc, předat vlastní zkušenosti apod.